

372 . 1208

ก 8760

7.2

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

23 ส.ค. 2539

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุวัฒนา ทัดเทียม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา)

พฤษภาคม 2538

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

196117

กระบวนการนี้เทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

บทคัดย่อ

ของ

สุวิธนา ทัดเทียม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2538

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียน และเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีต่อการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดอ่างทอง ใน 4 ด้าน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผน การนิเทศ การปฏิบัติการณ์เทศ และการประเมินผลการณ์เทศ โดยจำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 131 คน และครู จำนวน 316 คน รวม 447 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า ที

ผลการวิจัยสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีทัศนะต่อระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เกือบทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการปฏิบัติการณ์เทศ อยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารโรงเรียนกับครูมีทัศนะต่อระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารแตกต่างกันมีทัศนะต่อระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวางแผน การนิเทศ และด้านการปฏิบัติการณ์เทศ ระดับการปฏิบัติตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ และด้านการประเมินผลการณ์เทศ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีทัศนะเพิ่มเติมว่า การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน มีปัญหาตามลำดับคือ บุคลากรมีจำนวนจำกัด ผู้บริหารโรงเรียนมีภาระงานหลายด้าน ไม่มีเวลาเพียงพอ และประสบการณ์ทางการนิเทศภายในโรงเรียนมีไม่เพียงพอ

5. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีข้อเสนอเพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน คือให้มีการประชุม ปรึกษาหารือกัน มีตัวอย่างและรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน และการให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนทุก ๆ ด้าน

THE PROCESS OF INTERNAL SUPERVISION IN PRIMARY SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF ANGTHONG PROVINCIAL
PRIMARY EDUCATION

AN ABSTRACT
BY
SUWANNA TADTHEAM

Presented in Partial Fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University.

May 1995

The purposes of this research were to study levels of performance in the internal supervision process, and to compare opinions of school administrators and teachers towards the performance in the internal supervision process of the primary school administrators under the Office of Angthong Provincial Primary Education in four aspects : assessment of current situation, problems and needs, supervision planning, supervision performance, and supervision evaluation, as classified by position and experience in school administration.

The sample used in this research were 131 school administrators, and 316 teachers, totalling 447. The instrument used for collecting data was the rating scale questionnaire. The statistics used for analyzing data were mean, standard deviation, and t-test.

The main research findings were summarized as follows :-

1. The school administrators and teachers perceived the level of performance in the internal supervision process of the school administrator at the moderate level. However, when considered by aspects it was found that in almost all aspects was at a moderate level, except in the aspect of supervision performance at a high level.

2. The school administrators and teachers differently perceived the level of performance in the internal supervision process of the school administrators in overall and individual aspects with statistical significance at the .01 level.

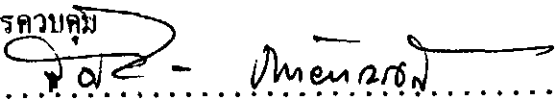
3. The school administrators with different experiences in school administration differently perceived the level of performance in the internal supervision process of the school administrators in overall and supervision planning and supervision performance aspects with statistical significance at the .05 level, but in the aspects of assessment of current situation, problems and needs and supervision evaluation with no statistical significance.

4. The school administrators and teachers perceived the additional problems in the internal supervision process on limitation of personnel, administrators having too much work, and administrators having not enough knowledge on internal supervision process.

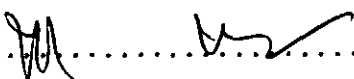
5. The school administrators and teachers suggested that there be meeting on internal supervision. examples and models of good internal supervision process, and teachers participating in overall internal supervision process.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

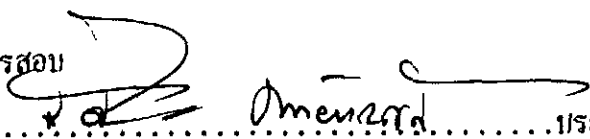
..........ประธาน

(อาจารย์สังวาลย์ คล้ายกระแส)

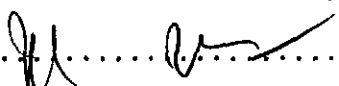
..........กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ทวีบุรณ์ หอมเย็น)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน

(อาจารย์สังวาลย์ คล้ายกระแส)

..........กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ทวีบุรณ์ หอมเย็น)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 11 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของ อาจารย์สังวาลย์ คล้ายกระแสน ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ทวีบุรณ์ หอมเย็น กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษา ที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำอันมีค่ายิ่ง รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาการบริหาร- การศึกษา และคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบ ปากเปล่า และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ยิ่ง และผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำ ในเรื่องการสร้างเครื่องมือวิจัย คือ อาจารย์พิทยา มุสิก อาจารย์จวน พานิชเจริญ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์เกริกชัย ฮวบเจริญ และ อาจารย์เสกสรรค์ อรรถยานันทน์ ตลอดจนเพื่อนศึกษานิเทศก์ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ และช่วยเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ ที่สำคัญคือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูที่กรุณาตอบแบบสอบถาม ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมาก และผู้ที่เป็แรงใจทำให้ผู้วิจัยทำงานครั้งนี้ได้สำเร็จอีก 3 ท่าน คือ อาจารย์สุนทร ทัดเทียม คุณวรรณัฐ ทัดเทียม และคุณวรวิทย์ ทัดเทียม

ประโยชน์และคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบบูชาพระคุณของ พ่อสุชา แม่สุรีย์ ชาประเสริฐ ครู-อาจารย์ทุกท่าน และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

สุวัฒนา ทัดเทียม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
✓ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
✓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน.....	8
ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน.....	10
ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน.....	11
การนิเทศภายในโรงเรียน.....	14
การบริหารกับการนิเทศการศึกษา.....	18
ผู้บริหารโรงเรียนกับการนิเทศภายในโรงเรียน.....	21
สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง.....	23
กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า.....	43
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	46

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ตอนที่ 1	54
ตอนที่ 2	56
ตอนที่ 3	82
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	113
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	113
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	113
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	114
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	115
อภิปรายผลการศึกษา.....	118
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	126
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย.....	129
บรรณานุกรม.....	130
ภาคผนวก.....	
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวนเป็นรายอำเภอ.....	45
2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งให้กลุ่มตัวอย่างและที่ได้รับคืนมา จำนวนเป็นรายอำเภอ.....	55
3 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	56
4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายขั้นตอน.....	57
5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในขั้นตอนที่ 1 จำนวนรายข้อ.....	58
6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในขั้นตอนที่ 2 จำนวนรายข้อ.....	61
7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในขั้นตอนที่ 3 จำนวนรายข้อ.....	64
8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในขั้นตอนที่ 4 จำนวนรายข้อ.....	66

9	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน โดยรวมและรายขั้นตอน.....	68
10	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน ในขั้นตอนที่ 1 จาแนกรายข้อ.....	69
11	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน ในขั้นตอนที่ 2 จาแนกรายข้อ.....	72
12	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน ในขั้นตอนที่ 3 จาแนกรายข้อ.....	75
13	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน ในขั้นตอนที่ 4 จาแนกรายข้อ.....	78
14	เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนกับครู โดยรวมและรายขั้นตอน.....	80

15	เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่างกัน โดยรวมและรายชั้นตอน.....	81
16	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 3 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 439 คน.....	82
17	ความถี่เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู 10 อันดับแรก.....	83
18	ความถี่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู 10 อันดับแรก.....	86
19	ความถี่เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในชั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ.....	89
20	ความถี่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในชั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ.....	93
21	ความถี่เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในชั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ.....	97

22	ความดีเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ.....	100
23	ความดีเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ.....	102
24	ความดีเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ.....	105
25	ความดีเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ...	108
26	ความดีเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ...	110

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน.....	29
2 ขั้นตอนการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน.....	30
3 ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน.....	33

ภูมิหลัง

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่พร้อมจะทาบเท้าหน้าของตนเองในสังคม ในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งรัฐจะต้องจัดดำเนินการโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีชีวิตที่ดี และมีคุณสมบัติอันพึงประสงค์ โดยมีหลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนวทางการปฏิบัติให้ทราบถึงหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา ตลอดจนถึงการวัดและประเมินผลการเรียน เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นั่นคือ ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข (กรมวิชาการ. 2533 : 19)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) นั้น มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาในด้านต่าง ๆ คือ พัฒนาด้านพัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคม อันจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา และมีค่านิยมที่ดี เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 4)

สถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดสิ่งดังกล่าวได้ก็คือ โรงเรียนประถมศึกษา หากโรงเรียนสามารถใช้กระบวนการบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็เป็นที่คาดหวังได้ว่าผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาก็จะเป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติ และผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528:1)

ในปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษามากกว่าร้อยละ 80 อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนักเรียนอยู่ในความรับผิดชอบจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 84 ของประชากรกลุ่มวัยเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : บทนำ) จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพนักเรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรยังไม่น่าพอใจ ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนยังไม่บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ครุยังมีพฤติกรรมการสอนเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมการสอนตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 9) ประกอบกับการสรุปผลการพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 6 พบว่าด้านคุณภาพการศึกษานั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ มีผลไม่เป็นที่พอใจนัก กล่าวคือกลุ่มทักษะภาษาไทยเฉลี่ยร้อยละ 66.29 กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์เฉลี่ยร้อยละ 43.12 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเฉลี่ยร้อยละ 60.39 และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเฉลี่ยร้อยละ 70.04 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 6)

ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้มีการกำหนดนโยบายด้านคุณภาพไว้ว่าจะเร่งพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีความรู้ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่เด่นชัด ตามความต้องการของสังคมและท้องถิ่นโดยปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการบริหารและสนับสนุน โดยมุ่งเน้นปรับปรุงการบริหารและการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จะให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในเป็นพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 21)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษาจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างของกระบวนการจัดการศึกษาซึ่งมีทั้งกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา กระบวนการทั้งสามต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่ง ในการช่วยให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับนโยบาย ได้งานที่มาตรฐาน คุณภาพสูง (อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงการวัฒน์. 2528 : 2)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนาระบบการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดบทบาทและภารกิจหน้าที่อย่างชัดเจน เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลตามนโยบาย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 4) ซึ่งจากบทบาทหน้าที่ และภารกิจดังกล่าว กำหนดให้ศึกษานิเทศก์ต้องพยายามส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่ายร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น ประกอบกับความเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในปัจจุบันนี้เป็นไปอย่างรวดเร็ว จำนวนครูและนักเรียน เพิ่มมากขึ้น การนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ไม่สามารถสนองความต้องการของครูได้ทันที อีกทั้งศึกษานิเทศก์ก็มีปัญหาด้านปริมาณที่ไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนโรงเรียนและครู และบางครั้งยัง

ไม่เข้าใจปัญหาของโรงเรียนไม่ชัดเจนพอ ดังนั้นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ก็คือการนิเทศภายในโรงเรียน (ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ และคณะ. 2533 : 1) เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการในการช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ (สังัด อุทรานันท์. 2531 : 113)

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน มีการดำเนินงานเป็นขั้นเป็นตอน และมีกระบวนการเฉพาะเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายของการนิเทศ คือได้ผลงานดี มีคุณภาพสูง มีการพัฒนางานพัฒนาคน เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ และเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องร่วมมือกับครูอาจารย์ในโรงเรียน (อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์. 2528 : 32)

ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องส่งเสริมการเรียนการสอน การแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรม การสอนของครู ลดการสอนโดยการบรรยายให้น้อยลง เป็นการช่วยปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู แต่ในสภาพปัจจุบันพบว่า การนิเทศภายในโรงเรียนจัดน้อยมาก หรือจัดเป็นครั้งคราว เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดวิทยากร และขาดการประสานงานกับแหล่งวิชาการต่าง ๆ ตลอดจน การติดตามผลของหน่วยงานต้นสังกัด (สังัด อุทรานันท์. 2530 : 96)

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทองเป็นหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและปฏิบัติตามนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐบาล คือขยายโอกาสระดับก่อนประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีโรงเรียนในความรับผิดชอบทั้งสิ้น 159 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2537 มีนักเรียนจำนวน 35,550 คน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน 1,988 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. 2537 : 5, 16) ผู้บริหารโรงเรียนทุกแห่งใช้การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นเครื่องมือดำเนินงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นมาตรการสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : คำนำ) เพื่อให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติภารกิจหลัก 2 ประการ คือ การจัดการเรียนการสอนและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณสมบัติตามหลักสูตรกำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 1)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการนิเทศภายในและการปฏิบัติการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน จากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยต่าง ๆ พบว่าการปฏิบัติโดยทั่วไปได้ผลยังไม่น่าพอใจนัก จึงสนใจศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน โดยศึกษาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 4 ขั้นตอน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้แก่การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผน การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผล รวมทั้งเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่างกัน เพื่อเป็นข้อมูลนำไปใช้พัฒนาและปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้เกิดความร่วมมือ เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมการสอนด้วยตนเอง จนสามารถปฏิบัติภารกิจด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะที่ดี บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนกับครู
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา ของ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในการใช้เป็นแนวทางและเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ช่วยให้ ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาวิเคราะห์ และผู้ที่สนใจมีข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ทัศนะของผู้บริหารและครู ที่มีต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานตามบทบาทหน้าที่ของตน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาและครูที่มีต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในขอบข่ายของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน คือ

- 1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
- 1.2 การวางแผนการนิเทศ
- 1.3 การปฏิบัติการนิเทศ
- 1.4 การประเมินผลการนิเทศ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ปีการศึกษา 2537 ทั้ง 7 อำเภอ จำนวนผู้บริหารโรงเรียน 198 คน จำนวนครู 1,790 คน จากโรงเรียน 159 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มประชากรในข้อ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้จำนวนผู้บริหารโรงเรียน 131 คน จำนวนครู 316 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนผู้บริหารโรงเรียนและครูใน 7 อำเภอ โดยใช้อำเภอเป็นชั้น และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนเป็น

3.1.1 ตำแหน่ง

- 1) ผู้บริหารโรงเรียน
- 2) ครู

3.1.2 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

- 1) ประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี
- 2) ประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง 4 ขั้นตอน ได้แก่

- 3.2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
- 3.2.2 การวางแผนการนิเทศ
- 3.2.3 การปฏิบัติการนิเทศ
- 3.2.4 การประเมินผลการนิเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงาน นิเทศการศึกษาที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียน การสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเรียนการสอนที่โรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้นเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตามแนวปฏิบัติที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ หมายถึง การสำรวจ หาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงที่กำลังเป็นอยู่ หรือที่เห็นผลอยู่ในขณะที่ดำเนินงาน ซึ่งเน้น ปัญหาและความต้องการ

1.2 การวางแผนการนิเทศ หมายถึง การพิจารณากำหนดสิ่งที่จะกระทำในอนาคต ซึ่งคิดว่าดีที่สุด เหมาะสมที่สุดไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดจุดประสงค์ เป้าหมาย หรือผลลัพธ์

ที่จะเกิดขึ้นมีการกำหนดทรัพยากร ระบบแนวปฏิบัติที่ต้องดำเนินการ และกำหนดตัวบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบก่อนที่จะลงมือทำสิ่งนั้นจริง ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอน และงานสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ตามแผนการนิเทศที่วางไว้ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้นตามที่ได้รับมอบหมาย หรือที่ได้ตกลงร่วมกันไว้

1.4 การประเมินผลการนิเทศ หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบ โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ มาวิเคราะห์ แล้วเปรียบเทียบกับจุดประสงค์ตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อตัดสินว่าการปฏิบัติการนิเทศบรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายมากน้อยเพียงใด รวมทั้งการนำเสนอข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้การปฏิบัติการนิเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง หน่วยงานที่จัดการศึกษาให้นักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ข้าราชการครูผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่ ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

4. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

5. ทัศนะ หมายถึง ความเชื่อ ความคิดและการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

6. ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ต่ำกว่า 10 ปี และ 10 ปี ขึ้นไป

7. ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ปริมาณในการปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานนิเทศการศึกษา ที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเรียนการสอนที่โรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้นเอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสภาพการจัดการศึกษาของ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง การนิเทศการศึกษา และการนิเทศภายในโรงเรียน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
2. ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน
3. ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
4. การนิเทศภายในโรงเรียน
5. การบริหารกับการนิเทศการศึกษา
6. ผู้บริหารกับการนิเทศภายในโรงเรียน
7. สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง
8. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 8.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
 - 8.2 การวางแผนการนิเทศ
 - 8.3 การปฏิบัติการนิเทศ
 - 8.4 การประเมินผลการนิเทศ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

✓ การนิเทศภายในโรงเรียน นั้น เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการ ให้ความหมายในโรงเรียนของตน เพื่อช่วยเหลือ และปรับปรุงงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน และงานสนับสนุนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนในด้านความหมายของการ นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนหรือเรียกสั้น ๆ ว่าการนิเทศภายในนั้น นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้ ดังต่อไปนี้

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์ (2528 : 32) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการนิเทศภายในว่า เป็นความร่วมมือกันของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน มีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนและมีกระบวนการเฉพาะเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายของการนิเทศ คือ ได้ผลงานที่มีคุณภาพ มีการพัฒนางาน พัฒนาคณะ มีการเสริมสร้างบำรุงขวัญและกำลังใจให้เกิดความภาคภูมิใจและมั่นใจในการทำงาน มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในการทำงานร่วมกัน

สังัด อุทรานันท์ (2530 : 18) ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า การนิเทศภายในโรงเรียน คือ กระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของครูและบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

กิติมา บริดีติลล (2532 : 306) กล่าวว่า แต่เดิมเรามักเข้าใจกันว่า การนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษาเท่านั้น ครูเป็นเพียงผู้รับการนิเทศ แต่ในปัจจุบันงานนิเทศการศึกษามีความสำคัญมากขึ้น เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาด้านต่าง ๆ มากขึ้น มีการพัฒนาหลักสูตร เน้นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การขยายตัวด้านขนาดโรงเรียนและบุคลากรมีมากขึ้น การนิเทศการศึกษาโดยผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์จึงไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการติดตามช่วยเหลือ สนับสนุนการปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูง ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจ ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียน

นอกจากความหมายตามทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 5) ได้สรุปเพื่อทำความเข้าใจง่ายขึ้นว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียน ในการที่จะแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

สำหรับการศึกษาต่างประเทศ เช่น มาร์ติน และวาลเดน (Martin and Walden, 1983 : 97) ได้กล่าวถึงความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่าการนิเทศภายใน เป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา ที่บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันของบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น หรือเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนให้สูงขึ้นด้วยความเต็มใจ และพอใจด้วยกันทุกฝ่าย ทั้งนี้โดยการนำของผู้บริหารโรงเรียนเอง

ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานในทุกระดับ ทั้งนี้เพราะ เมื่อเวลาเปลี่ยนไป สภาพแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับงานที่ต้องปฏิบัติ ย่อมหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน ความจำเป็นในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ให้บรรลุผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพสูง เป็นภาระรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารหน่วยงานนั้น ๆ ผู้บริหารสามารถใช้การนิเทศ เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา หรือความต้องการนั้นได้ (อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์. 2528 : 1)

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งสำหรับผู้บริหารที่ช่วยให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับนโยบายการดำเนินงานโดยได้งานที่มีมาตรฐานและคุณภาพสูง ผู้บริหารจึงมีหน้าที่ที่จะต้องนิเทศผู้ร่วมงานให้มีความเข้าใจและปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 14) ทั้งนี้ เพราะปัจจุบันนี้ บุคลากรในโรงเรียนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น อันเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองตอบความต้องการทางการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนได้ ประกอบกับในสภาพปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ และบางคนยังมีความชำนาญในเฉพาะสาขาอีกด้วย จึงควรจะใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และการนิเทศภายในโรงเรียนสอดคล้องกับปรัชญา หลักการ และวิธีการนิเทศสมัยใหม่ที่สุด (สังัด อุทรานันท์. 2530 : 116) ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ประมวลมาเป็นเรื่องความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533:15) ที่ได้สรุปไว้ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์มีจำนวนจำกัด นิเทศได้ไม่ทั่วถึง
2. สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งแตกต่างกัน
3. บุคลากรในโรงเรียนปัจจุบันมีศักยภาพสูง การนิเทศภายในจะช่วยกระตุ้นให้ครูได้ใช้และพัฒนาศักยภาพของตนเองได้สูงสุด
4. คุณภาพการศึกษาเกิดจากความร่วมมือและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในโรงเรียน การนิเทศภายในจะส่งเสริมและเร่งระดมความร่วมมือกันได้ดีที่สุด

นอกจากนี้ กิติมา ปรีดีดล (2532 : 306 - 307) ยังได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า จะช่วยให้เกิดผลดีในการดำเนินงานของโรงเรียนหลายประการ คือ

1. เป็นการช่วยส่งเสริมกำลังใจของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษา ซึ่งไม่พอที่จะนิเทศการศึกษาได้อย่างทั่วถึง

2. การนิเทศโดยบุคลากรของโรงเรียนเองนั้น ผู้นิเทศเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่มีอยู่ในโรงเรียน ย่อมเป็นผู้รู้ปัญหาได้ดี และแก้ไขได้ตรงจุดกว่าการที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ

3. ผู้นิเทศในโรงเรียนมีความคุ้นเคยกับครูอยู่แล้ว ทำให้บรรยากาศในการนิเทศทำได้อย่างเป็นกันเอง ไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคย เหมือนศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารภายนอกโรงเรียน

4. ผู้นิเทศสามารถจะติดตามการปฏิบัติงาน หรือผลการนิเทศได้ตลอดเวลา เพราะอยู่ใกล้ชิดกัน และสามารถทำให้งานดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่อง

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้ โรงเรียนมีความจำเป็นต้องจัดการนิเทศภายในโรงเรียนด้วยเหตุผลหลายประการดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ การนิเทศภายในโรงเรียนยังช่วยส่งเสริมให้ครูร่วมกันทำงานโดยใช้หลักคิดและแก้ปัญหาตนเอง แทนการรอคอย หรือรอรับความช่วยเหลือจากบุคลากรที่อยู่นอกโรงเรียน ทั้งยังรู้จักใช้หลักประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานอันจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนด้วย

ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการให้คำแนะนำช่วยเหลือให้คำปรึกษา เตรียมงาน ช่วยประสานงาน ตลอดจนการจัดการและติดตามให้ดำเนินไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ บรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ คือ พัฒนาค้น พัฒนางาน ประสานสัมพันธ์ และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ได้ผลงานดีมีคุณภาพสูง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของตนเพื่อพัฒนาครู ให้มีความสามารถในการสอน และสามารถพัฒนาตนเองได้ ดังที่ ชารี มณีสรี (2524 : 61) กล่าวว่าไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ครูเข้าใจลักษณะพฤติกรรม และความต้องการของเด็ก ทำให้สามารถสอนและจัดกิจกรรมสนองความต้องการของเด็กได้มากที่สุด การเรียนการสอนได้รับผลเต็มที่ สามารถดำเนินการสอนได้บรรลุตามปรัชญา และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ครูมีลักษณะเป็นผู้นำและเป็นนักประชาธิปไตย ผู้บริหารสามารถมอบหมายงานได้เหมาะสม และสร้างเสริมความสามารถพิเศษของครูให้พัฒนายิ่งขึ้น ช่วยสร้างเสริมขวัญกำลังใจของครู และความสามัคคีในหมู่คณะ ทำให้ครูรู้สึกปลอดภัยและรักในอาชีพครู ตลอดจนสามารถประเมินผลการเรียนการสอน และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้ ในขณะที่ สังัด อุทรานันท์ (2530 : 107) กล่าวว่าไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการดำเนินการเพื่อแบ่งเบาภาระของศึกษานิเทศก์ และเป็นการเร่งการพัฒนาคุณภาพบุคลากรประจำการให้เป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีผู้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้อย่างน่าสนใจอีก คือ

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530 : 3) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อที่ผู้นิเทศจะได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือครูในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง
2. เพื่อส่งเสริมให้มีการปรับปรุงหลักสูตร
3. เพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น
4. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาซึ่งมีอยู่ในโรงเรียนได้ช่วยเหลือเพื่อนครู
5. เพื่อส่งเสริมให้คณะครูมีความสนใจในอุปกรณ์การสอน
6. เพื่อช่วยเหลือครูในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กให้ดีขึ้น
7. เพื่อช่วยเหลือครูในการประเมินผลนักเรียน
8. เพื่อส่งเสริมช่วยให้ครูรู้จักประเมินผลโครงการการปฏิบัติงานและความก้าวหน้า

ของตน

9. เพื่อช่วยให้ครูประสบความสำเร็จและมีความรู้สึกมั่นคง

กิติมา บริดีติลล (2532 : 306) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการนิเทศโดยบุคลากรในโรงเรียนเอง ซึ่งจะให้ได้ผลต้องกระทำอย่างมีขั้นตอนและกระบวนการและต้องให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย ซึ่งเป็นหัวใจของการนิเทศ 4 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาคน เมื่อนิเทศแล้วบุคลากรในโรงเรียนได้รับความรู้และมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อพัฒนางาน การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างสรรค์วิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อประสานสัมพันธ์ การนิเทศการศึกษาเป็นการร่วมมือ สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน
4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจ ความสบายใจ และมีกำลังใจในการทำงาน

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น (2534 : 4) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านว่า การนิเทศภายในโรงเรียน มีความมุ่งหมายเพื่อปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนมีคุณภาพต่อไปด้วย

สำหรับ ไมเนอร์ (Minor. 1974 : 27-31) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือครูให้เข้าใจนักเรียนดีขึ้น
2. เพื่อช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน
3. เพื่อช่วยครูในการจัดหาและเลือกวัสดุอุปกรณ์ ที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ
4. ช่วยเหลือครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
5. สร้างลักษณะความเป็นผู้นำให้แก่ครูโดยการนำเอาความรู้ความสามารถพิเศษและประสบการณ์ของเขามาใช้ให้เป็นประโยชน์ สามารถแนะนำให้คาบปรึกษาแก่ผู้บริหารโรงเรียนได้
6. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักการประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
7. กระตุ้นให้ครูรู้จักการประเมินผลงานของตนเอง

8. ช่วยให้ผู้ครมีความรู้สึกรว่าได้รับผลสำเร็จ มีความอบอุ่นใจ ปลอดภัย และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

9. กระตุ้นให้ครูร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

10. ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อช่วยให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียน ปัญหาของโรงเรียนและเด็ก

จากความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าว สรุปประเด็นสำคัญได้ว่าการนิเทศภายในมีความมุ่งหมายในการพัฒนาการเรียนการสอน ให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียน มุ่งประสานงานด้านวิชาการเพื่อพัฒนาหลักสูตร ช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ตลอดจนช่วยให้เกิดพัฒนาการทางวิชาชีพครู ให้ครูพัฒนาพฤติกรรม การสอนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนของนักเรียนด้วย

การนิเทศภายในโรงเรียน

คำว่า "การนิเทศภายในโรงเรียน" เป็นคำศัพท์ที่เรียกกันในระบบการศึกษาของประเทศไทยเท่านั้น ในต่างประเทศ จะใช้ศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกับ การนิเทศภายในโรงเรียน คือ "Personalized Supervision" (สังัด อุทรานันท์. 2530 : 108)

การที่ระบบการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย มีการเรียกชื่อ การนิเทศภายในโรงเรียนขึ้นมา เพื่อให้แสดงความแตกต่างเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการจัดการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้ เนื่องจากการนิเทศการศึกษาในระบบการศึกษาของไทยนั้น เริ่มเป็นที่รู้จักคุ้นเคยในฐานะที่เป็นงานของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นตำแหน่งของบุคลากรที่อยู่นอกสถานศึกษา จุดเริ่มต้นของคำว่า "การนิเทศภายในโรงเรียน" เกิดขึ้นเนื่องจากการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนโดยศึกษานิเทศก์ เป็นไปอย่างล่าช้า ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจาก ไม่สามารถนิเทศติดตามได้อย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับในระยะหลัง ๆ นี้บุคลากรในโรงเรียนต่าง ๆ มีความรู้สูงขึ้น จึงสมควรให้มีการนิเทศกันเองเป็นการแบ่งเบาภาระของศึกษานิเทศก์ และเน้นการเร่งพัฒนาคุณภาพของบุคลากรในโรงเรียนให้เป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งได้มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน โดยหวังจะให้ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ได้มากที่สุด *

หลักการสำหรับการนิเทศภายในให้ได้ผลดีนั้น ชารี มณีศรี (2523 : 13 - 15) ได้สรุปเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนวางแผนช่วยเหลือครู และนักเรียนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นไว้ดังนี้

1. เป็นการช่วยกระตุ้นหรือประสานงานและแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครูทั่วไป ซึ่งอาจจัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาชีพแก่ครู ให้ทราบถึงหลักและวิธีการสอนใหม่ ๆ ช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น มีการปรับปรุงแผนการเรียนการสอน โครงการสอน จัดทำสื่อการสอนชนิดต่าง ๆ ทั้งที่หาได้ในโรงเรียนและในท้องถิ่น ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเทคนิคการประเมินผล ช่วยให้ครูมีประสบการณ์ในการเตรียมและใช้เครื่องมือประเมินผลชนิดต่าง ๆ สรุปและวางแผนช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้า
2. ต้องอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย ผู้บริหารโรงเรียนต้องยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้โอกาสครูได้ใช้ความรู้ความสามารถ เพื่อปรับปรุงการเรียนของเด็กให้ดีขึ้น กระตุ้นให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีส่วนในการวางแผน และตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน
3. การคัดเลือกครูสำหรับการสอน ควรเลือกสรรให้เหมาะสมกับงาน มีการศึกษาค้นคว้า คัดเลือกตามความรู้ความสามารถ และเก็บทะเบียนเกี่ยวกับครูไว้ด้วย
4. มีการจัดอำนวยความสะดวก เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นไว้สำหรับครูผู้สอน รวมถึงการจัดทำทะเบียนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอนไว้อย่างถูกต้อง เพื่อประโยชน์ในการใช้สะดวกในการเก็บรักษา
5. จัดวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพ เมื่อครูนำมาใช้แล้วเกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียน
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพทางวิชาการให้มากขึ้น
7. มีการจัดประชุมสมาชิกใหม่ ให้รู้และเข้าใจในสิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เพื่อลดอุปสรรค และทำให้งานได้ผลสำเร็จมากขึ้น

ในส่วนของ สัจด์ อุทรานันท์ (2530 : 15) ได้กำหนดหลักการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาหลักการ และทฤษฎีทางการนิเทศ ดังนี้

หลักการที่ 1 การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร โรงเรียน ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ กระบวนการมีความสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการที่ดีของการนิเทศ

หลักการที่ 2 การนิเทศการศึกษา มีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน แต่การดำเนินงานนั้นจะกระทำโดยผ่านตัวกลาง คือ ครู และบุคลากรทางการศึกษา

หลักการที่ 3 การนิเทศการศึกษาต้องเน้นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย

ส่วน กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 307) ได้กล่าวถึงหลักการในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า เป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการประสานงานกันระหว่างบุคคลทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ให้การนิเทศ ซึ่งอาจเป็นครูวิชาการโรงเรียน หรือครูคนใดคนหนึ่งโรงเรียนซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซึ่งคณะครูเต็มใจคัดเลือกให้เป็นผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ซึ่งหมายถึงคณะครูในโรงเรียน ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 16) ได้สรุปหลักการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นหัวข้อสั้น ๆ ดังนี้ คือ

1. ถูกต้องตามหลักวิชาการ
2. เป็นวิทยาศาสตร์ ทางานมีระบบ
3. เป็นประชาธิปไตย
4. เป็นการสร้างสรรค์
5. เชื่อมั่นในความสามารถของครู
6. พัฒนาวิชาชีพ มากกว่าความสัมพันธ์ส่วนบุคคล
7. บรรยากาศเป็นกันเอง

สตูปส์ และสตูปส์ (Stoops and Stoops. 1978 : 5 - 6) ได้กำหนดหลักการเบื้องต้นของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่รับผิดชอบ
2. การนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน เป็นการบริการ ซึ่งครูผู้สอน หรือครูผู้รับการนิเทศเป็นผู้ให้บริการ
3. การนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของครู และของโรงเรียน
4. การนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน ควรเป็นการสร้างสรรค์ความคิด เจตคติ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

5. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ควรเน้นให้เห็นความสำคัญของงานวิจัย และจะต้องพยายามหาแนวทางให้ครูผู้เกี่ยวข้องศึกษางานวิจัย และนำผลมาปฏิบัติให้มากขึ้น

6. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ควรยึดหลักการประเมินผลการนิเทศ ทั้ง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยต้องทำการประเมินอย่างต่อเนื่อง

ส่วน แฮร์ริส (Harris. 1985 : 201 - 212) ได้กล่าวถึงการดำเนินการนิเทศ ภายในของผู้บริหารโรงเรียนไว้ว่า ควรแบ่งงานที่จะดำเนินการออกเป็นด้าน ๆ 10 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการดำเนินการเรียนการสอน ด้านการจัดบุคลากรให้รับผิดชอบงาน ด้านการจัดอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบการสอน ด้านการส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ขึ้นใช้เองในโรงเรียน ด้านการฝึกอบรมครู ประจําการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ครูและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านการบงกชนิเทศ ช่วยเหลือครูผู้บรรจุใหม่หรือย้ายมาใหม่ ด้านการพัฒนานโยบายการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อม ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการประเมินผลการเรียน การสอนและการประเมินผลด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือมีผลต่อการเรียนการสอน เป็นต้น

ดังนั้นพอสรุปได้ว่าการที่จะจัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้ได้ผลนั้น ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นิเทศ ควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการปฏิบัติงานของบุคลากร และควรยึดหลักการสำคัญต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ความเชื่อมั่นพื้นฐานเกี่ยวกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน การจัดการนิเทศ ภายในโรงเรียนจะได้ผลดี ถ้าผู้จัดการนิเทศเข้าใจถึงธรรมชาติของผู้ปฏิบัติงาน เข้าใจถึง ศักยภาพ สภาพพื้นฐานทางจิตใจ ตลอดจนความต้องการของบุคลากรเหล่านั้น

2. หลักการสำคัญสำหรับการนิเทศภายในโรงเรียน การจัดการนิเทศภายใน โรงเรียน ให้ได้ผลต้องยึดหลักการดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนต้องถือว่าการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นงานในความ รับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง ซึ่งการดำเนินการนั้นผู้บริหารจะดำเนินการเอง หรือ มอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทนก็ได้

2.2 การนิเทศภายในโรงเรียนจะสำเร็จลงได้ก็จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือ จาก 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ หากขาดความร่วมมือจากฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใด การนิเทศก็ไม่มีโอกาสพบความสำเร็จได้เลย

2.3 จะต้องตระหนักว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงาน ให้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น การนิเทศไม่ใช่ การบังคับ หรือคอยจับผิดแต่ประการใด

2.4 บุคลากรในโรงเรียนต้องมีการยอมรับ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความเชี่ยวชาญให้แก่เพื่อนร่วมงาน เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานมีความรู้ ความสามารถสูงขึ้น

2.5 การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องเกิดขึ้นจากความจำเป็นในการแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2.6 การสร้างเสริมขวัญกำลังใจของผู้บริหารโรงเรียนจะส่งผลต่อความสำเร็จ ของการนิเทศภายในโรงเรียนด้วย

การบริหารกับการนิเทศการศึกษา

การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative resources) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมพงษ์ เกษมสิน. 2526:6) สำหรับการบริหารการศึกษานั้น เน้นที่กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก ทั้งด้านความรู้ความสามารถ เจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน การพัฒนาเด็กนั้นมุ่งที่จะพัฒนาทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพ หากดำเนินการเพียงใช้กระบวนการทางการบริหารด้านเดียว คงไม่สามารถดำเนินการได้ราบรื่นเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการนิเทศการศึกษาร่วมด้วย ทั้งนี้ เพราะกระบวนการนิเทศการศึกษากับกระบวนการบริหารการศึกษามีลักษณะซึ่งสนับสนุนซึ่งกันและกัน การนิเทศการศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นงานส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา แต่ในทางปฏิบัติ การบริหารการศึกษาจะต้องครอบคลุมงานหลายด้าน มีปริมาณงานที่จะต้องรับผิดชอบค่อนข้างมาก ทำให้ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญแก่การนิเทศการศึกษาเท่าที่ควร งานด้านนี้จึงพัฒนาค่อนข้างช้า หากผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศเป็นอย่างดีแล้ว จะทำให้การนิเทศการศึกษามีความก้าวหน้า และทำให้การบริหารการศึกษาเป็นไปด้วยความราบรื่นอีกด้วย

การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการชี้แนะ แนะนำ และให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ (กิตติมา ปรีดีติลล. 2532 : 262) ส่วน ชาอุชัย อาจิณสมาจาร (2525 : 5) ให้คำจำกัดความว่า เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียน เพื่อปรับปรุงตัวของเขาเองและสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์ หรือการนิเทศการศึกษา หมายถึง การช่วยเหลือ การแนะนำ การบริการ การปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ในการที่จะส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น (สันต์ ธรรมบำรุง . 2526 : 10) ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สเปียร์ส (Spears. 1967 : 10) ที่ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนี้ เป็นกระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู และมุ่งหวังช่วยเหลือครู เพื่อให้ครูช่วยตัวเองได้ หรือเป็นความพยายามของผู้อื่น ที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครูให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น ช่วยให้เกิดพัฒนาอาชีพและพัฒนาความสามารถของครู (Good. 1973 : 374) ซึ่งคุณค่าของการนิเทศการศึกษา อยู่ที่การพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสม สถานการณ์ และส่งผลสะท้อนไปถึงการพัฒนาเด็กด้วย (Stoops and Stoops. 1978 : 14) สำหรับ เบอร์ตัน และ บรัคเนอร์ (Burton and Bruckner. 1974 : 11) มีความเห็นว่าการนิเทศการศึกษา คือ การบริหารทางวิชาการซึ่งเกี่ยวกับการศึกษา และปรับปรุงสภาพต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ และความเจริญเติบโตของนักเรียน

จากความหมายของการบริหาร และการนิเทศการศึกษาดังกล่าว ทำให้นักวิชาการหลายท่าน ได้ประมวลความสัมพันธ์ของการบริหารกับการนิเทศการศึกษาไว้อย่างสอดคล้องกัน ทำให้ทราบว่า การบริหารกับการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน งานพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงจะสัมฤทธิ์ผล เช่น

สเปียร์ (วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ชีระกุล. 2523 : 94 : อ้างอิงมาจาก Spears. 1967 : 60 - 61) ได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารการศึกษาและการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารมีหน้าที่จัดเตรียม (Setting up) ฝ่ายนิเทศมีหน้าที่นำไปปฏิบัติ (Carrying out)

2. ฝ่ายบริหารมีอำนาจสั่งการ (Authority) ฝ่ายนิเทศมีหน้าที่บริการ (Service)
3. ฝ่ายบริหารควบคุมงานทั้งหมด (The whole) ฝ่ายนิเทศมีหน้าที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานทั้งหมดเท่านั้น (The part)
4. ฝ่ายบริหารดำเนินงานเพื่อ ปรับปรุงการเรียนการสอนโดยทางอ้อม ฝ่ายนิเทศดำเนินงานเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรง
5. ฝ่ายบริหารจะแยกออกจากฝ่ายนิเทศไม่ได้ และฝ่ายนิเทศจะแยกออกจากฝ่ายบริหารไม่ได้เช่นกัน

สังต์ อุทรานันท์ (2530 : 31 - 32) ได้อธิบายไว้ว่า การบริหารการศึกษากับการนิเทศการศึกษามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างมาก เพราะต่างก็มุ่งหวังที่คุณภาพของการศึกษาเช่นเดียวกัน แม้ว่าวิธีดำเนินการให้ได้มาซึ่งผลงานนั้นจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การบริหารการศึกษามักจะเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน และการอำนวยความสะดวกทั่ว ๆ ไป แต่การนิเทศการศึกษาจะมุ่งเน้นที่คุณภาพการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การบริหารการศึกษายังมุ่งเน้นผลผลิตโดยไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน แต่การนิเทศการศึกษานั้นถือว่าการได้มาซึ่งคุณภาพของผลผลิต จะมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการปฏิบัติงานโดยตรง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 13) ที่เขียนไว้ว่า งานบริหารโรงเรียนและงานนิเทศการศึกษามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันหากผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจงานนิเทศการศึกษาอย่างดี การนิเทศก็มั่นใจว่าจะก้าวไปอย่างรวดเร็ว และขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการบริหารให้เป็นไปอย่างราบรื่น เพื่อให้เห็นว่าการทั้งสองสาขานี้ มีความเกื้อหนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผลผลิต คือผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

จากที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การบริหารกับการนิเทศการศึกษานั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ต่างก็มุ่งหวังที่คุณภาพของงานเช่นเดียวกัน ส่วนวิธีดำเนินการให้ได้ผลนั้นการบริหารมักจะเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน และการอำนวยความสะดวกโดยทั่ว ๆ ไป แต่การนิเทศการศึกษานั้นจะมุ่งเน้นที่ คุณภาพการเรียนของนักเรียน รวมถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การปฏิบัติงานโดยตรง ฉะนั้นการบริหารและการนิเทศการศึกษาจึงควรที่จะดำเนินไปพร้อม ๆ กัน จึงจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้มากกว่า และถ้าผู้บริหารเข้าใจการนิเทศดีแล้ว การนิเทศการศึกษาก็จะก้าวหน้า และส่งผลย้อนกลับให้การบริหารเป็นไปอย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด เพราะงานบริหาร และการนิเทศต่างสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ผู้บริหารกับการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในอันที่จะทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ และเนื่องจาก การนิเทศภายในมุ่งพัฒนาปรับปรุงด้านประสิทธิภาพการเรียนการสอน จึงมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน กับการนิเทศภายในโรงเรียนไว้หลายคน ดังนี้

เมธี ปิณฑานนท์ (2525 : 216) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่หลักที่ต้องรับผิดชอบงานนิเทศภายในโรงเรียน คือ

1. การช่วยครูปรับปรุงการสอน
2. ช่วยให้ครูมีความเข้าใจเด็กในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ใช้ทรัพยากรบุคคลในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการพัฒนาศักยภาพของครูผู้มีความสามารถเฉพาะสาขาวิชา และใช้ประโยชน์จากการพัฒนาบุคลากรดังกล่าว
4. เสนอแนะในเรื่องของการปรับปรุงหลักสูตร ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

ปรีชา นิพนธ์พิทยา และ สุทิน เนียมพลับ (2528 : 95 - 96) เสนอแนะว่า ผู้บริหารมีภาระกิจเกี่ยวกับงานนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. ทำงานร่วมกับคณะครูเพื่อกำหนด เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของโรงเรียน
2. เป็นผู้นำในการวางโครงการปรับปรุงหลักสูตร และแผนการสอนของโรงเรียน
3. ทำงานร่วมกับคณะครูในการพัฒนาเป้าหมายการสอน ตลอดจนเนื้อหาของหลักสูตรในแต่ละระดับ
4. ทำงานร่วมกับคณะครูเพื่อพัฒนาปรับปรุงโครงการช่วยเหลือเด็กเรียนช้า และส่งเสริมเด็กเรียนดี

5. ทำงานร่วมกับคณะครูในการพัฒนาปรับปรุงการวัดและประเมินผลของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

กิตติมา บริติติติก (2532 : 307) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำของหน่วยงาน ต้องแสดงบทบาท ดังนี้คือ

1. สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการนิเทศภายในอย่างจริงจัง และจริงจัง

2. ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีที่สุดของครูในทุกโอกาส ให้คำแนะนำชี้แจงวิชาการให้

แก่ครู

3. บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ทำหน้าที่นี้เทศและผู้บริหารนิเทศในทุก ๆ ด้าน

4. ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน

5. สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ร่วมงาน

6. ประชุมวางแผนร่วมกับเพื่อนครู เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่ครูกำลังเผชิญอยู่

มอ. ๕

7. ร่วมกับเพื่อนครูวางแผนจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา เพื่อพัฒนา และปรับปรุง

๘. ๑๖

การเรียนการสอน ประเมินผลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ๘. ๘๐๓๗/๑๔/๑๖ ๘๐๓๗ มอ. ๕

นอกจากนี้ ชินวรณ บุษยเกียรติ (2530 : 36) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การปฏิบัติงาน
นิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา"

และประมวลงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนได้ 6 ประการ คือ

1. การปฏิบัติงานด้านที่เกี่ยวกับตัวครู
2. การปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอน
3. การปฏิบัติงานด้านพัฒนาหลักสูตร
4. การปฏิบัติงานด้านสื่อการเรียนการสอน
5. การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
6. การปฏิบัติงานด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานในโรงเรียน

เนกเลย์ และ อีแวนส์ (Neagley and Evans. 1964 : 105 - 106) ได้ให้
ทัศนะเกี่ยวกับงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ว่าควรมีดังนี้

1. การส่งเสริมให้ครูรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ได้แสดงความสามารถอย่างอิสระ และ
ปรับปรุงการเรียนการสอนร่วมกัน

2. การสร้างและดำเนินการในการทำงานกลุ่ม เป็นไปตามปรัชญาที่กำหนด ซึ่ง
สอดคล้องกับปรัชญาของชุมชน

3. การพัฒนาการสอน

4. การพัฒนาหลักสูตร

5. การดูแลโครงการนิเทศภายในโรงเรียนที่ดำเนินการอยู่ ให้เป็นไปด้วยดี

6. การดำเนินงานด้านการวัดและประเมินโครงการ

7. การจัดตั้งผู้เชี่ยวชาญในการสอน และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
8. การจัดตั้งโครงการส่งเสริมความรู้แก่ครูประจำการในโรงเรียน
9. การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร และความคิดเห็นระหว่างบุคลากรต่าง ๆ
10. การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา เช่น อุปกรณ์ หนังสือ และแหล่งวิชาการ
11. การจัดให้มีการพัฒนาการนิเทศใหม่ ๆ ในท้องถิ่น

สำหรับ เบอร์ตัน และ บรัคเนอร์ (Burton and Bruckner. 1974 : 565) นั้น ได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาท และภารกิจสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารคือ ทำหน้าที่เป็นผู้นำเทศ ช่วยเหลือ และเป็นพี่ปรึกษา หรือให้คำปรึกษาแก่ครู ในขณะที่ ดีล (Deal. 1987 : 239) ได้ชี้แนะว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนนั้น จะต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งในการนิเทศครูนั้น จะต้องให้ความสนใจ และใส่ใจต่อความต้องการของครูเป็นรายคน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้กำลังใจ ให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นธรรม ที่จะส่งเสริมให้ครูเกิดความพึงพอใจ เกิดความเจริญงอกงามในการทำงาน ผู้บริหารต้องให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และให้ความรักความเมตตาต่อครูในการปฏิบัติกรนิเทศ

จากทัศนะดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า ตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพราะ ในทางการปฏิบัติ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้คิด วางแผน สนับสนุน และดำเนินการบริหารให้การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นต่อเนื่องสม่ำเสมอตามแผนการนิเทศที่ได้วางไว้ เพื่อให้ครูได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีขวัญและกำลังใจดี อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาต่อไปอีกด้วย

สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนในเขตจังหวัดอ่างทอง และรอยต่อเขตจังหวัดใกล้เคียง ตามนโยบายของรัฐบาล และของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 3 ระดับ คือ

1. จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้กับเด็กอายุ 4 - 5 ปี ในหลักสูตรอนุบาลศึกษา 1 ปี และ 2 ปี เพื่อให้เด็กก่อนวัยเรียนมีความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาต่อไป

2. จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ให้แก่เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523

3. จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้นักเรียนในพื้นที่ชนบทที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสศึกษาต่อตามแนวนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปริมาณงานในความรับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง มีดังนี้

1. จำนวนนักเรียนและห้องเรียน

1.1	ระดับก่อนประถมศึกษา	มีนักเรียนทั้งสิ้น	5,678	คน
		ห้องเรียน	337	ห้องเรียน
1.2	ระดับประถมศึกษา	มีนักเรียนทั้งสิ้น	28,041	คน
		ห้องเรียน	1,448	ห้องเรียน
1.3	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	มีนักเรียนทั้งสิ้น	1,831	คน
		ห้องเรียน	80	ห้องเรียน

2. จำนวนหน่วยงานในสังกัด

2.1	สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ	7	แห่ง
2.2	กลุ่มโรงเรียน	24	กลุ่ม
2.3	โรงเรียน	159	โรงเรียน
2.3.1	ขนาดเล็ก	60	โรงเรียน
2.3.2	ขนาดกลาง	77	โรงเรียน
2.3.3	ขนาดใหญ่	22	โรงเรียน

3. จำนวนบุคลากรในสังกัด

3.1	ข้าราชการครู	จำนวน	2,061	คน	จำนวนกึ่งนี้
3.1.1	ผู้บริหารการศึกษา		15	คน	
3.1.2	ศึกษานิเทศก์		35	คน	
3.1.3	ผู้บริหารโรงเรียน		198	คน	
3.1.4	ครูผู้สอน		1,790	คน	
3.1.5	ครูช่วยราชการสำนักงาน		23	คน	
3.2	ข้าราชการพลเรือน		108	คน	
3.3	ลูกจ้างประจำ		178	คน	

ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ซึ่งได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบปีการศึกษา 2536 ที่ผ่านมา มีดังนี้

1. ด้านปริมาณ

1.1 เด็กวัยก่อนประถมศึกษา ยังไม่สามารถเข้าเรียนในชั้นอนุบาล หลักสูตร 2 ปี ได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ปกครองมีฐานะยากจน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้ ผู้ปกครอง และชุมชนเห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมเด็กก่อนวัยเรียน ยังไม่ทั่วถึง

1.2 การเกณฑ์เด็กเข้าเรียนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ยังไม่สามารถเกณฑ์เด็กเข้าเรียนได้ครบทุกคน (เกณฑ์ได้ร้อยละ 97.61) ทั้งนี้ เนื่องจากเด็กอพยพย้ายที่อยู่ตามผู้ปกครองไปประกอบอาชีพที่อื่น ไม่สามารถติดตามได้

1.3 การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทุกโรงเรียน (28 โรงเรียน) ต้องช่วยเหลือสนับสนุนอีกมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดนายเฉพาะวิชา อีกทั้งผู้ปกครองบางส่วน ยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาระดับนี้

2. ด้านคุณภาพการศึกษา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก ทั้งนี้ เนื่องจากครูส่วนหนึ่งยังไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมการสอน การสอนซ่อมเสริมยังมีน้อย การนิเทศติดตามผลไม่ทั่วถึง โดยผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2536 มีดังนี้

2.1	กลุ่มทักษะ	- ภาษาไทย	ร้อยละ	67.66
		- คณิตศาสตร์	ร้อยละ	58.35
2.2	กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต		ร้อยละ	62.52
2.3	กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย		ร้อยละ	73.46
2.4	กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ		ร้อยละ	74.76
2.5	กลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ)		ร้อยละ	60.97

3. ด้านการบริหารและสนับสนุน

3.1 ต้องมีการปรับปรุงการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ทุกหน่วยงานใช้แผน และระบบข้อมูลสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน มีการกำกับและประเมินผล

3.2 การนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้เกี่ยวข้อง ขาดความสนใจ บางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน

3.3 การนิเทศการศึกษา ยังทำไม่ได้ทั่วถึง ขาดเครื่องมือและวิธีการในการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อยไม่เพียงพอ ขาดการวางแผนการจัดระบบข้อมูลยังไม่ดีพอ

จากปัญหาและความต้องการดังกล่าว ถ้าจะพิจารณาด้านการบริหารและสนับสนุนแล้ว จะพบว่า งานด้านบริหารการศึกษาและการนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้ เพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 21) ได้กำหนดนโยบายด้านคุณภาพไว้ว่า จะเร่งพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการปรับปรุงการบริหารและการนิเทศการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จะให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในเป็นพิเศษ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นสำหรับผู้รับผิดชอบในการนำเอานโยบายไปสู่การปฏิบัติที่จะต้องศึกษาว่า การปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนนั้น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับใด มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง และต้องการความช่วยเหลือในแง่ใด เพื่อเป็นข้อมูลอีกด้านหนึ่ง ที่จะใช้ในการวางแผนพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญประการหนึ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการที่จะสร้างความร่วมมือร่วมใจ ของบุคลากรในโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาตนเอง ในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศภายในโรงเรียนจะได้ผลก็ต้องอาศัยกระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพราะจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกฝ่ายต้องอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

✓ อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528 : 80) ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 4 ขั้นตอน ตามรูปแบบที่เรียกว่า APDS Model ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการหรือสิ่งที่ต้องปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ

2. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดขั้นตอนและเค้าโครงการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพตามสภาพแวดล้อมและข้อจำกัดที่มีอยู่

3. ลงมือปฏิบัติ (Doing) เป็นการลงมือดำเนินงานตามขั้นตอน และเค้าโครงการทำงานแต่ละเรื่องที่กำหนดไว้

4. นิเทศติดตามผล (Supervision) เป็นการติดตามดูแลช่วยเหลือ และสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานได้จนบรรลุผลสำเร็จ

✓ สังค อุทรานันท์ (2530 : 125 - 131) ได้กล่าวถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการวางแผนการนิเทศ

1.1 เริ่มจากการรับรู้สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน โดยการประชุมชี้แจง ระดมความคิดเห็น หรืออาจใช้วิธีการอื่นก็ได้ เพื่อให้ครูรู้ตัวว่า เขาก็เป็นบุคคลที่จะต้องร่วมกันแก้ปัญหา หรือดำเนินการเพื่อให้คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีขึ้นกว่าเดิม

1.2 เมื่อผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ได้รับรู้ และยอมรับสภาพปัญหาและความต้องการร่วมกันแล้ว ผู้ดำเนินการนิเทศก็จะเป็นผู้นำในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา กำหนดจุดประสงค์ กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา หรือกำหนดทางเลือกสำหรับการดำเนินการนิเทศ

1.3 หลังจากได้แนวทางในการดำเนินการแล้ว ต้องมีการสรรหาบุคลากรและมอบหมายงานให้รับผิดชอบ โดยผู้บริหารต้องรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ แล้วให้ความสนใจและเอาใจใส่การปฏิบัติงานของบุคลากรเหล่านั้น

2. ขั้นการให้ความรู้ก่อนการนิเทศ

2.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน โดยอาจใช้บุคลากรภายในโรงเรียน เป็นวิทยากร หรือเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอกก็ได้

2.2 ในการเชิญวิทยากรบุคคลภายนอก ผู้บริหารต้องมอบหมายให้คนหนึ่งผู้ใด หรือคณะผู้นิเทศติดตามแนวความคิดจากวิทยากร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง

2.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรร่วมฟังวิทยากรใหม่ ๆ จากวิทยากรไปพร้อม ๆ กับครูผู้รับการนิเทศด้วย ซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้บริหารนี้จะเกิดผลดี 3 ประการ คือ

2.3.1 ทำให้ผู้บริหารเข้าใจถึงหลักการและแนวคิดใหม่ ๆ ที่ครูจะต้องปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงาน

2.3.2 หากเกิดปัญหา อุปสรรค หรือต้องการความช่วยเหลือสิ่งใด ผู้บริหารสามารถตัดสินใจช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องทันที

2.3.3 การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้บริหารจะมีผลต่อความเอื้อใจใส่ และความตั้งใจของครู เพราะโดยปกติแล้วครูย่อมมีความยำเกรงผู้บริหารโรงเรียนอยู่แล้ว

2.4 หลังจากให้ความรู้แก่ครูแล้ว ก่อนสิ้นสุดรายการควรจัดให้มีช่วงเวลาสำหรับสร้างข้อตกลงในการทำงานด้วย ข้อตกลงนี้จะเป็นเหมือนแนวทางในการทำงานและจะเป็นเหมือนกฎหรือระเบียบหรือสัญญาต่อกัน ซึ่งจะมีผลต่อความตั้งใจของครูอย่างมาก

✓ 3. ขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศ

3.1 ดำเนินการนิเทศตามข้อตกลงที่ได้ทำร่วมกันในขั้นที่ 2

3.2 จะต้องมีการวางแผนก่อนการนิเทศร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

3.3 ควรใช้เทคนิควิธีการนิเทศหลาย ๆ แบบ

3.4 ควรนำเอาวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ เช่น การนิเทศแบบคลินิค เป็นต้น

✓ 4. การสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศ

4.1 ผู้บริหารหรือผู้นิเทศมีหน้าที่สร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ครูผู้รับการนิเทศ

4.2 ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ สร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน

4.3 ผู้บริหารควรทำโครงการสนับสนุนการปฏิบัติงาน และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เท่าที่สามารถจะทำได้

4.4 ห้ามทำลายขวัญอย่างเด็ดขาด โดยเฉพาะเรื่องการพิจารณาความดีความชอบ จะต้องพิจารณาอย่างเป็นธรรม มิฉะนั้นแล้วผู้บริหารจะได้มิตรเทียม 1 คน และศัตรู 6 คน

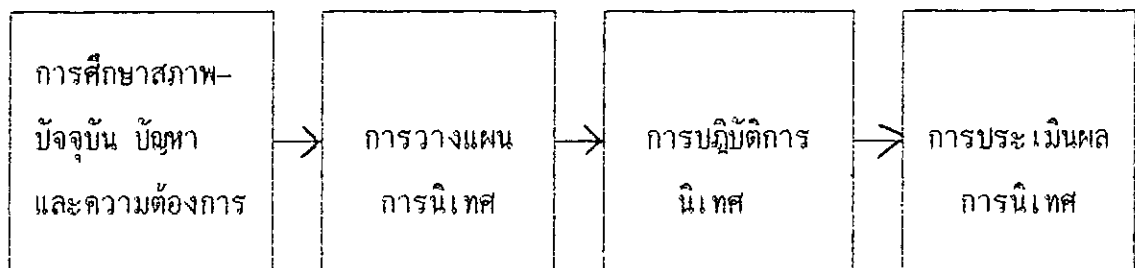
✓ 5. การประเมินผลการนิเทศ

5.1 ควรประเมินผลผลิต กระบวนการ และปัจจัยป้อนเข้า โดยให้ความสำคัญกับผลผลิตมากที่สุด

5.2 ในส่วนของผลผลิตให้ประเมินผลที่เกิดขึ้นกับครูโดยตรง มุ่งเน้นที่พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

5.3 นำผลที่ได้จากการประเมินมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจ ในการปฏิบัติงานต่อไป

ในส่วนของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 8) ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนว่า เป็นขั้นตอนการนิเทศการศึกษาที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มี 4 ขั้นตอน ซึ่งสามารถเขียนเป็นภาพประกอบตามลำดับขั้นตอนได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ตามแนวทางของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

การดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนางานใด ๆ จะต้องเริ่มต้นด้วยการมองเห็นปัญหาของงานอย่างชัดเจน เพราะการมองเห็นปัญหา จะนำไปสู่ความต้องการในการแก้ไข ปรับปรุงพัฒนา ดังนั้น การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจึงจำเป็นต้องกำหนดไว้ให้แน่ชัด ซึ่งมีจุดประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อทราบสภาพการศึกษา และคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
2. เพื่อทราบสภาพที่เป็นปัญหา และความต้องการของครู
3. เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางตัดสินใจกับปัญหา
4. เพื่อใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการปฏิบัติงานนิเทศ ให้ไปสู่

อนาคตที่พึงประสงค์ได้อย่างแท้จริง

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ของบุคลากรในโรงเรียนนั้น ควรใช้
วิธีการ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบข้อมูลในแต่ละเรื่องให้แน่ชัด

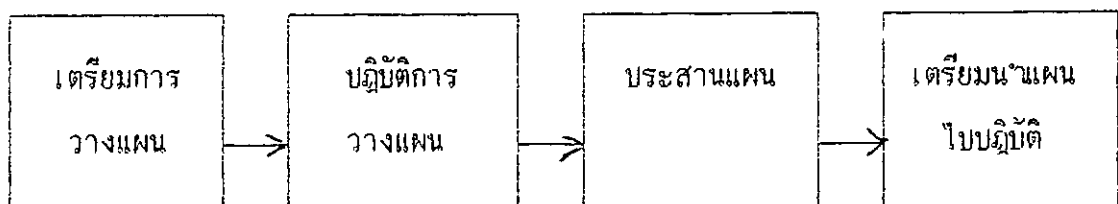
ขั้นที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูลของปัญหา โดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน หรือจุดมุ่งหมายที่
กำหนดเพื่อจะได้กำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาแต่ละชนิด เพื่อนำไปพิจารณาดำเนินการแก้ไข
ปรับปรุงในขั้นต่อไป

ในเรื่องของข้อมูลที่สำรวจนั้น ควรเป็นข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตราการ
เข้าชั้น ภาวะสุขภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน คุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของนักเรียน รวมทั้ง
ความต้องการของครูด้วย

การวางแผนการนิเทศ

การวางแผนการนิเทศ หมายถึง การนำข้อมูลผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา
สาเหตุของปัญหาและความต้องการ มากำหนดกิจกรรมและแนวทางปฏิบัติงานนิเทศ ซึ่งการวางแผน
นั้น ต้องให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยเหนือทุกระดับด้วย และควรมีขั้นตอนต่าง ๆ
ดังภาพประกอบและรายละเอียด ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ

1. ขั้นเตรียมการวางแผน ควรดำเนินการโดยทำความเข้าใจขอบข่ายงาน อำนาจหน้าที่บทบาทของพื้นที่ แล้วจึงเริ่มจัดทำแผน และโครงการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน โดยนำผลจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ของโรงเรียนมาจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติของหน่วยงาน เพื่อจัดทำแผนให้สนองตอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน

2. ชั้นลงมือปฏิบัติการวางแผน ในขั้นนี้ผู้บริหารควรจะได้มีการจัดประชุมครู โดยนำประเด็นปัญหาและความต้องการที่สำคัญ ซึ่งได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ รวมทั้งนโยบายของหน่วยงานมาพิจารณา เพื่อสรุปว่าในแต่ละปีโรงเรียนสามารถจัดการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนางานใดได้มากน้อยเพียงใด

3. ชั้นประสานแผน ต้องมีการทบทวนเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แนวปฏิบัติ และเวลาที่กำหนดแล้วจึงดำเนินการประสานคน และประสานงานเพื่อให้ฝ่ายต่าง ๆ สามารถดำเนินงานไปด้วยดี

4. ขั้นเตรียมแผนไปปฏิบัติ ในขั้นนี้โรงเรียนควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน หรือทำแผนปฏิบัติงานออกมาเป็นรูปเล่ม และจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานไว้เป็นหลักฐาน เพื่อสะดวกต่อการปฏิบัติงานของทุกฝ่าย และเพื่อสะดวกต่อการติดตามผลงานภายหลัง ซึ่งในแผนปฏิบัติงานนี้เทศภายในโรงเรียนจะต้องประกอบด้วยโครงการ ซึ่งควรมีสาระสำคัญ ดังนี้

4.1 หลักการและเหตุผล

4.2 วัตถุประสงค์

4.3 เป้าหมาย

4.4 แผนดำเนินการ ประกอบด้วย

4.4.1 กิจกรรมสำคัญ

4.4.2 ปฏิทินปฏิบัติงาน

4.5 ทรัพยากรที่ต้องการ

4.6 การประเมินผล

4.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

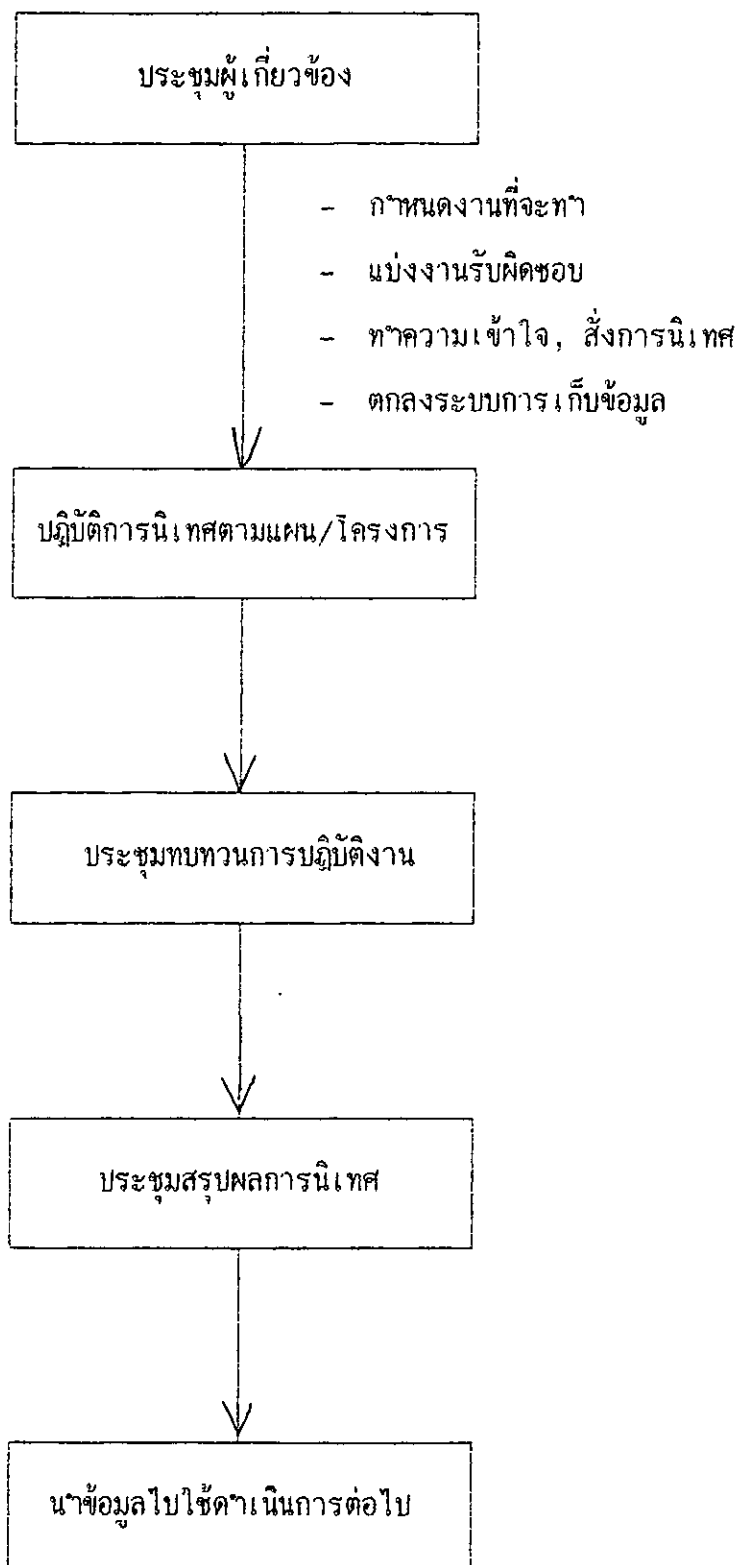
การปฏิบัติการณ์เทศ

การปฏิบัติการณ์เทศ หมายถึง การปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดในโครงการนิเทศภายใน โรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องนำหลักการณ์เทศ เทคนิค ทักษะ สื่อ และเครื่องมือเทศ ไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และบุคลากรผู้รับการณ์เทศ และเพื่อให้การปฏิบัติการณ์เทศเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการ ดังนี้

1. เตรียมความพร้อมก่อนการณ์เทศ ควรจัดให้มีการประชุมคณะปฏิบัติงานเพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ กิจกรรม สื่อ เครื่องมือ การบันทึกผล การประเมินผล และการสรุปผลการนิเทศ

2. ปฏิบัติการณ์เทศ ดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายใน โรงเรียน ผู้บริหารไม่ควรละเลยเกี่ยวกับการเสริมแรงให้กำลังใจ รับทราบปัญหา ความต้องการของครู และนำเอาปัญหาความต้องการมาพิจารณาหาทางช่วยเหลือสนับสนุน ซึ่งในการปฏิบัติการณ์เทศนี้ ผู้บริหารจะใช้การณ์เทศทางตรง คือ ผู้นิเทศปฏิบัติการณ์เทศด้วยตนเอง โดยปฏิบัติตามโครงการ แผนงานและการใช้สื่อการณ์เทศต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการเทศที่เตรียมไว้ หรือใช้การณ์เทศทางอ้อม ซึ่งเป็นวิธีการเทศโดยใช้สื่ออื่นแทนผู้นิเทศ ได้แก่ การจัดส่งเอกสารแนะนำ ใช้คู่มือครู จุลสาร เทป สไลด์ วีดีโอ เป็นต้น รวมทั้งการใช้วิทยากรผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ มาช่วยแนะนำก็ได้

การปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนให้ได้ผลดี ควรดำเนินการตามขั้นตอนในภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน

การประเมินผลการนิเทศ

การประเมินผลการนิเทศ หมายถึง การตรวจสอบความสำเร็จของโครงการ กับ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้นิเทศควรประเมินผลตั้งแต่การเตรียมงานก่อนปฏิบัติการนิเทศ เมื่อเริ่มปฏิบัติ ระหว่างปฏิบัติ และเมื่อสิ้นสุดโครงการ

ขั้นตอนการประเมินผล ควรประกอบด้วย

1. ขั้นเตรียมงาน ควรตรวจสอบความสมบูรณ์ของแผนงาน/โครงการ
2. ขั้นเตรียมปฏิบัติงาน ควรตรวจสอบปัจจัยและการสร้างความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติ
3. ขั้นระหว่างปฏิบัติงาน ตรวจสอบเพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคขณะปฏิบัติงาน
4. ขั้นสิ้นสุดโครงการ ตรวจสอบผลรวมการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ซึ่งในการประเมินโครงการนั้น ควรประเมินทั้งสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติงานตามโครงการและปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามโครงการด้วย
5. ขั้นสรุปและรายงานผล ควรดำเนินการหลังจากประเมินผลเสร็จเรียบร้อยแล้วตามหัวข้อดังนี้

- 5.1 ชื่อโครงการ
- 5.2 วัตถุประสงค์
- 5.3 เป้าหมาย
- 5.4 ปัญหาและอุปสรรค
- 5.5 ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ
- 5.6 ข้อเสนอแนะ
- 5.7 ผู้รับผิดชอบโครงการ
- 5.8 ผู้รายงาน

นอกจากนี้ แฮร์ริส (Harris. 1985 : 14 - 15) ยังได้เสนอขั้นตอนในกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ 5 ขั้นตอน เรียกชื่อย่อว่า POLCA คือ

1. กระบวนการวางแผน (Planning process - P) ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมาย คิดหาวิธีดำเนินการ กำหนดแบบแผนในการดำเนินการ และการคาดคะเนผลที่จะได้รับ
2. กระบวนการจัดองค์การ (Organizing process - O) ได้แก่ การกำหนดมาตรฐาน กำหนดโครงสร้างของงาน การจัดสรรงาน จัดสรรทรัพยากร การสร้างความสัมพันธ์ และการประสานงาน ตลอดจนพัฒนานโยบาย

3. กระบวนการนำ (Leading process - L) ได้แก่ การคัดเลือกและจัดสรรบุคลากร การเข้าให้คนทำงาน การริเริ่มงาน การสาธิต การสื่อสาร การแนะนำ และการอำนวยความสะดวก

4. กระบวนการควบคุม (Controlling process - C) ได้แก่ การชี้แนะ การแก้ไข การลงโทษ และการตักเตือน

5. กระบวนการวัดผล (Assessing process - A) เป็นการพิจารณาผลการปฏิบัติงาน

จากแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ ในเรื่องของการศึกษาข้อมูล การวางแผน การปฏิบัติงาน และการประเมินผลงาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นวิทยาศาสตร์ ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำจึงจำเป็นต้องรอบรู้ในเรื่องของเทคนิคและวิธีการนิเทศการภายในโรงเรียนด้วยเพื่อจะได้ร่วมมือกันแก้ไขและปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ให้สมกับปรัชญานิเทศภายในโรงเรียน ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการร่วมกัน ระหว่างผู้บริหารและครูทุกคนในโรงเรียน เพื่อแก้ปัญหา หรือปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้เกิดผล และประสิทธิภาพสูงสุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ วัชรินทร์ แสงศัพท์ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากครู และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีสภาพการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู ที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่า การนิเทศภายในโรงเรียนที่มีผู้บริหารวุฒิปรียญตรีหรือสูงกว่า กับโรงเรียนที่มีผู้บริหารมีวุฒิต่ำกว่าปรียญตรี มีสภาพไม่แตกต่างกัน

4. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีสภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชินวรณ์ บุญเกียรติ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งที่ปฏิบัติจริงและที่ควรปฏิบัติตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ว่าอยู่ในระดับใด โดยใช้ผู้บริหารโรงเรียน 238 คน ครู 497 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งที่ปฏิบัติจริงและควรปฏิบัติ นั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์มีทัศนะสอดคล้องกัน คือ โดยส่วนรวมปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง และที่ควรปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิทยุฒิ คุณวุฒิ และประสบการณ์ ในการ เป็นผู้บริหาร โดยส่วนรวมทั้งที่เป็นจริงและที่ควรปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบทัศนะของครูอาจารย์ที่มี เพศ วิทยุฒิ คุณวุฒิ และประสบการณ์ ในการ เป็นครู โดยส่วนรวม ทั้งที่ปฏิบัติจริงและที่ควรปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ เรื่องแนวการปรับปรุงการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ควรให้คำปรึกษาหารือแก่ครูทั้งในด้านวิชาการและปัญหาส่วนตัว ตลอดจนการยอมรับความคิดเห็นของครู ควรจัดวางตัวครูเข้าสอนตามความสามารถ ความถนัด และมอบหมายงานอย่างทั่วถึง ควรสังเกตการสอนในห้องเรียนเป็นระยะ ๆ ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกิจกรรมของชุมชนตามโอกาสอันควร และจัดให้มีการประเมินผลงานเป็นระยะ ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ และควรนำผลการประเมินมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน

สมจิตร อุดม (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน 6 ด้าน คือ โครงการนิเทศ กระบวนการนิเทศ การจัดกิจกรรมการนิเทศ รูปแบบการนิเทศ การใช้เวลาในการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 6 ด้าน นั้น ผู้นิเทศที่มีวุฒิต่างกัน อายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

3. สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 6 ด้าน ผลปรากฏว่า ผู้รับการนิเทศที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ของผู้นิเทศพบว่า

- 4.1 โครงการนิเทศภายในโรงเรียนปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง
- 4.2 ขาดการวางแผน ไม่ขั้นตอนการปฏิบัติที่แน่นอน
- 4.3 มีส่วนส่งเสริมครูน้อยเกินไป
- 4.4 ครูไม่เห็นความสำคัญของการสาธิตการสอน ขาดอุปกรณ์
- 4.5 ผู้บริหารหรือผู้นิเทศมีเวลาปฏิบัติการนิเทศน้อย
- 4.6 การประเมินผลการนิเทศไม่ต่อเนื่อง

สมพล ชงสีลา (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องกระบวนการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารโรงเรียนและศึกษานิเทศก์อำเภอ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของทั้งสามฝ่ายที่มีต่อกระบวนการจัดการนิเทศ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 341 คน ผู้บริหารโรงเรียน 186 คน ศึกษานิเทศก์อำเภอ 36 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนประถมศึกษาสามารถปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน ตามกระบวนการนิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเกณฑ์ปานกลาง และได้ผลการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก โดยสามารถปฏิบัติและได้ผลการปฏิบัติในขั้น การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขั้นการวางแผน และกำหนดทางเลือก ขั้นตอนการประเมินและรายงานผลอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนขั้นการสร้างสื่อเครื่องมือและขั้นการปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง

2. ครู ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์อำเภอมีความคิดเห็นต่อ การปฏิบัติการ นิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมกระบวนการทุกขั้นตอนไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการสร้างสื่อ ฯ

สมพงษ์ จินา (234 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัญหาการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการนิเทศ ภายในของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศ ภายในของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน กับครู อาจารย์ เพื่อเปรียบเทียบ ระดับปัญหาการปฏิบัติงานดังกล่าว ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครู อาจารย์ ที่มี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้บริหารโรงเรียน 260 คน และครู อาจารย์ 370 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน โดยส่วนรวมและรายชั้น อยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน กับครู อาจารย์ไม่แตกต่างกัน

3. ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน ต่างกัน และ ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

4. ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู อาจารย์ ที่มีประสบการณ์ในการเป็นครู อาจารย์ต่างกัน ไม่แตกต่างกัน แต่ครู อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาดังกล่าว แตกต่างกัน

มลธิรา นุชทอง (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและ ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบ สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของครู จานนงตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์สอน โดยกลุ่มตัวอย่าง เป็นครูโรงเรียน ประถมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 491 คน เป็นชาย 226 คน หญิง 265 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน ในเรื่องขอบข่ายงานนิเทศ และ กระบวนการนิเทศ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน เรื่องขอบข่ายและกระบวนการ นิเทศ ตามทัศนะของครู เพศชาย และเพศหญิง พบว่า ในเรื่องกระบวนการนิเทศภายใน แตกต่างกัน

3. เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในตามทัศนะของครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ขึ้นไป และต่ำกว่าปริญญาตรี ในเรื่องกระบวนการนิเทศภายใน แตกต่างกัน

4. เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในตามทัศนะของครูที่มีประสบการณ์การสอน ต่ำกว่า 3 ปี และ 3 ปีขึ้นไป โดยส่วนรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ชรัตน์ สีนรุสอาด (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถภาพของผู้บริหาร ในการจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สมุทรปราการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 158 คน และครูผู้สอน 325 คน รวมทั้งสิ้น 483 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ มีสมรรถภาพในการจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ทุกชั้น ได้แก่ ชั้นเตรียมการ ชั้นวางแผน ชั้นปฏิบัติการ และชั้นประเมินผล

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีสมรรถภาพในการจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

3. เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีสมรรถภาพในการจัดการดำเนินการนิเทศ แตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีสมรรถภาพในการ จัดดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีสมรรถภาพในการจัดดำเนินการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง

4. ครูผู้สอนมีทัศนะว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาดมีสมรรถภาพในการจัดดำเนินการ นิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง และผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาดมีสมรรถภาพในการ จัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

วัฒนา สุวิทย์พันธุ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามกระบวนการนิเทศ ของกรมสามัญศึกษา 8 ขั้นตอน คือ การแจ้งนโยบายการนิเทศ การตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศ การกำหนดกรอบแผนงานการนิเทศ การสำรวจความต้องการจำเป็น การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติงานนิเทศ การประเมินกระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตและการปรับปรุงแก้ไข และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศที่มีต่อสภาพการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประชากรอำเภอและประชากรตำบล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 342 คน เป็นกลุ่มผู้นิเทศ 74 คน และกลุ่มผู้บริหารนิเทศ 268 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในจังหวัดปราจีนบุรี ทั้งโดยรวมและแต่ละขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลาง
2. ความคิดเห็นของผู้นิเทศ และผู้บริหารนิเทศที่มีต่อการดำเนินงานการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นของผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ และโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบล ที่มีต่อการดำเนินงานการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน แตกต่างกัน

ธรรมนอง ถามา (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา และเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนอกเมือง ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และโรงเรียนนอกเมือง อยู่ในเกณฑ์มากทุกคุณลักษณะ คือ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน อุทิศเวลา และ

เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความเข้าใจในขอบข่ายของงานโรงเรียน ทั้งด้านบริหาร และวิชาการ มีความเมตตา กรุณา และรักความสามัคคีในหมู่คณะ

2. ทักษะของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนในเมือง และในโรงเรียนนอกเมือง ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยในต่างประเทศ ลี (Lee. 1974 : 4135 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง หน้าที่การนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ในโรงเรียนทางภาคใต้ของรัฐนิวแม็กซิโก สหรัฐอเมริกา โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นแรงผลักดันให้มีการปรับปรุงโครงการนิเทศการศึกษา โดยมุ่งศึกษา เกี่ยวกับหน้าที่นิเทศของครูใหญ่และครู ซึ่งกำหนดตัวแปรด้านเพศ คุณวุฒิ ตำแหน่ง อายุราชการ และระดับโรงเรียน ผลการวิจัยพอสรุปได้ ดังนี้

1. ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูไม่ทำให้ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศของครูใหญ่ แตกต่างกัน

2. อายุราชการของครูไม่ทำให้ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศของครูใหญ่ แตกต่างกัน

3. ตำแหน่งของครูไม่ทำให้ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศของครูใหญ่ แตกต่างกัน

4. ครูผู้หญิง และครูผู้ชาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศของครูใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

5. ครูโรงเรียนประถมศึกษา ให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างครูภายในโรงเรียนด้วยกันมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนครูโรงเรียนมัศึกษามุ่งให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์กับนักเรียนมากกว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา

6. ครูจะรายงานพฤติกรรมทางการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ด้านที่ไม่มีประสิทธิภาพ มากกว่าด้านที่มีประสิทธิภาพ แต่ครูใหญ่รายงานพฤติกรรมด้านที่มีประสิทธิภาพมากกว่าด้านที่ไม่มีประสิทธิภาพ แสดงว่าครูใหญ่เชื่อว่า ตนทำหน้าที่ดีที่สุดแล้ว และมากกว่าที่ครูกคิด

บราวน์ (Brown. 1974 : 2536 - A) ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ในมลรัฐทางภาคเหนือของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น ดังนี้

1. การฝึกอบรมใด ๆ ให้โรงเรียนต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมนิยมของชุมชนนั้น ๆ เป็นหลัก
2. ครูควรมีสติเลือกสมาชิกเข้ามาทำงานในกลุ่ม
3. ควรนำเรื่องการวางแผนหลักสูตรไปเปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่น โดยครูใหญ่หรือศึกษานิเทศก์เป็นผู้รับผิดชอบ
4. ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ควรพบปะกันบ่อยครั้ง เพื่อปรึกษาปัญหาการเรียนการสอน
5. ครูใหญ่ควรเป็นผู้ริเริ่มในการปรับปรุงการเรียนการสอน

แมททอกซ์ (Mattox. 1978 : 6061 - A) ได้ทำการศึกษา เรื่องความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในรัฐโอคลินอยล์ สหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการที่อยู่ในระดับมาก คือ ความต้องการที่จะมีความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศและการประเมินผล รวมทั้งการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร

เวน (Weyne. 1980 : 1283 - A) ได้ทำการวิจัย เรื่องการรับรู้บทบาทการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่รัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ ในเรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานนิเทศ และวิธีการนิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากครูใหญ่จำนวน 278 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานที่มีอันดับความสำคัญสูง ได้แก่ งานหลักสูตรและการสอน งานแนะแนว งานบริหารและงานวิชาการ และงานนิเทศภายในโรงเรียน
2. เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้ที่ต้องรับผิดชอบมากที่สุดคือครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่ ส่วนครูผู้สอนแทบหน้าที่น้อยมาก
3. เกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน งานเกี่ยวกับวัสดุเป็นงานที่ครูใหญ่ใช้เวลา น้อยที่สุด ส่วนงานนิเทศภายในโรงเรียน งานเกี่ยวกับหลักสูตร งานการสอนและงานแนะแนว เป็นงานที่ครูใหญ่ใช้เวลามากที่สุด
4. เทคนิคการนิเทศที่ได้ผล ได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมร่วมกับครู ส่วนวิธีการใช้เอกสารเป็นวิธีการที่ได้ผลน้อย

ทีลาฮัน (Tilahan. 1983 : 2168 - A) ได้ทำการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรม การนิเทศภายในที่พึงประสงค์ของการพัฒนาประเทศเอธิโอเปีย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า

1. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมที่ใช้นิเทศภายในโรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การฝึกอบรมแนะนำ การฝึกปฏิบัติการ การสาธิตการสอนโดยศึกษานิเทศก์ การประชุมกลุ่มย่อยของครู การเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอน
2. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน จัดอยู่ในระดับปานกลาง
3. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การนิเทศในลักษณะร่วมมือปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา จะก่อให้เกิดผลดีกว่าการนิเทศการศึกษาในลักษณะที่ใช้อำนาจและการบังคับ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้ดำเนินการมานั้น ยังปฏิบัติได้ในเกณฑ์ที่น่าพอใจนัก ยังขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ขาดหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่ถูกต้อง โดยเฉพาะ ขั้นตอน หรือกระบวนการนิเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ต้องยึดเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน จึงสมควรให้การสนับสนุนและส่งเสริม เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นที่น่าสนใจ อันจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้นต่อไป

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน กับครู แตกต่างกัน
2. ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนี้ เทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครู และเพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ และหาคุณภาพเครื่องมือ
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน และครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง จำนวน 1,988 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 198 คน ครู จำนวน 1,790 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 147 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร 131 คน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู 316 คน แล้วนำมาสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้อาเภอเป็นชั้นแล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโดยสุ่มจากโรงเรียนที่ผู้บริหารเป็นกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จานแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครู	โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครู
เมืองอ่างทอง	24	32	307	13	21	54
ไชโย	20	23	191	12	15	33
ป่าโมก	11	14	143	6	9	25
โพธิ์ทอง	35	44	383	22	29	67
วิเศษชัยชาญ	37	43	417	21	29	73
สามโก้	11	11	110	7	7	19
แสวงหา	21	31	245	13	21	45
รวม	159	198	1,790	94	131	316

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นหรือทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีข้อความถามรวม 50 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open form) ถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรครวมทั้งข้อเสนอแนะในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในแต่ละขั้นตอน รวม 4 ขั้นตอน โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนตอบตามความคิดเห็นของตนเอง

✓ ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน รวมทั้งศึกษาขอบข่ายงาน ตลอดจนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศและศึกษาหลักเกณฑ์การสร้างแบบสอบถาม โดยเฉพาะแบบการวัดของลิเคิร์ต (Likert - Type Rating Scale) (วิเชียร เกตุสิงห์. 2530 : 78-86)

2. สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาหลาย ๆ ฝ่าย และประมวลแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนมาสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ให้ครอบคลุมกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 4 ขั้นตอน เสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจแก้ไข ปรับปรุง

4. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไข ปรับปรุงแล้วไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย

4.1 อาจารย์พิทยา มุสิก ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

4.2 อาจารย์จวน พานิชเจริญ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

4.3 ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

4.4 อาจารย์เกริกชัย ชวบเจริญ ศึกษาพิเศษ สำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดอ่างทอง ผู้รับผิดชอบงานวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา

4.5 อาจารย์เสกสรรค์ อรรถยานันท์ ศึกษาวิเคราะห์ สภาพงานการประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง ทบทวนที่หัวหน้าศูนย์ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน เห็นว่าเนื้อหาถูกต้องเหมาะสม และได้เสนอแนะพร้อมทั้งแก้ไข ข้อความต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ตั้งแต่คำชี้แจงการตอบแบบสอบถาม ไปจนถึงข้อความในแต่ละขั้นตอน เช่น ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม การเรียงลำดับข้อความให้เหมาะสม การแก้ไข ข้อความในข้อความให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เป็นต้น

หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ได้ตรวจและเสนอแนะแล้ว นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไขให้ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำไปทดลองใช้

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง โดยเลือกโรงเรียนที่ไม่ได้เป็น กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจริง ได้แก่ โรงเรียนชุมชนวัดสีจันทร์าราม โรงเรียนวัดน้ำอาบ โรงเรียนวัดทองกลาง โรงเรียนวัดศรีบุญชู และโรงเรียนวัดทางพระ จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้แบบสอบถามทั้งสิ้น 92 คน

> 6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 170 - 172)

$$\infty = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	∞	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ค่าความเชื่อมั่นที่ได้โดยรวมทั้งฉบับ คือ 0.98 ซึ่งถือว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นสูง อยู่ในเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ และเมื่อจำแนกรายขั้นตอน พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ได้ 0.95

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ ได้ 0.95

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ ได้ 0.94

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ ได้ 0.96

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนออาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อให้ ความเห็นชอบ และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เสนอ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง

2. ขอนหนังสือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พร้อมแบบสอบถามไปยัง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ทั้ง 7 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ขณะเดียวกันผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามให้โรงเรียน พร้อมทั้ง เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากโรงเรียนมาไว้ที่ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

3. ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด้วยตนเอง ตามเวลาที่กำหนด โดยประสานงานกับศึกษานิเทศก์อำเภอ

4. กรณีแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืนตามกำหนด ผู้วิจัยได้ประสานกับศึกษานิเทศก์อำเภอ ให้เป็นผู้เก็บรวบรวมให้

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล

1.1 นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ทุกขั้นตอน ทุกข้อ โดยผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบคำถามครบทุกขั้นตอน ทุกข้อ จึงถือว่าเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ซึ่งได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 439 ฉบับ

1.2 แยกแบบสอบถามออกเป็นกลุ่ม ตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน 131 ฉบับ กลุ่มครูผู้สอน 308 ฉบับ และแยกแบบสอบถามกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ออกเป็น 2 กลุ่ม ตามตัวแปรที่ศึกษา ได้กลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 72 ฉบับ และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียนน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 59 ฉบับ

1.3 นำแบบสอบถามในตอนที่ 2 มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ ดังนี้

ปฏิบัติในระดับ	มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ปฏิบัติในระดับ	มาก	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติในระดับ	ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติในระดับ	น้อย	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติในระดับ	น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ตามตัวแปรอิสระ จากแบบสอบถามในตอนที่ 1 ซึ่งถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นรายข้อและรายขั้นตอน จากแบบสอบถามในตอนที่ 2 แล้วนำมาแปลความหมาย ซึ่งการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินค่าเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.76 - 5.00	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
คะแนนเฉลี่ย	2.26 - 3.75	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 2.25	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย

2.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อและรายขั้นตอน จากแบบสอบถาม ในตอนที่ 2 เพื่อทราบแนวโน้ม การกระจายของคะแนน

2.4 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่างกัน โดยใช้วิธีการแจกแจงค่าที (t-test)

2.5 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยใช้วิธีการแจกแจงค่าที (t-test)

2.6 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ โดยแยกเป็นรายขั้นตอน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางประกอบการอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) โดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตรของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536 : 64)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

3. การทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 1 ใช้ t-test แบบค่าความแปรปรวนของประชากร ทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกัน (Seperated Variance Estimate) โดยใช้สูตรของ วิเชียร เกตุสิงห์ (ม.ป.ป. : 59 - 61)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

4. การทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 2 ใช้ t-test แบบค่าความแปรปรวนของประชากร ทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน (Pooled Variance Estimate) โดยใช้สูตรของ วิเชียร เกตุสิงห์ (ม.ป.ป. : 59 - 61)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1) S_1^2 + (n_2 - 1) S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

เมื่อ	t	แทน	การแจกแจงของ t
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมาย จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 t แทน ค่าสถิติทดสอบซึ่งมีการแจกแจงแบบ t - test
 * แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 ** แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง โดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู และเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติ

ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่างกัน และตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนกับครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

2.1 วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นเป็นรายชื่อ รายขั้นตอนและรวมทุกขั้นตอน โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.76 - 5.00 หมายความว่า ผู้ตอบมีความเห็นว่า การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน มีการปฏิบัติในระดับ มาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.26 - 3.75 หมายความว่า ผู้ตอบมีความเห็นว่า การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน มีการปฏิบัติในระดับ ปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.25 หมายความว่า ผู้ตอบมีความเห็นว่า การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน มีการปฏิบัติในระดับ น้อย

2.2 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่างกัน และตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนกับครู ในแต่ละขั้นตอนและรวมทุกขั้นตอน โดยใช้วิธีการแจกแจงค่า ที (t-test)

ตอนที่ 3 สรุปปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา เป็นรายขั้นตอน โดยวิธีการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ดังแสดงในตาราง 2-3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกเป็นรายชื่อ
รายชั้นตอนและรวมทุกชั้นตอน ดังแสดงในตาราง 4 - 13

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนกับครู ในแต่ละชั้นตอนและรวม
ทุกชั้นตอน ดังแสดงในตาราง 14 และผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและที่มี
ประสบการณ์ทางการบริหารต่างกัน ในแต่ละชั้นตอนและรวมทุกชั้นตอน ดังแสดงในตาราง 15

ตอนที่ 3 ผลการสรุปปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน
โรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา เป็นรายชั้นตอน
ดังแสดงในตาราง 16 - 26

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่
ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ดังแสดงในตาราง 2-3

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งให้กลุ่มตัวอย่าง และที่ได้รับคืนมาจําแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	แบบสอบถามที่ส่งไป		แบบสอบถามที่ได้รับคืน			
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร		ครู	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เมืองอ่างทอง	21	54	21	100.00	51	94.44
ไชโย	15	33	15	100.00	33	100.00
ป่าโมก	9	25	9	100.00	25	100.00
โพธิ์ทอง	29	67	29	100.00	67	100.00
วิเศษชัยชาญ	29	73	29	100.00	70	95.89
สามโก้	7	19	7	100.00	19	100.00
แสวงหา	21	45	21	100.00	43	95.56
รวม	131	316	131	100.00	308	97.47

ตาราง 3 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 10 ปีขึ้นไป	72	16.40
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ต่ำกว่า 10 ปี	59	13.40
ครูผู้สอน	308	70.20
รวม	439	100.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ดังแสดงในตาราง 4 - 13 และผลการเปรียบเทียบระดับ การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะ ของผู้บริหารโรงเรียนกับครู และตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหาร ต่างกัน ดังแสดงในตาราง 14 - 15

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด
อ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายขั้นตอน

ขั้นตอน ที่	กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน	ผู้บริหาร N = 131		ระดับ	ครู N = 308		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1	การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	3.72	.48	ปานกลาง	3.07	.67	ปานกลาง
2	การวางแผนการนิเทศ	3.69	.49	ปานกลาง	3.09	.69	ปานกลาง
3	การปฏิบัติการนิเทศ	3.77	.49	มาก	3.04	.74	ปานกลาง
4	การประเมินผลการนิเทศ	3.42	.61	ปานกลาง	2.81	.74	ปานกลาง
	รวม	3.66	.45	ปานกลาง	3.02	.66	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมทุกขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนพบว่า ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนขั้นตอนอื่น ๆ มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ส่วนระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู โดยรวมทุกขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายขั้นตอนพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้นตอน

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
อ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในชั้นตอนที่ 1 จานแนกรายข้อ

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 131		ระดับ	ครู N = 308		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
<u>ชั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา</u> <u>และความต้องการ</u>						
1. ศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของหน่วยเหนือ เกี่ยวกับ การนิเทศภายในโรงเรียน	3.90	.69	มาก	3.17	.82	ปานกลาง
2. ประชุมครูในโรงเรียนเพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติ งาน	3.96	.67	มาก	3.32	.95	ปานกลาง
3. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน	3.67	.80	ปานกลาง	3.01	.87	ปานกลาง
4. การร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา	3.61	.67	ปานกลาง	2.95	.95	ปานกลาง
5. การพิจารณาแหล่งที่มาของปัญหาต่าง ๆ อย่างครบถ้วน	3.60	.70	ปานกลาง	2.92	.88	ปานกลาง
6. จัดทำแบบสำรวจต่าง ๆ เพื่อใช้ในการ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความ ต้องการของครูในโรงเรียน	3.23	.82	ปานกลาง	2.68	.91	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 131		ระดับ	ครู N = 308		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
7. สสำรวจและประเมินความต้องการของครูด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร	3.52	.80	ปานกลาง	2.98	.85	ปานกลาง
8. สสำรวจและประเมินความต้องการของครู ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ	3.53	.75	ปานกลาง	2.92	.85	ปานกลาง
9. สสำรวจและประเมินความต้องการของครูด้านการพัฒนาโรงเรียน	3.89	.71	มาก	3.19	.85	ปานกลาง
10. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ร่วมกับคณะครูในโรงเรียน	3.87	.64	มาก	3.16	.90	ปานกลาง
11. การตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นปัญหา เพื่อให้ได้คำอธิบายที่ชัดเจน	3.58	.70	ปานกลาง	2.88	.86	ปานกลาง
12. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ทุกชั้น	3.85	.77	มาก	3.34	.96	ปานกลาง
13. วิเคราะห์อัตราการเข้าชั้นทุกชั้น	3.84	.80	มาก	3.14	.91	ปานกลาง
14. วิเคราะห์การไม่ผ่านเกณฑ์ จุดประสงค์การเรียนรู้ กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ แยกตามระดับชั้น	3.66	.79	ปานกลาง	3.05	.88	ปานกลาง
15. วิเคราะห์ข้อมูลด้านภาระ สุขภาพนักเรียน	3.96	.78	มาก	3.33	.88	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 131		ระดับ	ครู N = 308		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
16. วิเคราะห์และสรุปผลการประเมิน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ มาตรฐานขั้นต่ำ คุณภาพนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา	3.81	.68	มาก	3.14	.85	ปานกลาง
รวม	3.72	.48	ปานกลาง	3.07	.67	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา
และความต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 1 2
9 10 12 13 15 และข้อ 16 มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับ
การปฏิบัติในระดับปานกลาง

ส่วนระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของ
ครู ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลางทุกข้อ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด
อ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในขั้นตอนที่ 2 จำนวนรายข้อ

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 131		ระดับ	ครู N = 308		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
<u>ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน</u>						
17.การจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวางแผนไว้ อย่างเพียงพอ	3.62	.68	ปานกลาง	3.03	.89	ปานกลาง
18.การนำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มาใช้ ในการวางแผนการนิเทศภายใน โรงเรียน	3.68	.69	ปานกลาง	3.07	.86	ปานกลาง
19.การกำหนดปัญหา สาเหตุ และแนวทาง แก้ไขมีความชัดเจนและสอดคล้องกัน	3.61	.63	ปานกลาง	2.98	.83	ปานกลาง
20.กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเหมาะสมกับสภาพของ โรงเรียน	3.87	.67	มาก	3.28	.78	ปานกลาง
21.การให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน	3.78	.80	มาก	3.17	.92	ปานกลาง
22.การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ และหน้าที่ของผู้นิเทศภายในโรงเรียน	3.78	.71	มาก	3.15	.86	ปานกลาง
23.การวางแผนด้านบุคลากรเพื่อการนิเทศ ภายในโรงเรียน	3.64	.73	ปานกลาง	3.12	.87	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 131		ระดับ	ครู N = 308		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
24. การจัดทำโครงการ และกิจกรรม การนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา	3.65	.73	ปานกลาง	2.99	.82	ปานกลาง
25. การประสานแผนปฏิบัติการนิเทศภายใน กับแผนปฏิบัติงานอื่น ๆ ของโรงเรียน	3.54	.71	ปานกลาง	2.99	.79	ปานกลาง
26. การกำหนดให้มีสื่อและเครื่องมือสำหรับ การนิเทศภายในโรงเรียนที่สอดคล้อง กับแผน	3.38	.67	ปานกลาง	2.92	.88	ปานกลาง
27. การจัดทำแผนการใช้งบประมาณ เพื่อ การนิเทศภายในโรงเรียน	3.32	.76	ปานกลาง	2.81	.86	ปานกลาง
28. การวางนโยบายเกี่ยวกับการแบ่งหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ของครูไว้อย่างครอบคลุม ชัดเจน	4.13	.72	มาก	3.42	.90	ปานกลาง
29. การวางแผนกระจายทรัพยากรให้แก่ ชั้นเรียนทุกชั้น เพื่อพัฒนาการเรียน การสอน	4.02	.67	มาก	3.29	.92	ปานกลาง
30. จัดพิมพ์แผนปฏิบัติการนิเทศภายใน โรงเรียน และปฏิทินปฏิบัติงาน เผยแพร่แก่คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง สำหรับการใช้ในการปฏิบัติงาน	3.68	.78	ปานกลาง	3.08	.93	ปานกลาง
รวม	3.69	.49	ปานกลาง	3.09	.69	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ
โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 20 21 22 28
และข้อ 29 มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ส่วนระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู
ในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลางทุกข้อ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด
อ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในขั้นตอนที่ 3 จำนวนรายชื่อ

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 131		ระดับ	ครู N = 308		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
<u>ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการณ์ภายในโรงเรียน</u>						
31.การประชุมชี้แจงให้คณะครูเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศภายในโรงเรียน	3.83	.70	มาก	3.11	.90	ปานกลาง
32.การปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในปฏิทินปฏิบัติการณ์นิเทศภายในโรงเรียน	3.66	.72	ปานกลาง	3.06	.85	ปานกลาง
33.การติดตามกำกับกับการจัดการเรียนการสอน	3.83	.63	มาก	3.14	.87	ปานกลาง
34.การติดตามกำกับกับงานด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน	3.88	.62	มาก	3.14	.84	ปานกลาง
35.การประชุมปรึกษาหารือในการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน	4.03	.67	มาก	3.15	.88	ปานกลาง
36.การกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานในหน้าที่	4.06	.69	มาก	3.23	.91	ปานกลาง
37.การให้ขวัญ กำลังใจ แก่กลุ่มผู้รับการนิเทศ	3.77	.61	มาก	2.97	.92	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

กระบวนการณ์เทศา/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 131		ระดับ	ครู N = 308		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
38.การใช้เทคนิควิธีการนิเทศโดยทางอ้อม หลาย ๆ วิธี เช่น การประชุม การ สัมมนา การอบรมปฏิบัติการ การใช้สื่อ ประเภทต่าง ๆ การให้ศึกษาเอกสาร ฯลฯ	3.89	.71	มาก	3.06	.90	ปานกลาง
39.การดำเนินการนิเทศทางตรง โดย ผู้นิเทศ เช่น การสังเกตการสอนใน ชั้นเรียน การสาธิตการสอน การให้ คำปรึกษาหารือ ฯลฯ	3.41	.69	ปานกลาง	2.82	.91	ปานกลาง
40.การประชุมสรุปผลการนิเทศภายใน โรงเรียน	3.22	.70	ปานกลาง	2.72	.90	ปานกลาง
รวม	3.77	.49	มาก	3.04	.74	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการณ์เทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการณ์เทศ โดยภาพรวม
อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 32 39 และข้อ 40 มีระดับ
การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับการปฏิบัติในระดับมาก

ส่วนระดับการปฏิบัติตามกระบวนการณ์เทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู
ในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการณ์เทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลางทุกข้อ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
อ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในชั้นตอนที่ 4 จำแนกรายข้อ

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 131		ระดับ	ครู N = 308		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
<u>ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน</u>						
41.การจัดให้มีเครื่องมือประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน	3.24	.71	ปานกลาง	2.76	.84	ปานกลาง
42.การจัดให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน	3.51	.74	ปานกลาง	2.81	.88	ปานกลาง
43.จัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	3.32	.74	ปานกลาง	2.77	.87	ปานกลาง
44.ดำเนินการตรวจสอบข้อบกพร่อง จากการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน และร่วมกันหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่องนั้น	3.41	.76	ปานกลาง	2.76	.87	ปานกลาง
45.การนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน	3.65	.72	ปานกลาง	2.94	.89	ปานกลาง
46.จัดให้มีคณะกรรมการเพื่อประเมินแผนงาน/โครงการนิเทศภายในโรงเรียน	3.41	.81	ปานกลาง	2.83	.90	ปานกลาง
47.การตรวจสอบความสมบูรณ์ของแผนงาน/โครงการนิเทศภายในโรงเรียน	3.32	.73	ปานกลาง	2.79	.85	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 131		ระดับ	ครู N = 308		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
48.การตรวจสอบปัจจัย และการสร้าง ความเข้าใจกับผู้บริหาร	3.47	.73	ปานกลาง	2.80	.80	ปานกลาง
49.การตรวจสอบผลรวมของการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ และ เป้าหมาย	3.48	.70	ปานกลาง	2.83	.79	ปานกลาง
50.การสรุป และรายงานผล	3.37	.74	ปานกลาง	2.84	.86	ปานกลาง
รวม	3.42	.61	ปานกลาง	2.81	.74	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ
โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับการปฏิบัติในระดับ
ปานกลางทุกข้อ

ส่วนระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะ
ของครู ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลางทุกข้อ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน โดยรวมและรายชั้นตอน

ชั้นตอน ที่	กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน	10 ปีขึ้นไป N = 72		ระดับ	ต่ำกว่า 10 ปี N = 59		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1	การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	3.65	.49	ปานกลาง	3.80	.46	มาก
2	การวางแผนการนิเทศ	3.61	.50	ปานกลาง	3.79	.47	มาก
3	การปฏิบัติการนิเทศ	3.68	.50	ปานกลาง	3.87	.45	มาก
4	การประเมินผลการนิเทศ	3.37	.65	ปานกลาง	3.47	.57	ปานกลาง
	รวม	3.59	.47	ปานกลาง	3.75	.42	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายชั้นตอน พบว่า ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกชั้นตอน

ส่วนระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่ำกว่า 10 ปี โดยรวมทุกชั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชั้นตอนพบว่า ชั้นตอนที่ 1 2 และ 3 มีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนชั้นตอนที่ 4 มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน ในขั้นตอนที่ 1 จำนวนรายข้อ

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	10 ปีขึ้นไป N = 72		ระดับ	ต่ำกว่า 10 ปี N = 59		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
<u>ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ</u>						
1. ศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของหน่วยเหนือ เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน	3.79	.78	มาก	4.05	.53	มาก
2. ประชุมครูในโรงเรียนเพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	3.88	.70	มาก	4.06	.63	มาก
3. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน	3.62	.77	ปานกลาง	3.74	.84	ปานกลาง
4. การร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา	3.55	.74	ปานกลาง	3.69	.56	ปานกลาง
5. การพิจารณาแหล่งที่มาของปัญหาต่าง ๆ อย่างครบถ้วน	3.50	.71	ปานกลาง	3.72	.69	ปานกลาง
6. จัดทำแบบสำรวจต่าง ๆ เพื่อใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครูในโรงเรียน	3.20	.82	ปานกลาง	3.27	.82	ปานกลาง

ตาราง 10 (ต่อ)

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	10 ปีขึ้นไป N = 72		ระดับ	ต่ำกว่า 10 ปี N = 59		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
7. สสำรวจและประเมินความต้องการของครูด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร	3.45	.85	ปานกลาง	3.61	.74	ปานกลาง
8. สสำรวจและประเมินความต้องการของครู ด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ	3.52	.69	ปานกลาง	3.54	.83	ปานกลาง
9. สสำรวจและประเมินความต้องการของครูด้านการพัฒนาโรงเรียน	3.76	.76	มาก	4.05	.70	มาก
10. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ร่วมกับคณะครูในโรงเรียน	3.81	.61	มาก	3.94	.68	มาก
11. การตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นปัญหาเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจน	3.51	.73	ปานกลาง	3.66	.65	ปานกลาง
12. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ทุกชั้น	3.70	.79	ปานกลาง	4.03	.71	มาก
13. วิเคราะห์อัตราการเข้าชั้นทุกชั้น	3.77	.77	มาก	3.93	.84	มาก
14. วิเคราะห์การไม่ผ่านเกณฑ์ จุดประสงค์การเรียนรู้ กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ แยกตามระดับชั้น	3.61	.81	ปานกลาง	3.72	.76	ปานกลาง
15. วิเคราะห์ข้อมูลด้านภาระ สุขภาพนักเรียน	3.93	.86	มาก	4.01	.68	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	10 ปีขึ้นไป N = 72		ระดับ	ต่ำกว่า 10 ปี N = 59		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
16. วิเคราะห์และสรุปผลการประเมิน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ มาตรฐานขั้นต่ำ คุณภาพนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา	3.77	.69	มาก	3.86	.68	มาก
รวม	3.65	.49	ปานกลาง	3.80	.46	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 1 2 9 10 13 15 และข้อ 16 มีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ส่วนระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหาร ต่ำกว่า 10 ปี ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 1 2 9 10 12 13 15 และข้อ 16 มีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน ในขั้นตอนที่ 2 จาแนกรายข้อ

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	10 ปีขึ้นไป N = 72		ระดับ	ต่ำกว่า 10 ปี N = 59		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
<u>ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน</u>						
17.การจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวางแผนไว้ อย่างเพียงพอ	3.52	.64	ปานกลาง	3.74	.70	ปานกลาง
18.การนำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มาใช้ ในการวางแผนการนิเทศภายใน โรงเรียน	3.56	.64	ปานกลาง	3.83	.72	มาก
19.การกำหนดปัญหา สาเหตุ และแนวทาง แก้ไขมีความชัดเจนและสอดคล้องกัน	3.51	.60	ปานกลาง	3.72	.66	ปานกลาง
20.กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเหมาะสมกับสภาพของ โรงเรียน	3.80	.66	มาก	3.94	.68	มาก
21.การให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน	3.77	.75	มาก	3.79	.86	มาก
22.การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ และหน้าที่ของผู้นิเทศภายในโรงเรียน	3.73	.67	ปานกลาง	3.84	.76	มาก
23.การวางแผนด้านบุคลากรเพื่อการนิเทศ ภายในโรงเรียน	3.59	.76	ปานกลาง	3.69	.70	ปานกลาง

ตาราง 11 (ต่อ)

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	10 ปีขึ้นไป N = 72		ระดับ	ต่ำกว่า 10 ปี N = 59		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
24.การจัดทำโครงการ และกิจกรรม การนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา	3.55	.70	ปานกลาง	3.76	.75	มาก
25.การประสานแผนปฏิบัติการนิเทศภายใน กับแผนปฏิบัติงานอื่น ๆ ของโรงเรียน	3.44	.76	ปานกลาง	3.67	.62	ปานกลาง
26.การกำหนดให้มีสื่อและเครื่องมือสำหรับ การนิเทศภายในโรงเรียนที่สอดคล้อง กับแผน	3.31	.70	ปานกลาง	3.47	.62	ปานกลาง
27.การจัดทำแผนการใช้งบประมาณเพื่อ การนิเทศภายในโรงเรียน	3.29	.82	ปานกลาง	3.37	.69	ปานกลาง
28.การวางนโยบายเกี่ยวกับการแบ่งหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ของครูไว้อย่างครอบคลุม ชัดเจน	4.06	.73	มาก	4.22	.69	มาก
29.การวางแผนกระจายทรัพยากรให้แก่ ชั้นเรียนทุกชั้นเพื่อพัฒนาการเรียน การสอน	3.86	.69	มาก	4.22	.58	มาก
30.จัดพิมพ์แผนปฏิบัติการนิเทศภายใน โรงเรียน และปฏิทินปฏิบัติงาน เผยแพร่แก่คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง สำหรับการปฏิบัติงาน	3.59	.74	ปานกลาง	3.79	.82	มาก
รวม	3.61	.50	ปานกลาง	3.79	.47	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ทางการบริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 20 21 28 และข้อ 29 มีระดับการปฏิบัติในระดับ มาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ส่วนระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ ทางการบริหารต่ำกว่า 10 ปี ในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 18 20 21 22 24 28 29 และข้อ 30 มีระดับการปฏิบัติในระดับ มาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา-สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน ในขั้นตอนที่ 3 จำนวนกรายข้อ

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	10 ปีขึ้นไป		ระดับ	ต่ำกว่า 10 ปี		ระดับ
	N = 72			N = 59		
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
<u>ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน</u>						
31.การประชุมชี้แจงให้คณะครู เข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศภายในโรงเรียน	3.76	.75	มาก	3.91	.62	มาก
32.การปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในปฏิทินปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน	3.63	.81	ปานกลาง	3.69	.62	ปานกลาง
33.การติดตามกำกับกับการจัดการเรียนการสอน	3.69	.66	ปานกลาง	4.01	.54	มาก
34.การติดตามกำกับงานด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน	3.72	.63	ปานกลาง	4.08	.56	มาก
35.การประชุมปรึกษาหารือในการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน	3.91	.66	มาก	4.16	.67	มาก
36.การกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานในหน้าที่	3.94	.72	มาก	4.20	.63	มาก
37.การให้ขวัญ กำลังใจ แก่กลุ่มผู้รับการนิเทศ	3.73	.60	ปานกลาง	3.83	.62	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

กระบวนกรณิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	10 ปีขึ้นไป N = 72		ระดับ	ต่ำกว่า 10 ปี N = 59		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
38.การใช้เทคนิควิธีการนิเทศโดยทางอ้อม หลาย ๆ วิธี เช่น การประชุม การ สัมมนา การอบรมปฏิบัติการ การใช้สื่อ ประเภทต่าง ๆ การให้ศึกษาเอกสาร ฯลฯ	3.80	.74	มาก	4.00	.66	มาก
39.การดำเนินการนิเทศทางตรง โดย ผู้นิเทศ เช่น การสังเกตการสอนใน ชั้นเรียน การสาธิตการสอน การให้ คำปรึกษาหารือ ฯลฯ	3.40	.64	ปานกลาง	3.44	.74	ปานกลาง
40.การประชุมสรุปผลการนิเทศภายใน โรงเรียน	3.22	.71	ปานกลาง	3.44	.67	ปานกลาง
รวม	3.68	.50	ปานกลาง	3.87	.45	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนกรณิเทศภายในของผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มี
ประสบการณ์ทางการบริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติกรณิเทศ โดยภาพรวม
อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 31 35 36 และข้อ 38 มีระดับ
การปฏิบัติในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ส่วนระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหาร
ต่ำกว่า 10 ปี ในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณา
รายข้อ พบว่า ข้อ 31 33 34 35 36 37 และข้อ 38 มีระดับการปฏิบัติในระดับมาก
ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน ในขั้นตอนที่ 4 จาแนกรายข้อ

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	10 ปีขึ้นไป N = 72		ระดับ	ต่ำกว่า 10 ปี N = 59		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
<u>ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน</u>						
41.การจัดให้มีเครื่องมือประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน	3.20	.76	ปานกลาง	3.28	.64	ปานกลาง
42.การจัดให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน	3.38	.74	ปานกลาง	3.66	.73	ปานกลาง
43.จัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	3.18	.73	ปานกลาง	3.50	.72	ปานกลาง
44.ดำเนินการตรวจสอบข้อบกพร่องจากการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน และร่วมกันหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่องนั้น	3.40	.78	ปานกลาง	3.44	.74	ปานกลาง
45.การนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน	3.63	.71	ปานกลาง	3.67	.72	ปานกลาง
46.จัดให้มีคณะกรรมการเพื่อประเมินแผนงาน/โครงการนิเทศภายในโรงเรียน	3.47	.85	ปานกลาง	3.35	.76	ปานกลาง
47.การตรวจสอบความสมบูรณ์ของแผนงาน/โครงการนิเทศภายในโรงเรียน	3.27	.77	ปานกลาง	3.38	.69	ปานกลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	10 ปีขึ้นไป N = 72		ระดับ	ต่ำกว่า 10 ปี N = 59		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
48. การตรวจสอบปัจจัย และการสร้าง ความเข้าใจกับผูปฏิบัติ	3.45	.80	ปานกลาง	3.49	.65	ปานกลาง
49. การตรวจสอบผลรวมของการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ และ เป้าหมาย	3.43	.74	ปานกลาง	3.54	.65	ปานกลาง
50. การสรุป และรายงานผล	3.33	.80	ปานกลาง	3.42	.67	ปานกลาง
รวม	3.37	.65	ปานกลาง	3.47	.57	ปานกลาง

จากตาราง 13 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ส่วนระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่ำกว่า 10 ปี ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อเช่นเดียวกัน

ตาราง 14 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหาร
โรงเรียนกับครู โดยรวมและรายขั้นตอน

ขั้นตอนที่	กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน	ผู้บริหาร N = 131		ครู N = 308		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	3.72	.48	3.07	.67	11.29**
2	การวางแผนการนิเทศ	3.69	.49	3.09	.69	10.20**
3	การปฏิบัติการนิเทศ	3.77	.49	3.04	.74	12.06**
4	การประเมินผลการนิเทศ	3.42	.61	2.81	.74	8.83**
	รวม	3.66	.45	3.02	.66	11.64**

จากตาราง 14 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะ
ของผู้บริหารโรงเรียนกับครู โดยรวมและรายขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อที่ 1

ตาราง 15 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหาร
ที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน โดยรวมและรายขั้นตอน

ขั้นตอนที่	กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน	10 ปีขึ้นไป N = 72		ต่ำกว่า 10 ปี N = 59		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	3.65	.49	3.80	.46	1.85
2	การวางแผนการนิเทศ	3.61	.50	3.79	.47	2.03*
3	การปฏิบัติการนิเทศ	3.68	.50	3.87	.45	2.30*
4	การประเมินผลการนิเทศ	3.37	.65	3.47	.57	0.91
	รวม	3.59	.47	3.75	.42	1.99*

จากตาราง 15 พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะ
ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียน ต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ 2 และเมื่อพิจารณา
รายขั้นตอน พบว่า ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ และ
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ตามทัศนะของผู้บริหารทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนขั้นตอนที่ 2
การวางแผนการนิเทศ และขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ นั้น ระดับการปฏิบัติตามทัศนะ
ของผู้บริหารทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการสรุปปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา เป็นรายขั้นตอน ดังรายละเอียดในตาราง 16 - 21

ตาราง 16 แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 3 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 439 คน

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน	ผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ
ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	89	20.27
ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ	67	15.26
ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ	61	13.90
ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ	69	15.72

จากตาราง 16 พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งได้เสนอปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในไว้มากที่สุด คือ ขั้นตอนที่ 1 รองลงมาคือ ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 ตามลำดับ

ตาราง 17 ความถี่เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะ
ของผู้บริหารโรงเรียนและครู 10 อันดับแรก

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	อันดับที่
1	โรงเรียนมีบุคลากรจำกัด ผู้สอนมีชั่วโมงสอนมาก ผู้บริหารมีภาระงานอื่นมากมาย และต้องทำการสอนด้วย ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน	42	1
2	โรงเรียนประถมศึกษามีงานมากเกินไป ทั้งงานประจำ งานโครงการต่าง ๆ ที่สั่งการโดยหน่วยเหนือ งานประสานกับกระทรวงหลักต่าง ๆ งานธุรการ การเงิน และอื่น ๆ	39	1
3	ผู้บริหารปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนได้น้อยมาก ไม่ทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีเวลาเพียงพอ และบุคลากรมีจำกัด	36	3
4	- ผู้บริหารโรงเรียนและครู ไม่มีเวลาที่จะศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริงเท่าที่ควร	35	1
	- ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้จัดให้มีการวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน ทั้งที่ทราบว่า การวางแผนการนิเทศเป็นสิ่งที่ดี แต่ภารกิจมีมาก ทำให้การดำเนินการเป็นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไปคราวหนึ่ง ๆ เท่านั้น	35	2
	- ผู้นิเทศไม่มีความมั่นใจเพียงพอที่จะปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนได้อย่างจริงจัง	35	3
5	โรงเรียนมีการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนในระดับน้อย เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญ ไม่มีสื่อ และเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมิน	32	4

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	ขั้นตอนที่
6	มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นขั้นตอน แต่ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นิเทศบกพร่องต่อหน้าที่ ละเลยการปฏิบัติทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมาย	31	2
7	- ครูส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่าเป็นการเพิ่มภาระให้ครู	30	3
	- ผู้นิเทศขาดเครื่องมือที่ใช้สำหรับการนิเทศภายในโรงเรียน	30	3
	- โรงเรียนขาดการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน	30	4
	- โรงเรียนไม่ใช้ผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไข	30	4
8	- ครูไม่ศึกษาหลักสูตร มีการเตรียมการสอนน้อย และไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน	27	1
	- ผู้บริหารโรงเรียนไม่แจ้งผลการประเมินให้ครูทราบ หลังจากประเมินแล้ว ทำให้ครูกังวล ไม่ทราบข้อบกพร่อง	27	4
	- โรงเรียนมีเอกสารสำหรับเสริมความรู้ครู เกี่ยวกับเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน และการแก้ไขปัญหาคารเรียนการสอนไม่เพียงพอ	27	3
9	บุคลากรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล	26	1
10	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ยังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง และเป็นระบบ เพราะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเรื่องเวลา และบางเรื่องไม่ศึกษาข้อมูลเลย	25	1
	- โรงเรียนขาดข้อมูลที่จะใช้ในการวางแผนการนิเทศ ไม่มี การนำเสนอข้อมูลเพื่อแก้ไขปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ ทั้งระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน	25	2
	- ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน ไม่มีการประชุมครูเพื่อวางแผนการนิเทศร่วมกัน มักดำเนินการและตัดสินใจเองแต่ผู้เดียว หรือดำเนินการร่วมกับผู้ใกล้ชิดเท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาทางการปฏิบัติ	25	2

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	ชั้นตอนที่
	- บุคลากรไม่ปฏิบัติตามปฏิทินปฏิบัติงานที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศภายในโรงเรียน	25	3
	- ผู้นิเทศมักประเมินผลจากความรู้สึกของตนเอง ไม่ยึดหลักการ และไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ค่อนข้างสรุป	25	4

จากตาราง 17 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาอุปสรรค ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ในชั้นตอนต่าง ๆ จากลำดับความถี่มากที่สุด 10 อันดับแรก นั้น ชั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ จะมีปัญหามากที่สุดพอ ๆ กับ ชั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการณ์นิเทศ รองลงมาได้แก่ การประเมินผล การนิเทศ และการวางแผนการนิเทศ ตามลำดับ

ตาราง 18 ความถี่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะ
ของผู้บริหารโรงเรียนและครู 10 อันดับแรก

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	อันดับที่
1	โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ครูทราบถึงความสำคัญ ความจำเป็นของการนิเทศภายใน และการมีส่วนร่วมของครู ในการนิเทศภายในโรงเรียน	41	1
2	- โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการดำเนินการ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ให้คณะครูทุกคน ได้ทราบและปฏิบัติอย่างจริงจัง เป็นระบบ	40	1
	- ผู้บริหารควรจัดประชุม หรืออบรมปฏิบัติการ เพื่อให้ครูทุกคน ได้ทราบแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน	40	3
3	ผู้บริหารระดับสูงควรมีการพิจารณาทบทวน และปรับปรุงระบบงาน ของโรงเรียนประถมศึกษาให้เหมาะสม อย่าให้ทำงานหลายด้าน มากเกินไป จะทำให้งานล้มเหลว	37	1
4	หน่วยงานระดับสูงควรจัดบุคลากรที่มีความถนัดเฉพาะด้านให้ โรงเรียน เพื่อแบ่งเบาภาระของครู เช่น งานการเงิน พัสดุ เพื่อครูจะได้มีเวลาพัฒนาการเรียนการสอนให้มากขึ้น	35	1
5	ควรมีการพิจารณาจัดอัตรากำลังครูให้ได้ตามเกณฑ์ เพียงพอกับ ความต้องการของโรงเรียน	34	1
6	- ผู้บริหารควรจัดให้มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน อย่างเป็นระบบและมีความชัดเจน โดยต้องมีการวางแผนล่วงหน้า	33	2
	- สบจ. หรือ สบอ. ควรจัดการให้ความรู้แก่ผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และควรให้ความรู้ ในเรื่องที่จะต้องนิเทศด้วย เช่น เรื่องหลักสูตร การทำแผนการ สอน ฯลฯ	33	3

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ขั้นตอนที่
7	- ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุมครูบ่อย ๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน	31	3
	- โรงเรียนควรทำเอกสารการประเมินการนิเทศภายในโรงเรียน รวมทั้งเกณฑ์การประเมิน แจ้งให้ครูทราบก่อน และควรให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อการปรับปรุงแก้ไขต่อไปด้วย	31	4
8	- โรงเรียนควรดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ วิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่อง จริงจัง	30	1
	- โรงเรียนควรจัดประชุมครู เพื่อชี้แจงให้เห็นความสำคัญของการวางแผนการนิเทศ และให้มีการวางแผนการนิเทศร่วมกัน	30	2
	- ควรมีการจัดทำแบบประเมิน พร้อมคู่มือการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ให้ใช้เป็นแนวเดียวกัน	30	4
9	- โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมวางแผนกันเป็นกลุ่มย่อย ให้ได้แนวคิดในการพัฒนางานร่วมกัน และเสนอที่ประชุมครูทั้งหมดอีกครั้ง เพื่อให้ได้งานที่ดี และเกิดการยอมรับกัน	27	2
	- โรงเรียนควรจัดทำแบบประเมินผลการนิเทศ โดยแยกเป็นส่วน ๆ ไว้ให้ชัดเจน เช่น ตัวครูเอง นักเรียน สุขภาพนักเรียน และสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียน ฯลฯ	27	4
10	- สปอ. ควรจัดให้ตัวอย่างเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ แจกจ่ายให้โรงเรียนในสังกัด เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียน	26	1
	- ควรให้ความรู้เรื่องการวางแผนการนิเทศแก่คณะครูทุกคน เพื่อทำความเข้าใจ และก่อให้เกิดความร่วมมือกัน	26	2

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ขั้นตอนที่
	- ควรจัดให้มีเอกสารเสริมความรู้เกี่ยวกับเรื่องการบริหาร นิเทศภายในโรงเรียนไว้ให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ	26	3
	- สบอ. ควรสร้างเครื่องมือการนิเทศให้โรงเรียนได้ใช้เป็น แบบเดียวกัน	26	3
	- โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการสร้างสื่อ และ เครื่องมือประเมินผลการนิเทศให้เป็นมาตรฐาน โดยศึกษานิเทศก์ สบอ. เป็นผู้ดำเนินการจัดหรือประสานงานให้	26	4

จากตาราง 18 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู ได้เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา
การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ เรียงตามลำดับจากมากที่สุด คือ ข้อเสนอแนะ
ในการแก้ไขปัญหการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่ 1 รองลงมาคือ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหการ
ปฏิบัติงานในขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนที่ 2 และ 4 ตามลำดับ

ตาราง 19 ความดีเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
 ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง
 ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
1	โรงเรียนมีบุคลากรจำกัด ผู้สอนมีชั่วโมงสอนมาก ผู้บริหารมีภาระงานอื่นมากมายและต้องทำการสอนด้วย ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน	42	9.57
2	โรงเรียนประถมศึกษามีงานมากเกินไป ทั้งงานประจำ งานโครงการต่าง ๆ ที่สั่งการโดยหน่วยเหนือ งานประสานกับกระทรวงหลักต่าง ๆ งานธุรการ การเงิน และอื่น ๆ	39	8.88
3	ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู ไม่มีเวลาที่จะศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาย่างแท้จริงเท่าที่ควร	35	7.97
4	ครูไม่ศึกษาหลักสูตร มีการเตรียมการสอนน้อยและไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน	27	6.15
5	บุคลากรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล	26	5.92
6	การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ยังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง และเป็นระบบ เพราะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเรื่องเวลา และบางเรื่องไม่ศึกษาข้อมูลเลย	25	5.69
7	ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีการสำรวจปัญหาและความต้องการของครูด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร	23	5.24
8	ผู้บริหารโรงเรียนไม่ใช้เวลาและไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน	20	4.56

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
9	ผู้บริหารไม่ได้ให้คณะกรรมการร่วมกันประชุมเพื่อหาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางการเรียนการสอนร่วมกัน การประชุมแต่ละครั้ง เป็นเพียงการแจ้งข้อราชการจากการประชุมผู้บริหารโรงเรียนเท่านั้น มิได้มีการประชุมเพื่อพัฒนางานวิชาการ โดยอาศัยข้อมูลปัญหาเลย	18	4.10
10	ครูมีความเข้าใจเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนน้อยมาก เพราะผู้บริหารไม่ได้มีการประชุมชี้แจงให้เข้าใจ และผู้บริหารก็ไม่ได้ให้ความสนใจเรื่องนี้มากนัก มีการปฏิบัติน้อยมาก	15	3.42
11	ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจกระบวนการในการศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	15	3.42
12	การประชุมครูเพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานมีน้อยเกินไป ทำให้ไม่สามารถทราบปัญหาที่แท้จริงได้	14	3.19
13	ครูไม่ชอบให้มีการนิเทศ และไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน บางอย่าง เช่น การวางแผนการสอน การใช้สื่อฯ	14	3.19
14	ครูไม่ยอมรับผู้นิเทศ และไม่ต้องการหรือไม่ชอบให้มีการสังเกต การสอนในชั้นเรียน	13	2.96
15	ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำการนิเทศภายในโรงเรียน ไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง และไม่จัดทำรายงานให้ผู้บริหาร-โรงเรียนทราบ เพื่อจะได้ทราบปัญหาความต้องการของครูและ ผู้ทำการนิเทศ	12	2.73
16	โรงเรียนขาดแบบฟอร์มที่ใช้ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ	12	2.73
17	ผู้บริหารโรงเรียนไม่เป็นกันเองกับครู ทำให้ครูไม่กล้าบอกถึง ปัญหา อุปสรรค และความต้องการ ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้บริหาร ไม่สามารถทราบปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียนได้	11	2.51

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
18	ครูไม่ให้ความสนใจ เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน และเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของผู้บริหารคนเดียวที่จะต้องดำเนินการและแก้ไข ปัญหาของโรงเรียนด้วยตนเอง	10	2.28
19	โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการนิเทศภายในอย่างจริงจัง เพราะครูไม่ให้ความร่วมมือ และผู้บริหารก็ไม่ได้เห็นความสำคัญ	9	2.05
20	ครูไม่สามารถนิเทศกันเองตามที่ได้รับมอบหมายได้ เนื่องจากความเกรงใจซึ่งกันและกัน	8	1.82
21	สภาพปัญหา ที่พบจากการสำรวจของโรงเรียนมีหลายด้านแตกต่างกันออกไป ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถนิเทศได้ครอบคลุมทุกปัญหา	7	1.59
22	ผู้นิเทศในโรงเรียนไม่มีความรู้ความสามารถ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	5	1.14
23	ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ยากจน มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ไม่ได้สนใจที่จะกวาดขันนักเรียนในการปกครองตนเอง	5	1.14
24	โรงเรียนไม่แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน	5	1.14
25	ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องความถนัดของครู ทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดครูเข้าสอน ครูบางคนต้องสอนวิชาที่ไม่ถนัด ทำให้ไม่อยากสอนหรือสอนได้ไม่ดีเท่าที่ควร	4	0.91
26	โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีครูไม่ครบชั้น ผู้บริหารต้องสอนประจำชั้นด้วย ทำให้ไม่มีเวลานิเทศภายในโรงเรียน	4	0.91
27	ครูส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจว่า การนิเทศคือการจับผิด	3	0.68
28	ครูยังไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ยังนิยมใช้วิธีการบรรยายในการสอน	3	0.68
29	เมื่อโรงเรียนสำรวจปัญหาและวางแนวทางปฏิบัติร่วมกันแล้ว ไม่มีการกระตุ้นและติดตามผลอย่างจริงจัง	2	0.46

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	= ความถี่	ร้อยละ
30	โรงเรียนขาดเครื่องมือในการดำเนินงาน เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจต่าง ๆ	2	0.46
31	ขาดการติดตาม กำกับ อย่างต่อเนื่องของหน่วยงานเจ้าของ นโยบาย ทำให้ผู้ปฏิบัติละเลย	2	0.46

จากตาราง 19 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความคิดเห็นว่า โรงเรียน
มีปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา
สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ อยู่หลายประการ เรียงตามลำดับได้แก่ โรงเรียนมี
บุคลากรจำกัด ผู้สอนมีชั่วโมงสอนมาก ผู้บริหารมีภาระงานอื่นมากมาย และต้องทำการสอนด้วย
ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 42 ราย โรงเรียน
ประถมศึกษามีงานมากเกินไป ทั้งงานประจำ งานโครงการต่าง ๆ ที่สั่งการโดยหน่วยเหนือ
งานประสานกับกระทรวงหลักต่าง ๆ งานธุรการ การเงิน และอื่น ๆ จำนวน 39 ราย
ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูไม่มีเวลาที่จะศึกษา และวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาและ
หาแนวทางแก้ไขปัญหาย่างแท้จริงเท่าที่ควร จำนวน 35 ราย ครูไม่ศึกษาหลักสูตร มีการ
เตรียมการสอนน้อย และไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน จำนวน 27 ราย บุคลากรยังไม่มี
ความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 26 ราย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา
และความต้องการยังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างจริงจังและเป็นระบบ เพราะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับ
เรื่องเวลา และบางเรื่องไม่ศึกษาข้อมูลเลย จำนวน 25 ราย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ
อีกหลายประการ ที่ไม่ได้ยกมากล่าวในที่นี้

ตาราง 20 ความถี่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง
ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1	โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ครูทราบถึงความสำคัญ ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน และการมีส่วนร่วม ของครูในการนิเทศภายในโรงเรียน	41	9.34
2	โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมสัมมนา เกี่ยวกับการดำเนินการ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ให้คณะครูทุกคน ได้ทราบและปฏิบัติอย่างจริงจัง เป็นระบบ	40	9.11
3	ผู้บริหารระดับสูงควรมีการพิจารณาทบทวนและปรับปรุงระบบงาน ของโรงเรียนประถมศึกษาให้เหมาะสม อย่าให้ทำงานหลายด้าน มากเกินไป จะทำให้งานล้มเหลว	37	8.43
4	หน่วยงานระดับสูงควรจัดบุคลากรที่มีความถนัดเฉพาะด้านให้ โรงเรียน เพื่อแบ่งเบาภาระของครู เช่น งานการเงิน, วัสดุ เพื่อครูจะได้มีเวลาพัฒนาการเรียนการสอนให้มากขึ้น	35	7.97
5	ควรมีการพิจารณาจัดอัตราค่าจ้างครูให้ได้ตามเกณฑ์ เพียงพอกับ ความต้องการของโรงเรียน	34	7.74
6	โรงเรียนควรดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความ ต้องการ วิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่อง จริงจัง	30	6.83
7	สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรจัดให้มีตัวอย่างเครื่องมือ ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ แจกจ่ายให้โรงเรียนในสังกัด เพื่อเป็น แนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียน	26	5.92

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
8	ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในระดับกลุ่มโรงเรียน โดยมีศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ร่วมด้วย เพื่อดำเนินการจัดทำแผนการนิเทศ และเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการนิเทศให้ใช้เป็นแนวเดียวกัน	20	4.46
9	ผู้บริหารโรงเรียนควรมหาวิทยาลัยให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ปรับปรุงโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอน และให้ลดทอนของตน ยอมรับฟังแนวคิดของผู้อื่นบ้าง	20	4.56
10	ผู้บริหารควรจัดให้มีการนิเทศเป็นรายบุคคล โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกับเพื่อนครูเสียก่อน	18	4.10
11	ผู้บริหารควรเยี่ยมชั้นเรียนเสมอ ๆ ให้ครบทุกชั้นเรียน และตรวจดูผลงานของนักเรียนบ้าง	17	3.87
12	ผู้บริหารต้องให้ความเป็นกันเองกับเพื่อนครู ลงมือสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา ด้วยตนเองบ้างในบางเรื่อง จะทำให้ทราบปัญหาความต้องการที่แท้จริงได้	17	3.87
13	ควรมีการพัฒนาบุคลากร เกี่ยวกับเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนควบคู่ไปกับการพัฒนางานด้วย	17	3.87
14	ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการนิเทศภายในด้วยตนเอง และมีการบันทึกอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน	15	3.42
15	โรงเรียนควรจัดทำแบบสำรวจ สภาพปัจจุบัน ปัญหา โดยเจาะลึกปัญหาเฉพาะด้าน แล้วให้คณะกรรมการนิเทศร่วมกันสรุปและวิเคราะห์ปัญหา ประชุมชี้แจงคณะครูให้ทราบเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน	14	3.19
16	ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานที่ชัดเจนแน่นอน	13	2.96

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
17	โรงเรียนควรปรับปรุงเรื่องการจัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับความสามารถ และความถนัดของครูให้ได้มากที่สุด	13	2.96
18	โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมเพื่อให้ครูได้ชี้แจงถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานทุกเรื่อง เป็นระยะ ๆ เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา และได้ทราบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของตน	13	2.96
19	ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนให้เข้าใจและมีการดำเนินการอย่างจริงจัง ชัดเจนและต่อเนื่อง	13	2.96
20	ผู้บริหารต้องชี้แนะให้ครูเห็นความสำคัญของงานนิเทศภายในโรงเรียน จัดทำเครื่องมือนิเทศ และจัดทำตารางการนิเทศแต่ละชั้นเรียนให้ชัดเจน	12	2.73
21	ศึกษานิเทศก์จังหวัดและอำเภอ ควรติดตามการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	10	2.28
22	ควรจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนได้พิจารณาใช้จ่ายเพื่อพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนเป็นก่อน ให้บริหารเอง	7	1.59

จากตาราง 20 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้หลายประการ ซึ่งเรียงลำดับได้ดังนี้ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ครูทราบถึงความสำคัญ ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของครูในการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 41 ราย โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ให้คณะครูได้ทราบและปฏิบัติอย่างจริงจัง เป็นระบบ จำนวน 40 ราย ผู้บริหารระดับสูงควรมีการพิจารณา ทบทวนและปรับปรุงระบบงานของโรงเรียน

ประถมศึกษาให้เหมาะสม อย่าให้ทำงานหลายด้านมากเกินไป จะทำให้งานล้นมือ จำนวน 37 ราย หน่วยงานระดับสูงควรจัดบุคลากรที่มีความถนัดเฉพาะด้านให้โรงเรียนเพื่อแบ่งเบาภาระของครู เช่น งานการเงิน, พัสดุ เพื่อครูจะได้มีเวลาพัฒนาการเรียนการสอนให้มากขึ้น จำนวน 35 ราย ควรมีการพิจารณาจัดอัตราบุคลากรให้ได้ตามเกณฑ์ เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน จำนวน 34 ราย โรงเรียนควรดำเนินการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ วิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่อง จริงจัง จำนวน 30 ราย สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรจัดให้มีตัวอย่างเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ แจกจ่ายให้โรงเรียนในสังกัด เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียน จำนวน 26 ราย รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่น ๆ อีกหลายรายการ ที่ไม่ได้้นมากล่าวไว้ ณ ที่นี้

ตาราง 21 ความดีเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดอ่างทอง
ในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	ความดี	ร้อยละ
1	ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้จัดให้มีการวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน ทั้งที่ทราบว่าการวางแผนการนิเทศเป็นสิ่งที่ดี แต่ภารกิจมีมาก ทำให้การดำเนินการเป็นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปคราว หนึ่ง ๆ เท่านั้น	35	7.97
2	มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นขั้นตอน แต่ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นิเทศ บกพร่อง ต่อหน้าที่ ละเลยการปฏิบัติ ทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมาย	31	7.06
3	โรงเรียนขาดข้อมูลที่จะใช้ในการวางแผนการนิเทศ ไม่มีการ นำเสนอข้อมูล เพื่อการแก้ไขปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ ทั้งระดับ ห้องเรียน และระดับโรงเรียน	25	5.69
4	ผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน ไม่การ ประชุมครูเพื่อวางแผนการนิเทศร่วมกัน มักดำเนินการและ ตัดสินใจเองแต่ผู้เดียว หรือดำเนินการร่วมกับผู้ใกล้ชิด เท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาทางการปฏิบัติ	25	5.69
5	ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการ วางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน	24	5.47
6	ครูมีความเข้าใจว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นหน้าที่ของ ผู้บริหารและครูวิชาการเท่านั้น และมองว่าเป็นการจับผิดของ ผู้บริหาร	21	4.78
7	ในการประชุมเพื่อวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ครูมักไม่ เสนอแนวคิด ไม่แสดงความคิดเห็น เกรงว่าจะไม่ถูกต้อง	21	4.78

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
8	ครูไม่เห็นความสำคัญของการวางแผนการนิเทศ เห็นว่าเป็นการ จุกจิก เพิ่มภาระให้แก่ครู	20	4.56
9	แผนการนิเทศภายในที่โรงเรียนวางไว้ขาดความชัดเจน เช่น ไม่ระบุจุดประสงค์ของการนิเทศ ไม่ระบุเกณฑ์ของการพัฒนา ไม่ระบุระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน ไม่ระบุผู้รับผิดชอบ ฯลฯ	16	3.64
10	ผู้บริหารโรงเรียนวางแผนการนิเทศการศึกษาอย่างผิดขั้นตอน ไม่มีระบบ ไม่มีการประชุมครูเพื่อปรึกษาหารือร่วมกันกำหนด ทางแก้ไขปัญหา	16	3.64
11	ครูไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง เข้าใจว่าการวางแผนการนิเทศ เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์	12	2.73
12	โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยตรง	9	2.05
13	ระบบการจัดเก็บข้อมูลของโรงเรียน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ด้าน การวางแผน ยังต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ข้อมูลไม่ชัดเจน	8	1.82
14	การวางแผนการนิเทศภายในของโรงเรียน มิได้กำหนดปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกันไว้	5	1.14

จากตาราง 21 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหา
และอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน
การนิเทศ หลายประการ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้จัดให้มีการวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน
ทั้งที่ทราบว่า การวางแผนการนิเทศเป็นสิ่งดี แต่ภารกิจมีมาก ทำให้การดำเนินการเป็นเพียง
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปคร่าว ๆ หนึ่งเท่านั้น จำนวน 35 ราย มีการวางแผนการนิเทศ
ภายในโรงเรียนไว้เป็นขั้นตอน แต่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นิเทศบกพร่อง

ต่อหน้าที่ ละเลยการปฏิบัติ ทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 31 ราย โรงเรียนขาดข้อมูลที่จะใช้ในการวางแผนการนิเทศ ไม่มีการนำเสนอข้อมูลเพื่อการแก้ไขปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ ทั้งระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน จำนวน 25 ราย ผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน ไม่มีการประชุมครูเพื่อวางแผนการนิเทศร่วมกัน มักดำเนินการและตัดสินใจเองแต่ผู้เดียว หรือดำเนินการร่วมกับผู้ใกล้ชิดเท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาทางการปฏิบัติ จำนวน 25 ราย ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 24 ราย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ อีกหลายประการที่ไม่ได้นับมากแล้ว ณ ที่นี้

ตาราง 22 ความดีเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดอ่างทอง
ในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1	ผู้บริหารควรจัดให้มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และมีความชัดเจน โดยต้องมีการวางแผนล่วงหน้า	33	7.51
2	โรงเรียนควรจัดประชุมครูเพื่อชี้แจงให้เห็นความสำคัญของการวางแผนการนิเทศ และให้มีการวางแผนการนิเทศร่วมกัน	30	6.83
3	โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมวางแผนกันเป็นกลุ่มย่อย ให้ได้แนวคิดในการพัฒนางานร่วมกัน และเสนอที่ประชุมครูทั้งหมดอีกครั้ง เพื่อให้ได้งานที่ดีและเกิดการยอมรับกัน	27	6.15
4	ควรให้ความรู้เรื่องการวางแผนการนิเทศแก่คณะครูทุกคนเพื่อทำความเข้าใจ และก่อให้เกิดความร่วมมือกัน	26	5.92
5	ผู้บริหารควรเสนอแนะรูปแบบต่าง ๆ ของการวางแผน และการใช้ข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน	24	5.47
6	ควรมีการตั้งงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานไว้ในแผนการนิเทศภายในโรงเรียนด้วย	20	4.56
7	โรงเรียนควรจัดหาเอกสารเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ให้ครูทุกคนได้ศึกษา และใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน	20	4.56
8	ควรมีการจัดประชุมหรืออบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครู เกี่ยวกับเรื่องกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูได้มีความรู้ เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน	18	4.10
9	โรงเรียนควรอ่านวยความสะดวกโดยการจัดทำแบบเก็บข้อมูลต่าง ๆ ให้ครูนำไปใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มาใช้ในการวางแผนการนิเทศ	15	3.42

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
10	ควรกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ในแผนการ นิเทศภายในโรงเรียนให้ชัดเจน และมีการควบคุมติดตาม กำกับ การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ	13	2.96
11	ศึกษานิเทศก์ สบอ. และ สบจ. ควรออกนิเทศติดตามการ ดำเนินการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	13	2.96
12	ควรมีการมอบหมายงาน และเตรียมการล่วงหน้าให้มาก ๆ เพราะเป็นงานที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว	9	2.05
13	ควรกำหนดเวลาในการปฏิบัติตามแผนไว้ให้ชัดเจน และจัดทำ ปฏิทินปฏิบัติงานให้ครูทุกคนได้ทราบล่วงหน้า	7	1.59
14	ควรลดงานของผู้บริหารลงบ้างเพื่อให้มีเวลาสำหรับการบริหาร งานโรงเรียนได้เต็มที่ เพราะถ้ามีงานอื่นมาแทรกมากเกินไป ทำให้งานในหน้าที่ล้นเหลือ	6	1.37

จากตาราง 22 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู ได้ให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง
แก้ไขปัญหาวัยหลายประการ ดังนี้ ผู้บริหารควรจัดให้มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน
อย่างเป็นระบบ มีความชัดเจน โดยต้องมีการวางแผนล่วงหน้า จำนวน 33 ราย โรงเรียน
ควรจัดประชุมครูเพื่อชี้แจง ให้เห็นความสำคัญของการวางแผนการนิเทศ และให้มีการวางแผน
การนิเทศร่วมกัน จำนวน 30 ราย โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมวางแผนกันเป็นกลุ่มย่อย
ให้ได้แนวคิดในการพัฒนางานร่วมกัน จำนวน 27 ราย ควรให้ความรู้เรื่องการวางแผนการ
นิเทศแก่คณะครูทุกคน เพื่อทำความเข้าใจและก่อให้เกิดความร่วมมือกัน จำนวน 26 ราย
ผู้บริหารควรเสนอแนะรูปแบบต่าง ๆ ของการวางแผน และการใช้ข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์
ต่อการวางแผน จำนวน 24 ราย รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรคในเรื่อง
การวางแผนการนิเทศอีกหลายประการ ที่ไม่ได้นำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้

ตาราง 23 ความดีเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดอ่างทอง
ในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการณ์เทศ

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
1	ผู้บริหารปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนได้น้อยมาก ไม่ทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีเวลาเพียงพอ และบุคลากรมีจำกัด	36	8.20
2	ผู้นิเทศไม่มีความมั่นใจเพียงพอที่จะปฏิบัติการณ์เทศภายใน โรงเรียนได้อย่างจริงจัง	35	7.97
3	ครูส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจว่าเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ครู	30	6.83
4	ผู้นิเทศขาดเครื่องมือที่ใช้สำหรับการนิเทศภายในโรงเรียน	30	6.83
5	โรงเรียนมีเอกสารสำหรับเสริมความรู้ครูเกี่ยวกับเรื่องการณ์เทศ ภายในโรงเรียนและการแก้ไขปัญหาคำถามการเรียนการสอนไม่เพียงพอ	27	6.15
6	บุคลากรไม่ปฏิบัติตามปฏิทินปฏิบัติงานที่ระบุไว้ในแผนการณ์เทศ ภายในโรงเรียน	25	5.69
7	ครูไม่เห็นความสำคัญของการณ์เทศภายในโรงเรียน เนื่องจาก ไม่มีความรู้-ความเข้าใจในเรื่องนี้เพียงพอ	23	5.24
8	ครูส่วนมากมีความรู้สึกที่ไม่อยากให้มีการสังเกตการสอนในชั้น เรียน เพราะเกรงการจับผิด ทำให้เกิดอาการประหม่า	20	4.56
9	ครูผู้รับการนิเทศบางคนไม่ยอมรับการณ์เทศภายในโรงเรียน ไม่รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้นิเทศ	20	4.56
10	ผู้นิเทศบางคนไม่ได้ศึกษาสภาพปัญหาของนักเรียน ทำให้เกิดความ ไม่เข้าใจกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ	20	4.56
11	ผู้บริหารบางคนไม่ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องนิเทศให้ กระจ่างชัด ทำให้เกิดความไม่มั่นใจ และครูไม่ยอมรับ	18	4.10
12	ผู้บริหารไม่ทราบว่าจะนิเทศเรื่องอะไร เมื่อใด เพราะขาดการ วางแผนที่ดี	16	3.64

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
13	ครูผู้สอนนิเทศกันเองไม่ได้ผล เพราะไม่ยอมรับ และไม่เชื่อฟังกัน และผู้นิเทศไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง	15	3.42
14	ผู้บริหารไม่ได้ปฏิบัติการณ์นิเทศ เพราะมีเวลาอยู่โรงเรียนน้อยมาก	15	3.42
15	ผู้นิเทศไม่สามารถแก้ไขปัญหที่พบจากการปฏิบัติการณ์นิเทศภายในโรงเรียนได้ เพราะไม่มีเวลาพอที่จะวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาร่วมกับเพื่อนครูได้	14	3.19
16	ครูไม่ชอบให้ผู้บริหารเข้าสังเกตการสอนโดยที่ไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า เพราะไม่ทราบจุดมุ่งหมายของการสังเกตการสอน ครั้งนั้น ๆ ที่แท้จริง	12	2.73
17	ผู้บริหารมักนิเทศโดยดูผลงานเด็ก ดูเวลาสอน โดยไม่แจ้งผลการนิเทศให้ครูทราบ และไม่มีการจัดให้มีกิจกรรมการนิเทศ โดยทางอ้อม เช่น ประชุมสัมมนา การใช้สื่อประเภทต่าง ๆ หรือ การให้ศึกษาเอกสาร ทำให้ครูเกิดความไม่สบายใจ เครียด	12	2.73
18	ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนน้อยมาก จึงไม่มีการร่วมมือกันหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่อง	12	2.73
19	การปฏิบัติการณ์นิเทศไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และไม่มีการติดตามผลการปฏิบัติงาน	11	2.51
20	โรงเรียนมักดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน อย่างไม่มีรูปแบบ ไม่มีข้อมูล หรือเอกสารใด ๆ ทั้งสิ้น	9	2.05
21	บุคลากรส่วนใหญ่ยังมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะขาดการประสานความเข้าใจของบุคลากรในโรงเรียน ทำให้เกิดปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน	4	0.91
22	ครูมีชั่วโมงสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการร่วมมือปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างจริงจัง	4	0.91

จากตาราง 23 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ หลายประการ เรียงตามลำดับดังนี้ คือ ผู้บริหารปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนได้น้อยมาก ไม่ทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีเวลาเพียงพอ และบุคลากรมีจำกัด จำนวน 36 ราย ผู้นิเทศไม่มีความมั่นใจเพียงพอที่จะปฏิบัติการนิเทศภายในได้อย่างจริงจัง จำนวน 35 ราย ครูส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจว่าเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ครู จำนวน 30 ราย ผู้นิเทศขาดเครื่องมือที่ใช้สำหรับการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 30 ราย โรงเรียนมีเอกสารสำหรับเสริมความรู้ครูเกี่ยวกับเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน และการแก้ไขปัญหาคำถามการเรียนการสอนไม่เพียงพอ จำนวน 27 ราย บุคลากรไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์การปฏิบัติงานที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 25 ราย ครูไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนเนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้เพียงพอ จำนวน 23 ราย ครูส่วนมากมีความรู้สึกที่ไม่อยากให้มีการสังเกตการสอนในชั้นเรียน เพราะเกรงการจัดผิด ทำให้เกิดอาการประหม่า จำนวน 20 ราย ครูผู้รับการนิเทศบางคน ไม่ยอมรับการนิเทศภายในโรงเรียน ไม่รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้นิเทศ จำนวน 20 ราย ผู้นิเทศบางคนไม่ได้ศึกษาสภาพปัญหาของนักเรียน ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จำนวน 20 ราย รวมทั้งปัญหาอุปสรรคอื่น ๆ อีกหลายรายการที่ไม่ได้ยกมาเขียนไว้ ณ ที่นี้

ตาราง 24 ความถี่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง
ในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการณ์เทศ

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1	ผู้บริหารควรจัดประชุม หรืออบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูทุกคน ได้ทราบแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน	40	9.11
2	สพจ. หรือ สพอ. ควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติการณ์เทศภายใน และควรให้ความรู้ ในเรื่องที่จะต้องนิเทศด้วย เช่น เรื่องหลักสูตร การวางแผน การสอน ฯลฯ	33	7.52
3	ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมครูบ่อย ๆ เพื่อสร้าง จิตสำนึกให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน	31	7.06
4	ควรจัดให้มีเอกสารเสริมความรู้เกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติการณ์เทศ ภายในโรงเรียนไว้ให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ	26	5.92
5	สพอ. ควรสร้างเครื่องมือการนิเทศ ให้โรงเรียนได้ใช้เป็นแบบ เดียวกัน	26	5.92
6	ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดทำปฏิทินการนิเทศภายในให้ชัดเจน โดยมีการกำหนด วัน เวลา เรื่อง และขั้นที่จะนิเทศไว้ด้วย	25	5.69
7	ผู้นิเทศควรใช้วิธีการเสนอแนะเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มย่อย มีการปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่างหรือพาไปศึกษาดูงานที่โรงเรียน ใกล้เคียง ซึ่งประสบความสำเร็จในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อนำ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา	22	5.01
8	ควรให้ศึกษานิเทศก์ระดับอำเภอมาปฏิบัติการณ์เทศในโรงเรียน ให้บ่อยครั้งขึ้น	20	4.56
9	ผู้บริหารต้องพยายามสร้างความเข้าใจ ให้ครูยอมรับความจริง และคิดว่าการนิเทศเป็นงานพัฒนา ไม่ใช่การจับผิด	17	3.87

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
10	โรงเรียนควรจัดชั่วโมงว่าง หรือลดชั่วโมงสอน ของครูผู้ทำหน้าที่ นิเทศภายในโรงเรียนลงบ้าง เพื่อจะได้มีเวลาวิเคราะห์เพื่อ แก้ไขปัญหาที่พบ	16	3.64
11	ผู้บริหารควรปฏิบัติการณ์เทศครู ให้ทั่วถึงทุกคน หากมีเวลาน้อย ให้หาวิธีการที่เหมาะสม	12	2.73
12	ควรมีการประชุมร่วมกันเป็นระยะ ๆ หากพบปัญหาของครู ควร เร่งระดมให้ความช่วยเหลือในทันที	12	2.73
13	ควรมีการประชุมสรุปผลการนิเทศภายในทุกครั้ง เพื่อให้ครูทราบ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ร่วมกัน	7	1.59
14	ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ระดับ สบจ. สบอ. ควรมีการติดตาม กำกับ เป็นระยะ ๆสม่ำเสมอ	5	1.14

จากตาราง 24 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู ได้ให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง
แก้ไขปัญหาไว้หลายประการ โดยเรียงตามลำดับได้ดังนี้ คือ ผู้บริหารควรจัดประชุมหรือ
อบรมปฏิบัติการ เพื่อให้ครูทุกคนได้ทราบแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน
จำนวน 40 ราย สบจ. หรือ สบอ. ควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการ
การปฏิบัติการณ์เทศภายใน และควรให้ความรู้ในเรื่องที่จะต้องนิเทศด้วย เช่น เรื่องหลักสูตรการ
หาแผนการสอน ฯลฯ จำนวน 33 ราย ผู้บริหารโรงเรียน ควรจัดให้มีการประชุมครูบ่อย ๆ
เพื่อสร้างจิตสำนึกให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน จำนวน 31 ราย ควรจัดให้มีเอกสารเสริม
ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องการบริหารนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
อยู่เสมอ จำนวน 26 ราย สบอ. ควรสร้างเครื่องมือการนิเทศให้โรงเรียนได้ใช้เป็นแบบ
เดียวกัน จำนวน 26 ราย ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดทำปฏิทินปฏิบัติการณ์เทศภายในให้ชัดเจน
โดยมีการกำหนดวัน เวลา เรื่องและขั้นที่จะนิเทศไว้ด้วย จำนวน 25 ราย ผู้นิเทศควรใช้วิธีการ

เสนอแนะเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่มย่อย มีการปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง หรือพาไปศึกษาดูงาน
 ที่โรงเรียนใกล้เคียง ซึ่งประสบความสำเร็จในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทาง
 ในการพัฒนา จำนวน 22 ราย รวมทั้งขอเสนอแนะ เพื่อการแก้ไขปัญหาคาการปฏิบัติตาม
 กระบวนการนิเทศภายใน ขั้นตอนที่ 3 อีกหลายประการ ซึ่งมีได้ยมากแล้วไว้ ณ ที่นี้

ตาราง 25 ความดีเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดอ่างทอง
ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
1	โรงเรียนมีการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนในระดับน้อย เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญ ไม่มีสื่อและเครื่องมือที่จะใช้ในการ ประเมิน	32	7.29
2	โรงเรียนขาดการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน	30	6.83
3	โรงเรียนไม่นำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไข	30	6.83
4	ผู้บริหารโรงเรียนไม่แจ้งผลการประเมินให้ครูทราบหลังจาก ประเมินแล้ว ทำให้ครูกังวล ไม่ทราบข้อบกพร่อง	27	6.15
5	ผู้นิเทศมักประเมินผลจากความรู้สึกของตนเอง ไม่ยึดหลักการและ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ค่อนข้างสับสน	25	5.69
6	ครูไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน	21	4.78
7	โรงเรียนไม่มีการสรุปผลการนิเทศ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	20	4.56
8	ผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินผลการนิเทศ ภายในโรงเรียน	20	4.56
9	ผู้บริหารและครูไม่ได้สร้างความเข้าใจ เรื่องการประเมินผล การนิเทศกันก่อนที่จะดำเนินการ ทำให้ครูไม่ทราบจุดมุ่งหมาย และวิธีการที่จะใช้ในการประเมินผลการนิเทศ	17	3.87
10	ขาดสื่อและ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการนิเทศ	15	3.42
11	รูปแบบการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ไม่ชัดเจน	15	3.42
12	ผู้รับการนิเทศไม่ยอมรับผลการนิเทศ มักโทษเด็กและบุคคลอื่น เสมอ ๆ ไม่ยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง	12	2.73

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
13	โรงเรียนไม่มีกำหนดเวลาที่แน่นอนในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และประเมินไม่ทั่วถึง ทำให้ครูไม่ยอมรับผลการประเมิน	11	2.51
14	ผู้บริหารขาดการติดตามประเมินผล เมื่อมอบหมายงานให้ครูเป็นผู้รับผิดชอบแล้ว	9	2.05
15	ผู้บริหารมักประเมินผลการนิเทศเมื่อสิ้นปีการศึกษา ทำให้ครูไม่มีโอกาสปรับปรุงงาน	9	2.05

จากตาราง 25 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ขึ้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ หลายประการ โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ โรงเรียนมีการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนในระดับน้อย เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญ ไม่มีสื่อและเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมิน จำนวน 32 ราย โรงเรียนขาดการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 30 ราย โรงเรียนไม่นำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไข จำนวน 30 ราย ผู้บริหารโรงเรียนไม่แจ้งผลการประเมินให้ครูทราบ หลังจากประเมินผลแล้ว ทำให้ครูกังวล ไม่ทราบข้อบกพร่อง จำนวน 27 ราย ผู้นิเทศมักประเมินผลจากความรู้สึกรับรู้ของตนเอง ไม่ยึดหลักการ และไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ด่วนสรุป จำนวน 25 ราย ครูไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 21 ราย โรงเรียนไม่มีการสรุปผลการนิเทศ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 20 ราย ผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 20 ราย รวมทั้งปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน ตามกระบวนการนิเทศภายใน ขึ้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนและครู ได้แสดงความคิดเห็นไว้อีกหลายรายการ ที่ยังไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้

ตาราง 26 ความดีเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง
ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความดี	ร้อยละ
1	โรงเรียนควรทำเอกสารการประเมินการนิเทศภายในโรงเรียน รวมทั้งเกณฑ์การประเมิน แจ้งให้ครูทราบก่อน และควรให้ครู มีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อการปรับปรุงแก้ไขต่อไปด้วย	31	7.06
2	ควรมีการจัดทำแบบประเมินพร้อมคู่มือการประเมินผลการนิเทศ ภายในโรงเรียน ให้ใช้เป็นแนวเดียวกัน	30	6.83
3	โรงเรียนควรจัดทำแบบประเมินผลการนิเทศ โดยแยกเป็นส่วน ๆ ไว้ให้ชัดเจน เช่น ตัวครูเอง นักเรียน สุขภาพนักเรียน และ สภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียน ฯลฯ	27	6.15
4	โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการสร้างสื่อและ เครื่องมือ ประเมินผลการนิเทศให้เป็นมาตรฐาน โดยศึกษานิเทศก์ สบอ. เป็นผู้ดำเนินการจัดหรือประสานงานให้	26	5.92
5	ผู้บริหารและครูผู้รับการนิเทศจะต้องเป็นผู้ประเมินผลการนิเทศ ภายในโรงเรียนร่วมกัน เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องที่ชัดเจน และ แก้ไขข้อบกพร่องนั้นได้ถูกต้อง	25	5.69
6	โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมสรุปการประเมินผลการนิเทศ ภายในอย่างน้อยภาคเรียนละ 3 ครั้ง	25	5.69
7	โรงเรียนควรจัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นระยะ ๆ เช่น เดือนละ 1 ครั้ง และนำผลการประเมินมา สรุปประชุมชี้แจงให้ครูทราบ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงงาน ร่วมกัน	21	4.78
8	โรงเรียนควรจัดให้มีแบบประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน โดยครูเป็นผู้ร่วมกันคิดและจัดทำแบบประเมิน	20	4.56

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
9	โรงเรียนควรจัดทำปฏิทินกำหนดการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ให้ชัดเจน และแจ้งให้ครูทุกคนได้รับทราบร่วมกันด้วย	18	4.10
10	ผู้บริหารระดับจังหวัดและอำเภอ จะต้องมีการติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนดำเนินการ	13	2.96
11	ขอให้ศึกษานิเทศก์ สบอ. ช่วยดำเนินการในเรื่องการจัดทำเครื่องมือประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน เสนอแนะแก่ผู้บริหารโรงเรียน	10	2.28
12	โรงเรียนที่แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนได้ ดำเนินการแทนผู้บริหาร ควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนด้วย	8	1.82

จากตาราง 26 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาวัว เรียงตามลำดับ คือ โรงเรียนควรทำเอกสารการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน รวมทั้งเกณฑ์การประเมินแจ้งให้ครูทราบก่อน และควรให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อการปรับปรุงแก้ไขต่อไปด้วย จำนวน 31 ราย ควรมีการจัดทำแบบประเมินพร้อมคู่มือการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนให้ใช้เป็นแนวเดียวกัน จำนวน 30 ราย โรงเรียนควรจัดทำแบบประเมินผลการนิเทศ โดยแยกเป็นส่วน ๆ ไว้ให้ชัดเจน เช่น ตัวครูเอง นักเรียน สุขภาพนักเรียน และสภาพแวดล้อม บริเวณโรงเรียน ฯลฯ จำนวน 27 ราย โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการสร้างสื่อ และเครื่องมือประเมินผลการนิเทศ ให้เป็นมาตรฐานโดยศึกษานิเทศก์ สบอ. เป็นผู้ดำเนินการจัดหรือประสานงานให้ จำนวน 26 ราย ผู้บริหารและครูผู้รับการนิเทศจะต้องเป็นผู้ประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนร่วมกัน เพื่อให้ทราบข้อบกพร่อง

ที่ชัดเจน และแก้ไขข้อบกพร่องนั้นได้ถูกต้อง จำนวน 25 ราย โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมสรุปผลการประเมินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 3 ครั้ง จำนวน 25 ราย โรงเรียนควรจัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นระยะ ๆ เช่น เดือนละ 1 ครั้ง และนำผลการประเมินมาสรุปประชุมชี้แจงให้ครูทราบ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงงานร่วมกัน จำนวน 21 ราย โรงเรียนควรจัดให้มีแบบประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน โดยครูเป็นผู้ร่วมกันคิดและจัดทำแบบประเมิน จำนวน 20 ราย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ไม่ได้นำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้อีกหลายประการ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาค้นคว้าและวิธีการศึกษาค้นคว้า ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า
3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อทราบระดับการปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง และเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่างกัน และตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนกับครู และผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาพิเศษ และผู้สนใจ ในการใช้เป็นแนวทางและเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งพัฒนางานตามบทบาทหน้าที่ของตนต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง จำนวน 7 อำเภอ จำนวนเป็นผู้บริหารโรงเรียน 198 คน ครู 1,790 คน จากโรงเรียน 159 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอเป็นชั้น (Strats) จำนวนทั้งสิ้น 447 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร 131 คน ครู 316 คน ซึ่งผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 439 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.21 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของ ผู้บริหารโรงเรียนและครู 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert - Type Rating Scale) จำนวน 50 ข้อ ซึ่งหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง โดยได้รับความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ทั้ง 7 อำเภอ ทั้งนี้ ได้รับความกรุณาจาก ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ที่ได้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยัง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอให้ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น จำนวน 447 ฉบับ ได้รับคืน 439 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.21 และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้ง 439 ฉบับ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

นํานแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบ แล้วนำมาให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เสร็จแล้วจึงนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์ตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยใช้ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์และเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียน เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำนวน ตามสถานภาพ

2.1 วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็น การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหาร โรงเรียน 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผนการ นิเทศ การปฏิบัติการณ์เทศ และการประเมินผลการนิเทศ โดยใช้สถิติ หาค่าเฉลี่ย และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็น การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหาร โรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่างกัน และตามทัศนะ ของผู้บริหารกับครู โดยใช้วิธีการแจกแจงค่าที (t-test)

ตอนที่ 3 สรุปและวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานและข้อเสนอแนะใน การแก้ไข วิเคราะห์โดยหาความถี่ และค่าร้อยละ จากผู้ตอบแบบสอบถามที่กำหนด เรียงลำดับ จากปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากไปหาน้อย

✓สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครู พบว่า

1. ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ทั้ง 4 ขั้นตอน ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครู โดยรวมระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายขั้นตอน บปรากฏผล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ พบว่า ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู อยู่ในระดับปานกลาง

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ พบว่า ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู อยู่ในระดับปานกลาง

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับ มาก ส่วนระดับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู อยู่ในระดับ ปานกลาง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ พบว่า ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู อยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนกับครู และตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหาร ต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ระดับการปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนกับครู พบว่า ระดับการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายขั้นตอน พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ทุกขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลาง และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า ข้อ 1

2.2 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหาร 10 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 10 ปี พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า ข้อ 2 และเมื่อพิจารณารายขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ ระดับการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ และขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ ระดับการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เมื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน

โรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า มีผู้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ดังนี้

3.1 ปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน

โรงเรียน มีผู้เสนอปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มากที่สุด ได้แก่ ปัญหาที่โรงเรียนมีบุคลากรจำกัด ครูผู้สอน มีชั่วโมงสอนมาก ผู้บริหารมีภาระและงานอื่นมากมาย รวมทั้งต้องทำการสอนด้วย ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน รองลงมาได้แก่ ปัญหาที่โรงเรียนมีงานมากเกินไป ทั้งงานประจำ งานโครงการต่าง ๆ ที่สั่งการโดยหน่วยเหนือ งานประสานกับ กระทรวงหลักต่าง ๆ งานธุรการ การเงินและอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในขั้นตอนที่ 1 เช่นเดียวกัน ส่วนปัญหา และอุปสรรค ที่มีผู้เสนอเป็นอันดับ 3 คือปัญหาที่ผู้บริหารปฏิบัติการณ์ภายในโรงเรียนได้น้อยมาก ไม่ทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีเวลาเพียงพอ และบุคลากรมีจำกัด ซึ่งอยู่ในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการณ์นิเทศ และปัญหา และอุปสรรค ที่มีผู้เสนอในระดับความถี่เท่ากัน ซึ่งน่าสนใจอีก 3 ปัญหาคือ ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูไม่มีเวลาที่จะศึกษา และวิเคราะห์ สภาพการจัดการศึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหอย่างแท้จริงเท่าที่ควร ซึ่งอยู่ในขั้นตอนที่ 1 ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้จัดให้มีการวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน ทั้งที่ทราบว่า การวางแผนการนิเทศเป็นสิ่งที่ดี แต่ภารกิจมีมากทำให้การดำเนินการเป็นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไปคราวหนึ่ง ๆ เท่านั้น ซึ่งอยู่ในขั้นตอนที่ 2 และปัญหาที่ผู้นิเทศไม่มีความมั่นใจเพียงพอที่จะปฏิบัติการณ์ภายในโรงเรียนได้อย่างจริงจัง

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

มีผู้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 1 มากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ครูทราบถึงความสำคัญ ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของครูในการนิเทศภายในโรงเรียน รองลงมาคือ ข้อเสนอแนะเรื่องโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ให้คณะครูทุกคนได้ทราบและปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นระบบ ซึ่งอยู่ในขั้นตอนที่ 1 และผู้บริหารควรจัดประชุมหรืออบรมปฏิบัติกรเพื่อให้ครูทุกคนได้ทราบแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งอยู่ในขั้นตอนที่ 3

ส่วนข้อเสนอแนะในขั้นตอนที่ 1 ที่มีลำดับความถี่รองลงมาซึ่งน่าสนใจคือ ผู้บริหารระดับสูง ควรมีการพิจารณาทบทวน และปรับปรุงระบบงานของโรงเรียนประถมศึกษาให้เหมาะสม อย่างให้ทำงานหลายด้านมากเกินไป จะทำให้งานล้นมือ และหน่วยงานระดับสูงควรจัดบุคลากรที่มีความถนัดเฉพาะด้านให้โรงเรียน เพื่อแบ่งเบาภาระของครู เช่น งานการเงิน พัสดุ เพื่อครูจะได้มีเวลาพัฒนาการเรียนการสอนให้มากขึ้น

อภิปรายผลการศึกษา

1. การศึกษาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเป็นนโยบายไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 ว่า จะปรับปรุงการบริหารและการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในเป็นพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 21) ประกอบกับการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของครู และบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนของนักเรียน (สัจด์ อุทรานันท์. 2530 : 18) ผู้บริหารโรงเรียน จึงต้องให้ความสนใจและปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรินทร์ แสงศัพท์ (2528 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สภาพการปฏิบัติตามการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และ ชินวรรณ บุญเกียรติ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานนิเทศภายใน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่าระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครู อาจารย์ มีทัศนะสอดคล้องกันในส่วนที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง และเน้นให้มีการประเมินผลงานเป็นระยะ ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ พร้อมทั้งให้ผลการประเมินมาปรับปรุงการปฏิบัติงานด้วย ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิลาฮัน (Tilahan.1983 : 2168 - A) ที่ทำการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศ

ภายในที่พึงประสงค์ของการพัฒนาประเทศ เอชไอบีเอ พบว่า ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน จัดได้อยู่ในระดับปานกลาง และเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการ นิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อ่างทอง อยู่ในระดับปานกลาง ก็คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำ คู่มือผู้บริหารโรงเรียน: การดำเนินงานโครงการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ให้ผู้บริหาร โรงเรียนทุกโรงเรียนได้ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน ทั้งยังได้มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน เป็นประจำทุกสิ้นปีการศึกษาอีกด้วย จึงทำให้การดำเนินงานในช่วงครึ่งแผนพัฒนาการศึกษา- แห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2537) ดำเนินการได้ในระดับปานกลาง ซึ่งมีแนวโน้มว่า เมื่อสิ้นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) จะดำเนินการได้ถึงระดับ มาก

เมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละขั้นตอน พบว่า

1.1 ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ระดับการ ปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 1 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติตามกระบวนการ นิเทศภายในโรงเรียน ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ได้ในระดับ ปานกลาง นี้ ย่อมแสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยเริ่มต้นที่การมองเห็นปัญหาของงานอย่างชัดเจน เพราะการมองเห็นปัญหา จะนำไปสู่ความต้องการในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อ่างทอง ได้พิจารณาเห็นถึงความสำคัญของเรื่องนี้ จึงได้จัดการอบรมเรื่องการนิเทศภายใน โรงเรียน ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด โดยยึดการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียน ทั้ง 4 ขั้นตอนเป็นหลัก และเน้นให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ทราบว่า การศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ เป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการรับรู้สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน จะช่วยให้วางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้ (สังัด อุทรานันท์, 2530 : 125) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพล ชงสีลา (2533 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการ การจัดการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ พบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน ตามกระบวนการนิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเกณฑ์ปานกลาง โดยเฉพาะในขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ และ ชรัตน์ สันธูอาด (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียน ในการจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีสมรรถภาพในการจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ทุกขั้นตอน เช่นกัน

1.2 ในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 2 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ซึ่งการปฏิบัติอยู่ในระดับเดียวกับขั้นตอนที่ 1 นั้นแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ตามกระบวนการนิเทศภายในได้พอสมควร ทั้งนี้เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนจะได้ผลดี จะต้องสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครู (Stoops and Stoops, 1978 : 5-6) ดังนั้นการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน จึงเป็นขั้นตอนที่ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติร่วมกัน ดังคำกล่าวของ กิติมา บริดีติลล (2532 : 307) ที่ว่า เป็นการทำงานที่ต้องมีการประสานงานกันระหว่างบุคคล 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ให้การนิเทศ ซึ่งอาจเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน หรือครูที่มีความรู้คนใดคนหนึ่ง และผู้รับการนิเทศซึ่งหมายถึงครูในโรงเรียน โดยเริ่มจากการเตรียมการวางแผน ปฏิบัติการวางแผน ประสานแผนและเตรียมนามแผนไปปฏิบัติ

อนึ่ง ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู ที่พบว่า ปฏิบัติได้ในระดับปานกลางนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจิตร อุดม (2532 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน ในส่วนของการวางแผน หรือการจัดทำโครงการนิเทศ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับ วัฒนา สุวิทย์พันธุ์

(2537 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศของในเรื่องของการวางแผนการนิเทศปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง ซึ่งในเรื่องที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ได้จัดการอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด พร้อมทั้งได้จัดทำเอกสาร คู่มือดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ให้แก่ผู้บริหารด้วย ซึ่งจะมีผลทำให้การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 2 นี้ได้ผลสมบูรณ์ขึ้น และปฏิบัติได้ในระดับมากในโอกาสอันใกล้

1.3 ในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 3 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน มีการปฏิบัติในระดับมาก และตามทัศนะของครู มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง เหตุที่ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 3 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน มีการปฏิบัติในระดับมาก เพราะผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติการนิเทศ โดยอาศัยคู่มือผู้บริหารโรงเรียน เรื่องการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และคู่มือการดำเนินการโครงการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยได้ดำเนินการนิเทศภายในตามขอบข่ายของงานที่ต้องนิเทศทั้ง 6 งาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 5 - 8) ซึ่งประกอบด้วยงานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้ผู้บริหารเห็นว่า ได้ปฏิบัติการนิเทศในระดับที่มาก ส่วนการที่ครูมีความเห็นว่าจะระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน มีการปฏิบัติในระดับปานกลางนั้น เป็นเพราะว่าครูต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนช่วยกระตุ้น แนะนำ ให้ทราบถึงหลักการและวิธีการสอนใหม่ ๆ เพื่อจะได้ทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น (ชาร์ มณีศรี, 2523 : 13 - 15) และต้องการให้การนิเทศการศึกษาเป็นการบริการ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ให้บริการ และครูผู้สอนเป็นผู้รับบริการ หรือเป็นผู้ให้บริการ (Stoops and Stoops, 1978 : 5 - 6) และที่สำคัญคือบรรยากาศต้องเป็นประชาธิปไตยและเป็นกันเอง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533 : 16) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินวรณ์ บุญยเกียรติ (2530 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ระดับการปฏิบัติการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครู สอดคล้องกันคือโดยส่วนรวมปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง พร้อมทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าแนวทางปรับปรุงการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ

ผู้บริหารควรให้คำปรึกษาหารือแก่ครู ทั้งด้านวิชาการ และปัญหาส่วนตัว ตลอดจนยอมรับฟังความคิดเห็นของครู การจัดครูเข้าสอนตามความถนัดและมอบหมายงานอย่างทั่วถึง ควรสังเกตการสอนในห้องเรียนเป็นระยะ ๆ ส่งเสริมให้ครู และนักเรียนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามโอกาสอันควร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เวิน (Weyne. 1980.1283 - A) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการรับรู้บทบาทการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่รัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา ที่พบว่า เทคนิคการปฏิบัติการนิเทศที่ได้ผล ได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมร่วมกับครู ส่วนการใช้เอกสาร เป็นวิธีการที่ได้ผลน้อย ซึ่งก็พอจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง ในการที่จะแนะนำส่งเสริม สนับสนุนให้การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ได้ผลต่อไป

1.4 ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 4 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะ ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นของการประเมินผลการนิเทศเพียงพอ ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนยังขาดเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมินผลการนิเทศ และมิได้มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการประเมินผลแจ้งให้ครูทราบ ทำให้ครูขาดความมั่นใจ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้จากข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงควรที่จะต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหารโรงเรียนให้ทราบว่า การประเมินผลการนิเทศนี้ มีผลและมีความจำเป็นต่อการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน เพราะการประเมิน และรายงานผล จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องทราบข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงและพัฒนางานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ สัจด์ อุทรานันท์ (2530 : 130 - 131) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผลที่ได้จากการประเมิน ควรจะได้นำมาเป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจในการปฏิบัติงานนิเทศในโอกาสต่อไป และการดำเนินการประเมินผล ต้องเป็นไปในลักษณะที่ร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศภายในโรงเรียน และผู้รับการนิเทศมิใช่กำหนดโดยผู้บริหารโรงเรียนเพียงคนเดียว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนควรยึดหลักการประเมินผลการนิเทศ โดยทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ต้องทำการประเมินผลร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (Stoops and Stoops. 1978 : 5 - 6) ในขณะที่ คีล (Deal. 1987 : 239) ชี้แนะว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนนั้นจะต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งในการนิเทศครูนั้นจะต้องให้ความสนใจ และใส่ใจต่อความต้องการของครูเป็นรายคน ต้องให้กำลังใจ ให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นธรรมจึงจะส่งเสริมให้ครูเกิดความพึงพอใจ เกิดความเจริญงอกงามในการทำงาน

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชินวร บุญเกียรติ (2530 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่าระดับการปฏิบัติจริงในเรื่องการประเมินผลการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง และเสนอแนะให้มีการประเมินเป็นระยะ ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ และควรนำผลการประเมินมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ สมจิตร อุดม (2532 : บทคัดย่อ) ที่สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า การประเมินผลการนิเทศไม่ต่อเนื่อง สำหรับ วัฒนา สุวิทย์พันธุ์ (2537 : บทคัดย่อ) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี ก็พบว่า การประเมินผลกระบวนการทำงานและผลผลิตของผู้นิเทศ ก็ดำเนินการได้ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

2. จากผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนกับครู และตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหาร ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป กับผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่ำกว่า 10 ปี ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

2.1 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนกับครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 1 เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะ ผู้บริหารโรงเรียนมีเวลาสำหรับการนิเทศภายในโรงเรียนค่อนข้างจำกัด และไม่ได้มีการประชุมชี้แจงให้คณะครูได้ทราบถึงเหตุผลและความจำเป็นเท่าที่ควร ในขณะที่ครูต้องการคำแนะนำ ต้องการขวัญและกำลังใจ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานจากผู้บริหารค่อนข้างมาก ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรินทร์ แสงศัพท์ (2528 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัย เรื่องสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู ที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของ ลี (Lee. 19774 : 4135 - A) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องหน้าที่การนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ในโรงเรียนทางภาคใต้ของรัฐนิวแม็กซิโก สหรัฐอเมริกา ที่พบว่า ครูจะรายงานพฤติกรรมทางการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ด้านที่ไม่มีประสิทธิภาพมากกว่าด้านที่มีประสิทธิภาพ แต่ครูใหญ่รายงานพฤติกรรมด้านที่

มีประสิทธิภาพ มากกว่าด้านที่มีประสิทธิภาพ แสดงว่า ครูใหญ่เชื่อว่า ตนทำหน้าที่ดีที่สุดแล้วและมากกว่าที่ครูลิด นั้นหมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนกับครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกัน

2.2 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหาร ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่ำกว่า 10 ปี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทางการบริหารมากกว่า 10 ปี มีความคิดว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ปฏิบัติได้ในระดับปานกลางเท่านั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเรื่องเวลาที่ใช้ในการนิเทศมีน้อย บุคลากรมีจำนวนจำกัด และภารกิจงานบริหารมีมาก ทำให้ปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ในขณะที่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่ำกว่า 10 ปี คิดว่า การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนปฏิบัติได้ในระดับที่พอสมควรแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผนการนิเทศ และการปฏิบัติการนิเทศ ปฏิบัติได้ในระดับมาก ด้วย ซึ่งถ้าพิจารณาโดยรวม จะพบว่าผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของคนอื่น ๆ เช่น ชินวรรณ์ บุญยเกียรติ (2530 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัย เรื่องการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผลการเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร โดยส่วนรวมทั้งที่เป็นจริง และที่ควรปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับ สมพล ชงสีลา (2533 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีที่พบว่า ครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนโดยรวมกระบวนการทุกขั้นตอน แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ และสมพงษ์ จินา (2534 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียนต่างกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายขั้นตอน จะพบว่า ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ ระดับการ

ปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทองก็แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกัน
 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถต่าง ๆ ค่อนข้างมาก ทั้ง
 จากการอบรมเตรียมผู้บริหารก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง และการอบรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร
 โรงเรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดดำเนินการเอง และสนับสนุน
 ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ ประกอบกับปัจจุบันนี้ เทคโนโลยีทางการ
 สื่อสารพัฒนาขึ้นมา โลกยุคนี้เป็นยุคของข้อมูลและข่าวสาร ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนได้
 พัฒนาตนเองจากจุดนี้ด้วย ส่วนในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ และขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ
 การนิเทศนั้นผู้บริหารทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนะต่อระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
 แตกต่างกัน โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่ำกว่า 10 ปี เห็นว่า ระดับการปฏิบัติ
 ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 2 ขั้นตอนนี้อยู่ในระดับมาก เพราะผู้บริหารกลุ่มที่
 ผ่านการอบรมก่อนเข้าสู่ตำแหน่งตามหลักสูตรของ สถาบันพัฒนาผู้บริหาร กระทรวงศึกษาธิการ
 ซึ่งต้องผ่านการอบรม ทั้งภาคความรู้ และภาคปฏิบัติ ในเรื่องของการนิเทศภายในโรงเรียน
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการวางแผนการนิเทศ และการปฏิบัติการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับการ
 วางแผนและการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ อยู่มาก จึงทำให้ทัศนะของผู้บริหารกลุ่มนี้ แตกต่างกับทัศนะ
 ของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีประสบการณ์ทางการบริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปอยู่บ้าง จึงเรื่องที่
 ผู้เกี่ยวข้องควรจะได้นำไปทบทวนว่าจะดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ต่อไปอย่างไร เช่น อาจจัดประชุม
 หรืออบรมปฏิบัติการให้ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนได้เข้าใจถึงขั้นตอนการปฏิบัติงาน และ
 บทบาทหน้าที่ของตน ในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน หรือผู้บริหารโรงเรียน
 ควรจะได้ทบทวน บทบาทหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ว่าได้
 ดำเนินการไปแล้วมากน้อยเพียงใด บกพร่องจุดใด ต้องการให้ผู้บริการระดับอำเภอ จังหวัด หรือ
 ศึกษาพิเศษฯ ช่วยเหลือในด้านใดบ้าง เพื่อจะได้พัฒนาการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับที่สูงกว่านี้
 กล่าวโดยสรุปก็คือ การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ดำเนินไปได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น การดำเนินการทุก
 ขั้นตอนจะต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิม ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดประชุมชี้แจง
 แนวทางการปฏิบัติให้ครูทุกคนในโรงเรียนทราบ และร่วมมือกันปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ตาม
 คู่มือผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งสำนักงาน
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดส่งให้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน รวมทั้งผู้บริหาร

ระดับอำเภอ จังหวัด และศึกษานิเทศก์ จะต้องมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และให้การช่วยเหลือสนับสนุนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จะทำให้เกิดการพัฒนางานนิเทศภายในโรงเรียน ขึ้นมาได้อีกระดับหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ที่พบว่าระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยภาพรวมและรายชั้นตอน อยู่ในระดับปานกลาง และจากการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนกับครู พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 2 ข้อ นั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรทำความเข้าใจกับครู ในเรื่องของการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในทั้ง 4 ขั้นตอน ทั้งนี้เพราะระดับการปฏิบัติที่ได้จากการศึกษา ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจนัก โดยเฉพาะในเรื่องของการปฏิบัติการนิเทศ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก ในขณะที่ครูเห็นว่าปฏิบัติได้ในระดับปานกลางเท่านั้น
2. ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ผู้บริหารควรให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญา รวมทั้งการพิจารณาแหล่งที่มาของปัญหา และการจัดทำแบบสำรวจต่าง ๆ เพื่อใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครูในโรงเรียน
3. ในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารและครูควรมีการกำหนดปัญหาสาเหตุ และแนวทางแก้ไขที่มีความชัดเจนสอดคล้องกัน และมีการจัดทำโครงการและกิจกรรมการนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา รวมทั้งจะต้องมีการประสานแผนปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนกับแผนปฏิบัติงานอื่น ๆ ของโรงเรียนด้วย

4. ในการปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารควรให้ขวัญ กำลังใจแก่ครูผู้รับการนิเทศ และควรดำเนินการนิเทศทางตรง เช่น การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การสาธิตการสอน การให้คำปรึกษาหารือ และมีการประชุมสรุปผลการนิเทศภายในโรงเรียนในแต่ละครั้ง ให้ผู้รับการนิเทศทราบด้วย

5. ในการประเมินผลการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดให้มีเครื่องมือประเมินผลการนิเทศ ให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศ มีการประเมินผลการนิเทศเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง มีการตรวจสอบข้อบกพร่องจากการปฏิบัติการนิเทศ และนำผลการประเมินผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

6. ในการแก้ไขปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรดำเนินการโดยเร่งด่วน คือ

6.1 โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ครูทราบถึงความสำคัญ ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน และจัดให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ และจัดให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะได้นำผลจากการศึกษา ไปใช้วางแผนการนิเทศได้ถูกต้อง

6.2 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรจัดทำตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยศึกษานิเทศก์อำเภอ ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน ในช่วงแรก ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้โรงเรียน และคอยติดตามช่วยเหลือแนะนำเป็นระยะ ๆ

6.3 ผู้บริหารโรงเรียน ควรจัดให้มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มาใช้ในการวางแผน และควรจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน พร้อมทั้งระบุผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และควรจัดตั้งงบประมาณสำหรับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ในขั้นตอนการวางแผนด้วย

6.4 ผู้บริหารระดับจังหวัด อำเภอ และศึกษานิเทศก์ ควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และให้ความรู้เรื่องการวางแผนการนิเทศนี้ แก่ผู้บริหารและครูทุกคนให้ทราบ เพื่อความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงาน และควรจัดหาคู่มือ ตำรา และเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องการวางแผน การนิเทศภายในโรงเรียน และเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ไว้ให้ครูได้ศึกษาเพื่อความสะดวกและถูกต้องในการปฏิบัติงาน

6.5 ในเรื่องการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดประชุม หรือประชุมปฏิบัติการให้ครูทุกคนทราบแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และควรดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศ และบันทึกปฏิบัติการนิเทศให้ได้มากที่สุด การสร้างสื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการนิเทศ ควรให้ครูมีส่วนร่วมด้วยทุกครั้ง เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน และเพื่อความเข้าใจตรงกัน/ ในขณะเดียวกัน หน่วยงานระดับจังหวัดและอำเภอ ควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหาร ในเรื่องที่จะต้องนิเทศภายในโรงเรียนทุกเรื่อง เพื่อให้ผู้บริหารปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนได้ด้วยความมั่นใจ และควรสนับสนุนด้านเอกสาร คู่มือ ต่าง ๆ ที่จะเสริมความรู้ให้แก่ผู้บริหารและครู รวมทั้งการจัดทำตัวอย่าง สื่อ และเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศให้แก่โรงเรียนด้วย

6.6 โรงเรียนควรจัดประชุมให้ครูทราบถึงประโยชน์ของการประเมินผลการนิเทศ ขั้นตอน หลักเกณฑ์ และวิธีดำเนินการประเมินผล รวมทั้งจัดทำเอกสารคู่มือการประเมินพร้อมเกณฑ์การประเมินแจ้งให้ครูทราบล่วงหน้า และควรให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนทุกครั้ง เพื่อสะดวกในการแก้ไขปรับปรุงในโอกาสต่อไป นอกจากนั้น ผู้บริหารจะต้องแจ้งผลการประเมินเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับให้ครูได้ทราบ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนางานของตนทุกครั้ง/ ในขณะที่ยุทธศาสตร์ทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ ควรเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ ผู้บริหารโรงเรียน ในเรื่องการประเมินผลการนิเทศ และเป็นผู้ช่วยเหลือครูในการพัฒนางาน หรือพัฒนาตนเอง อันสืบเนื่องจากผลการนิเทศด้วย

อย่างไรก็ตาม การประชุมบ่อย ๆ ระหว่างผู้บริหารและครูภายในโรงเรียน และการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อพัฒนางานที่รับผิดชอบ จะเป็นผลดีและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นอย่างมาก แต่การประชุมนั้น ต้องเกิดจากการตกลงร่วมกัน และใช้เวลาในการประชุมไม่มาก ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน จะได้จากการประชุมนี้ค่อนข้างมาก และจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง ในการที่จะทราบความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครู /

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรจะได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการใช้เวลาเพื่อการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบว่า เวลาส่วนใหญ่ครูใช้ปฏิบัติงานด้านใด
2. ควรทำการศึกษาวิจัย เรื่องปัจจัยที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนได้ผลดี หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ เกี่ยวกับงานที่นิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 6 งาน เพื่อให้ทราบว่า ผู้บริหารใช้เวลาส่วนใหญ่ในเทศงานด้านใดมากที่สุด มีปัญหาและอุปสรรคด้านใดบ้าง เพื่อนำผลไปใช้ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนต่อไป
4. ควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับเรื่องขวัญ และกำลังใจ ของผู้บริหารโรงเรียนและครู ในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน
5. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่องรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
6. ควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับความต้องการของครู ในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด/อำเภอ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง, สำนักงาน. สถิติการประถมศึกษา ปีการศึกษา 2537.

อ่างทอง : ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ, 2537.อัดสำเนา.

กิติมา ปรีดีดิลก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรวิพัฒน์, 2532.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่ม 3

การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : สามเจริญการพิมพ์, 2528.

_____ . เอกสารชุดการนิเทศภายในโรงเรียน เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2529.

_____ . การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2530.

_____ . เอกสารทางวิชาการชุดนวัตกรรมการเรียนการสอนและการนิเทศการศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2532.

_____ . ชุดอบรมศึกษานิเทศก์ เล่ม 1 : การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2533.

_____ . คู่มือผู้บริหารโรงเรียน : การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประเภท.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2534.

_____ . ชุดสื่อและเครื่องมือนิเทศ : การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2534.

_____ . คู่มือการดำเนินงานโครงการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
หน่วยศึกษานิเทศก์ สปช., 2535.

_____ . แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

จิตต์ หมดสง. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบ
ทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.
อัดสำเนา.

ชรัตน์ สันธูสอาด. สมรรถภาพของผู้บริหารในการจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.อค์สาเนา.

ซารี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2524.

ชาญชัย อาจิณมาจารย์. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2525.

จิณวรรณ บุญเกียรติ. การปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปริญญาโท กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2530.อค์สาเนา.

ดิเรก คชชะ. ความต้องการการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.อค์สาเนา.

ธรรมนอง ถามา. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณินเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.อค์สาเนา.

ธีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์. การบริหารและการนิเทศการศึกษา. สงขลา : เทมการพิมพ์, 2530.

ธีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์ และคณะ. คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน. สงขลา : เทมการพิมพ์, 2533.

นิพนธ์ ไทยพานิช. การนิเทศแบบคลินิก (การนิเทศแบบมีส่วนร่วม). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

_____. เทคนิคการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ปริมดา พัฒนขจร. การศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุล. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.อค์สาเนา.

ปรีชา นิพันธ์พิทยา และ สุทิน เนียมพลับ. เส้นทางสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ :
ธีรพงษ์การพิมพ์, 2528.

พ่องศรี รัตนสถิตย์. การบริหารงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.อค์สาเนา.

พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช,
2523.

เพ็ญศรี สืบภา. การปฏิบัติการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.อค์สาเนา.

ภาณุวัฒน์ จุลโสด. การศึกษาการนิเทศภายในโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียนของผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม.
สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2534.อค์สาเนา.

มณิรา นุชทอง. สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน
กรุงเทพมหานคร. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2535.
อค์สาเนา.

เมธี ปลัณธนานนท์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2525.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.อค์สาเนา.

วัชรินทร์ แสงศัพท์. สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดเลย. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.อค์สาเนา.

วัฒนา สุวิทยพันธุ์. สภาพและปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
กรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.อค์สาเนา.

วิจิตร (ธีระกุล) วรตบางกูร และ สุพิชญา ธีระกุล. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. สมุทรปราการ : ขนิษฐการพิมพ์, 2523.

วิชัย เกียรติยาจารย์. ความพร้อมในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติการ. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อดสาเนา.

วิชาการ, กรม. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.

วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2530.

_____. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา, ม.ป.ป.

สันต์ ธรรมบำรุง. หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2526.

สมจิตร อุดม. สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อดสาเนา.

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

สมพงษ์ จินา. การศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2534. อดสาเนา.

สมพล ชงศิลา. กระบวนการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อดสาเนา.

สังัด อุทรานันท์. การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม, 2530.

- . รายงานการวิจัย : การสังเคราะห์งานวิจัยทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทาบกลเจริณผล, 2531.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2534.
- สุพินญา ชีระกุล กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และวิจิตร วรุตบางกูร. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วิทยาการ, 2524.
- หวน พันธุ์พันธุ์. การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.
- อาราม สุวรรณชัยรบ. สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปริชญานันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อดสาเนา.
- อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์. หลักการและแนวทางในการจัดการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2528.
- Best, John W. Research in Education. 3 rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1977.
- Brown, Thomas R. "Changing Roles and Responsibilities of the Elementary School Principals," Dissertation Abstracts International. 2563-A; November, 1974.
- Burton, William H. and Leo J. Brueckner. Supervision : A Social Process. New York : Appleton - Century Co., 1974.
- Cogan, Morris L. Clinical Supervision. Boston : H-aughton Mifflin, 1973.
- Deal, Terrence E. "Effective School Principals : Counselors Engineers, Pawnbrokers, Poets or Instructional Leaders ?", Instructional Leadership : Concepts, Issues, and Controversies. William - Greenfield, ed. Newton, Massachusetts : Allyn and Bacon, Inc., 1987.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3 rd ed. New York : Mc Grow Hill Inc., 1973.
- Harris, Ben M. Supervisory Behavior in Education. 2 nd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1975.

- Krajewski, Robert J. and John C. Walden. The Elementary School Principalship. New York : C B S Collage Publishing, 1983.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," Journal of Education and Psychological Measurement. 30:607-610, 1970.
- Lee, Bill D. "Critical Incidents of Supervisory Functions of Principals in Southeastern New Mexico," Dissertation Abstracts International. 35 : 4135-A; January, 1974.
- Marks, James R. Stoops and Joyce K. Stoops. Handbook of Educational Supervision A Guide for the Practitioner. Boston : Allyn and Bacon Inc., 1978.
- Minor, Gwynn J. Theory and Practice of Supervision. New York : Dodd mead and Company, 1974.
- Mattox, Donald D. "A study of In-service Needs of Illinois Public School Elementary Principles," Dissertation Abstracts International. University Microfilms International Vol. 12, Part1, June, 1978.
- Neagley, Rosel L. and Dean N. Evans. Handbooks for Effectives Supervision of Instruction. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1964.
- Spears, Harold. Improving the Supervision of Instruction. New York : Prentice-Hall, 1967.
- Tilahun, Beyene. "The Kind of School Supervision Needed in Develloping Countries : Case Study Ethiopina," Dissertation Abstracs Interantional. 2168-A; January, 1983.
- Weyne, Bullies Elnur. "Perception of Elementary School Conceming Their Role in Supervision," Dissertation Abstracts Interantional. 1293-A; 1980.
- Wiles, Kimball. Supervision for Better Schools. New Jersey : PrenticeHall Inc., 1967.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน โดยสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน

2. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน

3. ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นและข้อเท็จจริงให้มากที่สุด เพื่อข้อมูลที่จำเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ตำแหน่ง

- () ผู้อำนวยการโรงเรียน
- () ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
- () อาจารย์ใหญ่
- () ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่
- () ครูใหญ่
- () ผู้ช่วยครูใหญ่
- () ครูผู้สอน

2. ประสบการณ์ในตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียน

- () ต่ำกว่า 10 ปี
- () ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษานี้ จะพิจารณาจากระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดอ่างทอง 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการณ์เทศ และการประเมินผลการนิเทศ โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

โปรดอ่านข้อความ แล้วใส่เครื่องหมาย ลงในช่องทางขวามือของแต่ละข้อความตามสภาพความเป็นจริงที่ปฏิบัติในโรงเรียน

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
0	การจัดให้มีการสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นประจำทุกเดือน						
00	การจัดหาสื่อการสอนให้ครูใช้ประกอบการสอนให้มีประสิทธิภาพ						

จากตัวอย่าง

ข้อที่ 0 อธิบายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียน หรือมีการมอบหมายให้มีการสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นประจำทุกเดือน

ข้อที่ 00 อธิบายได้ว่า ในการจัดหาสื่อการสอนให้ครูใช้ประกอบการสอน ไม่ได้มีการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และไม่ได้มีการสอบถามความต้องการของครู หรือมีการดำเนินการในลักษณะนี้น้อยครั้ง

ข้อที่	กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	<u>การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ</u>						
1	ศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของหน่วยเหนือ เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน						
2	ประชุมครูในโรงเรียนเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน						
3	แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน						
4	การร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา						
5	การพิจารณาแหล่งที่มาของปัญหาต่าง ๆ อย่างครบถ้วน						
6	จัดทำแบบสำรวจต่าง ๆ เพื่อใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครูในโรงเรียน						
7	สำรวจและประเมินความต้องการของครูด้านการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร						
8	สำรวจและประเมินความต้องการของครูด้านการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ						

ข้อที่	กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
9	สำรวจและประเมินความต้องการของครูด้านการพัฒนาโรงเรียน						
10	จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการร่วมกับคณะครูในโรงเรียน						
11	การตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นปัญหา เพื่อให้ได้คำอธิบายที่ชัดเจน						
12	วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่ม ประสิทธิภาพทุกชั้น						
13	วิเคราะห์อัตราการเข้าชั้นทุกชั้น						
14	วิเคราะห์การไม่ผ่านเกณฑ์จุดประสงค์การเรียนรู้ กลุ่มประสิทธิภาพต่าง ๆ แยกตามระดับชั้น						
15	วิเคราะห์ข้อมูลด้านภาวะสุขภาพนักเรียน						
16	วิเคราะห์และสรุปผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานชั้นต่ำคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา						
<u>การวางแผนการนิเทศ</u>							
17	การจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวางแผนไว้ อย่างเพียงพอ						

ข้อที่	กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
18	การนำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพ- ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มาใช้ ในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน						
19	การกำหนดปัญหา สาเหตุ และแนวทาง แก้ไข มีความชัดเจนและสอดคล้องกัน						
20	กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการ ศึกษาเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน						
21	การให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน						
22	การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบและ หน้าที่ของผู้นิเทศภายในโรงเรียน						
23	การวางแผนด้านบุคลากรเพื่อการนิเทศ ภายในโรงเรียน						
24	การจัดทำโครงการและกิจกรรมการนิเทศ ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา						
25	การประสานแผนปฏิบัติการนิเทศภายในกับ แผนปฏิบัติงานอื่น ๆ ของโรงเรียน						
26	การกำหนดให้มีสื่อและเครื่องมือสำหรับ การนิเทศภายในโรงเรียน ที่สอดคล้องกับ แผน						
27	การจัดทำแผนการใช้งบประมาณ เพื่อการ นิเทศภายในโรงเรียน						

ข้อที่	กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
28	การวางนโยบายเกี่ยวกับการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของครูไว้อย่างครอบคลุม ชัดเจน						
29	การวางแผนกระจายทรัพยากรให้แก่ชั้นเรียนทุกชั้น เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน						
30	จัดพิมพ์แผนปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนและปฏิทินปฏิบัติงาน เผยแพร่แก่คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง สำหรับใช้ในการปฏิบัติงาน						
	<u>การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน</u>						
31	การประชุมชี้แจงให้คณะครูเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้ทำการนิเทศภายในโรงเรียน						
32	การปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในปฏิทินปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน						
33	การติดตามกำกับจัดการเรียนการสอน						
34	การติดตามกำกับงานด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน						
35	การประชุมปรึกษาหารือในการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน						
36	การกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานในหน้าที่						

ข้อที่	กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
37	การให้ขวัญ กำลังใจแก่กลุ่มผู้รับการนิเทศ						
38	การใช้เทคนิควิธีการนิเทศโดยทางอ้อม หลาย ๆ วิธี เช่น การประชุม การ สัมมนา การอบรมปฏิบัติการ การใช้สื่อ ประเภทต่าง ๆ การให้ศึกษาเอกสาร ฯลฯ						
39	การดำเนินการนิเทศทางตรง โดยผู้นิเทศ เช่น การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การ สาธิตการสอน การให้คำปรึกษาหารือ ฯลฯ						
40	การประชุมสรุปผลการนิเทศภายใน โรงเรียน <u>การประเมินผลการนิเทศ</u>						
41	การจัดให้มีเครื่องมือประเมินผลการนิเทศ ภายในโรงเรียน						
42	การจัดให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล การนิเทศภายในโรงเรียน						
43	จัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายใน โรงเรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง						

ข้อที่	กระบวนการนิเทศฯ/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
44	ดำเนินการตรวจสอบข้อบกพร่องจากการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน และร่วมกันหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่องนั้น						
45	การนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน						
46	จัดให้มีคณะกรรมการเพื่อประเมินแผนงาน/โครงการนิเทศภายในโรงเรียน						
47	การตรวจสอบความสมบูรณ์ของแผนงาน/โครงการ นิเทศภายในโรงเรียน						
48	การตรวจสอบปัจจัย และการสร้างความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติ						
49	การตรวจสอบผลรวมของการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย						
50	การสรุปและรายงานผล						

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข
<u>การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน</u>	
<u>การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน</u>	

ขอขอบคุณค่ะ

นางสาวสุนันดา ทัดเทียม
นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

(สำเนา)

ที่ ทม 1007/1216

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

29 เมษายน 2537

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาววัฒนา ทัดเทียม เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง "กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง"
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อ.สังวาลย์ คล้ายกระแสน

ประธาน

รศ.ทวีบูรณ์ หอมเย็น

กรรมการ

สิ่งที่นิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ ผู้อำนวยการฯ, นายจวน พานิชเจริญ,
ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, นายเกริกชัย ฮวบเจริญ และนายเสกสรรค์ อรรถยานันท์
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ศิริยุภา พูลสุวรรณ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

(สำเนา)

ที่ ทม 1007/3551

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 กันยายน 2537

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาววัฒนา ทัดเทียม เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
 วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
 เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง
 ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อ.สังวาลย์ คล้ายกระแสด

ประธาน

รศ.ทวีบูรณ์ หอมเย็น

กรรมการ

สิ่งที่นิตไคร์ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอหนังสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวกในการ
 ขอความร่วมมือจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง โดยให้ข้าราชการครู
 ตอบแบบสอบถามในระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม 2537 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
 ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ศิริยุภา พูลสุวรรณ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

(สำเนา)

ที่ ศธ 1474/5093

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง
ถนนเทศบาล 4 อ.เมืองอ่างทอง 14000

5 ตุลาคม 2537

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ

ด้วยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แจ้งว่า นางสาววัฒนา ทัดเทียม
นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "กระบวนการ
นิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง" ในการนี้
ได้ขอความร่วมมือจากข้าราชการครูตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลในเดือน ตุลาคม 2537 นี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความร่วมมือและแจ้งโรงเรียนในสังกัดด้วย

ขอแสดงความนับถือ

พิทยา มุสิก

(นายพิทยา มุสิก)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

ฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา

โทร. 612191

(สำเนา)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

29 กันยายน 2537

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ดิฉัน นางสาววัฒนา ทัดเทียม นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อหาปริญญานิพนธ์ เรื่อง "กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง" ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทองให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และการวิจัยครั้งนี้จะประสบผลสำเร็จได้เมื่อได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่าน ขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง หรือตรงตามความรู้สึกของท่านมากที่สุด แล้วรวบรวมส่งที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ภายในวันที่ 15 ตุลาคม 2537

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านลงจะกรุณาให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

วัฒนา ทัดเทียม

(นางสาววัฒนา ทัดเทียม)

ผู้วิจัย

(สำเนา)

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโพธิ์ทอง
อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง 14120

29 กันยายน 2537

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

เรียน ศึกษาธิการสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ชุด
2. บัญชีแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ชุด

ดิฉัน นางสาววัฒนา ทัดเทียม ศึกษาธิการ 6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโพธิ์ทอง เป็นนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง" ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดอ่างทอง ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ในการนี้ดิฉันใคร่ขอความอนุเคราะห์จากศึกษาธิการ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ให้ช่วยจัดส่งแบบสอบถามให้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างตามบัญชีที่แนบมานี้ และเก็บรวบรวมคืนให้ดิฉันภายใน วันที่ 17 ตุลาคม 2537

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

วัฒนา ทัดเทียม

(นางสาววัฒนา ทัดเทียม)

ผู้วิจัย

บัญชีรายชื่อโรงเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองอ่างทอง สปจ.อ่างทอง

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ผู้สอน	รวม
1	โรงเรียนอนุบาลวัดอ่างทอง	5	10	15
2	โรงเรียนวัดไทรยี่	1	3	4
3	โรงเรียนวัดตาลเจ็ดข่อ	1	3	4
4	โรงเรียนวัดทองคั้ง	2	5	7
5	โรงเรียนวัดเชิงหวาย	2	5	7
6	โรงเรียนวัดลิ้นทอง	2	5	7
7	โรงเรียนบ้านน้ำผึ้ง	1	3	4
8	โรงเรียนวัดไผ่ล้อม	1	3	4
9	โรงเรียนวัดท้ายย่าน	1	3	4
10	โรงเรียนวัดรุ่ง	2	5	7
11	โรงเรียนวัดโพธิวงษ์	1	3	4
12	โรงเรียนวัดปลดสัตว์	1	3	4
13	โรงเรียนวัดจำปาหล่อ	1	3	4
	รวม	21	54	75

บัญชีรายชื่อโรงเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอป่าโมก สบจ.อ่างทอง

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ผู้สอน	รวม
1	โรงเรียนวัดท่า	1	3	4
2	โรงเรียนวัดพายทอง	2	5	7
3	โรงเรียนวัดถนน	1	3	4
4	โรงเรียนวัดพิจารณาไสภณ	1	3	4
5	โรงเรียนวัดปราสาท	1	3	4
6	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา	3	8	11
	รวม	9	25	34

บัญชีรายชื่อโรงเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไชโย สปจ.อ่างทอง

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ผู้สอน	รวม
1	โรงเรียนบ้านชะไว	2	5	7
2	โรงเรียนวัดชัยสิทธิาราม	2	5	7
3	โรงเรียนวัดไชโย	1	2	3
4	โรงเรียนวัดมะขาม	2	5	7
5	โรงเรียนวัดสระเกษ	1	2	3
6	โรงเรียนวัดกำแพง	1	2	3
7	โรงเรียนวัดคอนกระด้ายทอง	1	2	3
8	โรงเรียนวัดนางเล้ว	1	2	3
9	โรงเรียนวัดเจ้าบุญเกิด	1	2	3
10	โรงเรียนวัดไชยภูมิ	1	2	3
11	โรงเรียนวัดมหานาม	1	2	3
12	โรงเรียนวัดบ้านป่า	1	2	3
	รวม	15	33	48

บัญชีรายชื่อโรงเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโพธิ์ทอง สปจ.อ่างทอง

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ผู้สอน	รวม
1	โรงเรียนวัดม่วงคัน	3	7	10
2	โรงเรียนวัดยางซ้าย	2	5	7
3	โรงเรียนวัดท่าอิฐ	2	5	7
4	โรงเรียนวัดจันทาราย	2	5	7
5	โรงเรียนวัดสามประชุม	1	3	4
6	โรงเรียนวัดท่าตลาด	1	2	3
7	โรงเรียนวัดบุญเกิด	1	2	3
8	โรงเรียนวัดยางมณี	2	4	6
9	โรงเรียนวัดสุวรรณราชหงษ์	1	3	4
10	โรงเรียนวัดท่าสามัคคี	1	2	3
11	โรงเรียนวัดโคกพุทรา	1	3	4
12	โรงเรียนวัดบุญศิริวิทยาราม	1	2	3
13	โรงเรียนวัดโพธิ์เกรียบ	1	2	3
14	โรงเรียนวัดโพธิ์เอน	2	5	7
15	โรงเรียนวัดลั่นทม	1	3	4
16	โรงเรียนวัดยางทอง	1	2	3
17	โรงเรียนวัดโบสถ์	1	2	3
18	โรงเรียนวัดท่าโขลงฯ	1	2	3
19	โรงเรียนวัดไตรรัตนาราม	1	2	3
20	โรงเรียนวัดโพธิ์ราษฎร์	1	2	3
21	โรงเรียนวัดบ้านสร้าง	1	2	3
22	โรงเรียนวัดจันทาราม	1	2	3
	รวม	29	67	96

บัญชีรายชื่อโรงเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวิเศษชัยชาญ สปจ.อ่างทอง

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ผู้สอน	รวม
1	โรงเรียนวัดวันอุทิศ	2	5	7
2	โรงเรียนวัดนางโน	3	7	10
3	โรงเรียนวัดยางมณี	2	5	7
4	โรงเรียนวัดนางซา	2	5	7
5	โรงเรียนวัดห้วยคันแหลน	2	5	7
6	โรงเรียนวัดหลักแก้ว	2	5	7
7	โรงเรียนบ้านห้วยคล้า	2	5	7
8	โรงเรียนวัดหัวตะพาน	1	3	4
9	โรงเรียนวัดบางจักร	1	3	4
10	โรงเรียนวัดห้วยโรง	1	3	4
11	โรงเรียนวัดอบทม	1	3	4
12	โรงเรียนวัดตลาดใหม่	1	3	4
13	โรงเรียนวัดน้ำพุ	1	3	4
14	โรงเรียนวัดสี่ร้อย	1	3	4
15	โรงเรียนวัดสีหธาราม	1	3	4
16	โรงเรียนวัดชุมทอง	1	2	3
17	โรงเรียนวัดราชสุภณา	1	2	3
18	โรงเรียนวัดสาโรง	1	2	3
19	โรงเรียนวัดลาดเปิด	1	2	3
20	โรงเรียนวัดโพธิ์	1	2	3
21	โรงเรียนวัดใหม่ทางข้าม	1	2	3
	รวม	29	73	102

บัญชีรายชื่อโรงเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสามโก้ สปจ.อ่างทอง

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ผู้สอน	รวม
1	โรงเรียนวัดสามโก้	1	2	3
2	โรงเรียนบ้านลำสนุ่น	1	3	4
3	โรงเรียนวัดมงคลธรรมนิมิตร	1	3	4
4	โรงเรียนบ้านหนองด้า	1	3	4
5	โรงเรียนวัดโบสถ์	1	3	4
6	โรงเรียนวัดท่าชุมชุม	1	3	4
7	โรงเรียนวัดไผ่แหลม	1	2	3
	รวม	7	19	26

บัญชีรายชื่อโรงเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแสวงหา สปจ.อ่างทอง

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ผู้สอน	รวม
1	โรงเรียนวัดริ้วหว่า	2	4	6
2	โรงเรียนชุมชนบ้านแสวงหา	2	5	7
3	โรงเรียนวัดบ้านเพชร	2	4	6
4	โรงเรียนวัดศรีบัวทอง	2	5	7
5	โรงเรียนวัดบ้านแก	2	4	6
6	โรงเรียนวัดหัวสะแกตก	1	2	3
7	โรงเรียนวัดหนองยาง	2	4	6
8	โรงเรียนประสิทธิ์วิทยา	2	5	7
9	โรงเรียนพวงทองอุบลรัตน์	1	2	3
10	โรงเรียนวัดบ้านพราน	1	2	3
11	โรงเรียนวัดรัตนาราม	1	2	3
12	โรงเรียนบ้านดอนกร่าง	1	2	3
13	โรงเรียนวัดวังน้ำเย็น	2	4	6
	รวม	21	45	66

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาววัฒนา ชื่อสกุล ทัดเทียม
 วัน เดือน ปีเกิด 28 กรกฎาคม 2495
 สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร
 ที่อยู่ปัจจุบัน 44/3 หมู่ 7 ต.อ่างแก้ว อ.โพธิ์ทอง จ.อ่างทอง 14120
 โทร. (035) 691104

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2512 ม.ศ.3 โรงเรียนไตรรัตน์ศึกษา กรุงเทพมหานคร
 พ.ศ. 2514 ป.กศ. วิทยาลัยครูสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
 พ.ศ. 2516 ป.กศ.สูง วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร
 พ.ศ. 2519 กศ.บ. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 พ.ศ. 2538 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2520 ครูโรงเรียนวัดโลกพยุรา (อดุลยราษฎร์บำรุง) อําเภอปอ์ทอง
 จังหวัดอ่างทอง
 พ.ศ. 2525 ศึกษาพิเศษ สํานักงานการประถมศึกษาอําเภอปอ์ทอง
 จังหวัดอ่างทอง

ตำแหน่งปัจจุบัน ศึกษาพิเศษ 6 หน้าที่หัวหน้าหน่วยศึกษาพิเศษ
 สํานักงานการประถมศึกษาอําเภอปอ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
 สถานที่ทำงาน สํานักงานการประถมศึกษาอําเภอปอ์ทอง อําเภอปอ์ทอง
 จังหวัดอ่างทอง 14120 โทร. (035) 691011